

**Grupa Kapitałowa
RAFAKO**

GRUPA PBG

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE ZA ROK ZAKOŃCZONY
DNIA 31 GRUDNIA 2013 ROKU**

wraz z opinią biegłego rewidenta

Spis treści

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	1
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	3
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	5
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	6
DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE.....	7
1. Informacje ogólne.....	7
2. Skład Grupy.....	9
3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej jednostki dominującej	11
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	11
5. Kontynuacja działalności.....	12
6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach.....	13
6.1. Profesjonalny osąd	13
6.2. Niepewność szacunków	13
7. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego.....	15
7.1. Oświadczenie o zgodności	15
7.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych	15
8. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości (zasady rachunkowości)	15
9. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie	17
10. Zmiana szacunków	18
11. Istotne zasady rachunkowości	18
11.1. Wycena do wartości godziwej.....	18
11.2. Zasady konsolidacji.....	19
11.3. Udział we wspólnym przedsięwzięciu	19
11.4. Połączenia z jednostkami gospodarczymi pod wspólną kontrolą.....	19
11.5. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	19
11.6. Rzeczowe aktywa trwale	20
11.7. Wartości niematerialne	21
11.8. Wartość firmy	23
11.9. Nieruchomości inwestycyjne.....	23
11.10. Leasing	23
11.11. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	24
11.12. Koszty finansowania zewnętrznego.....	24
11.13. Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych	24
11.14. Aktywa finansowe	25
11.15. Utrata wartości aktywów finansowych	26
11.15.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu.....	26
11.15.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu	26
11.15.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	26
11.16. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	26
11.17. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia	27
11.18. Zapasy	27
11.19. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	27
11.20. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	27
11.21. Kapitał podstawowy	27
11.22. Rezerwy.....	28
11.23. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne.....	28
11.24. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	28
11.25. Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe.....	29
11.26. Podatki	29
11.26.1. Podatek dochodowy	29
11.26.2. Podatek od towarów i usług.....	30
11.27. Przychody.....	30
11.27.1. Sprzedaż towarów i produktów.....	31
11.27.2. Świadczenie usług	31
11.27.3. Odsetki.....	31
11.27.4. Dywidendy	31
11.27.5. Przychody z tytułu wynajmu	31
11.27.6. Umowy o usługi budowlane	31
11.27.7. Dotacje rządowe.....	32
11.28. Zysk netto na jedną akcję.....	32
12. Segmenty operacyjne	32

13.	Sezonowość lub cykliczność działalności Grupy	35
14.	Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną.....	35
14.1.	Rezerwa na straty wynikające z umów o usługę budowlaną	36
14.2.	Rezerwa na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów	36
15.	Przychody i koszty	37
15.1.	Przychody ze sprzedaży produktów i usług	37
15.2.	Przychody ze sprzedaży materiałów	37
15.3.	Geograficzne obszary działalności	38
15.4.	Koszty sprzedanych produktów, usług i materiałów	38
15.5.	Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych, odpisy aktualizujące ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów	39
15.6.	Koszty świadczeń pracowniczych	39
15.7.	Pozostałe przychody operacyjne	40
15.8.	Pozostałe koszty operacyjne	40
15.9.	Przychody finansowe.....	41
15.10.	Koszty finansowe	41
15.11.	Składniki innych całkowitych dochodów	41
16.	Podatek dochodowy	42
16.1.	Obciążenie podatkowe.....	42
16.2.	Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej.....	42
16.3.	Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2013 roku	43
17.	Działalność zaniechana	44
18.	Propozycja pokrycia straty za 2013 rok	44
19.	Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS.....	44
20.	Wynik przypadający na jedną akcję.....	45
21.	Istotne pozycje wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	46
22.	Rzeczowe aktywa trwałe	48
23.	Środki trwałe w leasingu	50
24.	Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.....	50
25.	Nieruchomości inwestycyjne	50
26.	Wartości niematerialne	50
27.	Udział we wspólnym przedsięwzięciu	52
28.	Akcje/udziały w pozostałych jednostkach.....	52
29.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów - długoterminowe.....	52
30.	Inne aktywa finansowe długoterminowe	53
31.	Zapasy	53
32.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów	54
32.1.	Odpisy aktualizujące wartość należności	55
33.	Aktywa finansowe krótkoterminowe.....	56
33.1.	Instrumenty pochodne.....	56
33.2.	Lokaty krótkoterminowe	56
33.3.	Inne aktywa finansowe krótkoterminowe.....	57
33.4.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	57
34.	Pozostałe aktywa niefinansowe krótkoterminowe.....	58
35.	Kapitał własny.....	58
35.1.	Kapitał podstawowy	58
35.2.	Wartość nominalna akcji.....	58
35.3.	Prawa akcjonariuszy.....	58
35.4.	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	58
35.5.	Kapitał zapasowy	58
35.6.	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	58
35.7.	Zyski zatrzymane/niepokryte straty i wypłacone dywidendy	59
35.8.	Zarządzanie kapitałem	59
35.9.	Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A., jednostki dominującej na koniec okresu sprawozdawczego	59
35.10.	Kapitał udziałów niekontrolujących (niekontrolujący udział w kapitale własnym)	60
36.	Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki.....	61
37.	Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	62
37.1.	Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz inne świadczenia.....	62
38.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania.....	63
38.1.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania długoterminowe	63
38.2.	Rezerwy, zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	63
38.3.	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych.....	64
38.4.	Zobowiązania inwestycyjne	64

38.5.	Rezerwa na koszty z tytułu niewykorzystanych urlopów.....	65
38.6.	Rezerwa na koszty z tytułu premii	65
38.7.	Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych	66
38.8.	Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji bankowych i poręczeń.....	66
38.9.	Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	67
39.	Dotacje.....	67
40.	Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	68
41.	Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	68
42.	Sprawy sporne, postępowania sądowe	69
43.	Należności od jednostek powiązanych znajdujących się w procesie upadłości układowej	70
44.	Zmiany pozycji pozabilansowych	72
45.	Gwarancje.....	73
46.	Informacje o podmiotach powiązanych	74
47.	Jednostka dominująca Grupy.....	74
48.	Wspólne przedsięwzięcia, w których jednostki wchodzące w skład Grupy są współnikami	74
49.	Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi	74
50.	Transakcje z udziałem innych członków Zarządu i Rady Nadzorczej.....	75
51.	Akcje w posiadaniu członków organów zarządzających i nadzorujących	75
52.	Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych.....	75
53.	Wynagrodzenia wyższej kadry kierowniczej Grupy.....	75
54.	Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz	80
55.	Informacja o umowie z biegłym rewidentem lub podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	81
56.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	82
56.1.	Ryzyko stopy procentowej.....	82
56.2.	Ryzyko walutowe.....	83
56.3.	Ryzyko cen towarów.....	84
56.4.	Ryzyko kredytowe.....	84
56.5.	Ryzyko związane z płynnością.....	84
57.	Instrumenty finansowe	85
57.1.	Wartość bilansowa klas i kategorii instrumentów finansowych.....	85
57.2.	Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych.....	87
57.3.	Ryzyko stopy procentowej.....	91
58.	Zatrudnienie.....	92
59.	Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego	92

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku

	Nota	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży		836 015	1 291 391
Przychody ze sprzedaży produktów	15.1	806 617	1 270 509
Przychody ze sprzedaży materiałów	15.2	29 398	20 882
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	15.4	(778 330)	(1 176 807)
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży		57 685	114 584
Pozostałe przychody operacyjne	15.7	4 732	18 847
Koszty sprzedaży	15.4	(40 991)	(27 451)
Koszty ogólnego zarządu	15.4	(43 536)	(53 928)
Pozostałe koszty operacyjne	15.8	(3 586)	(37 006)
Zysk/(strata) z działalności kontynuowanej		(25 696)	15 046
Przychody finansowe	15.9	16 379	16 762
Koszty finansowe	15.10	(32 150)	(34 683)
Wynik na utracie kontroli nad jednostką zależną przez akcjonariuszy jednostki dominującej	43	-	1 955
Wpływ zmiany szacunków na wycenę należności od jednostek powiązanych w postępowaniu układowym	43	(94 205)	-
Zysk/(strata) brutto		(135 672)	(920)
Podatek dochodowy	16.1	1 024	(26 379)
Zysk/(strata) z działalności kontynuowanej		(134 648)	(27 299)

Racibórz, dnia 21 marca 2014 roku

Paweł Mortas	Krzysztof Burek	Jarosław Dusilo	Edward Kasprzak	Maciej Modrowski	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Członek Zarządu	Członek Zarządu	Główny Księgowy

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku

	Nota	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012
Inne całkowite dochody za okres		(816)	(161)
<i>Pozytywy podlegające przekwalifikowaniu do zysku/ (straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych</i>			
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	15.11	(328)	(161)
Inne całkowite dochody netto podlegające przekwalifikowaniu do zysku/ (straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		(328)	(161)
<i>Pozytywy niepodlegające przekwalifikowaniu do zysku/ (straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych</i>			
Inne całkowite dochody wynikające z zysków/ (strat) aktuarialnych	15.11	(601)	–
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	15.11	113	–
Inne całkowite dochody netto niepodlegające przekwalifikowaniu do zysku/ (straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		(488)	–
Całkowity dochód za rok		(135 464)	(27 460)
Wynik netto przypadający:		(134 648)	(27 299)
Akcjonariuszom jednostki dominującej		(135 349)	9 835
Akcjonariuszom niekontrolującym		701	(37 134)
Całkowity dochód przypadający:		(135 464)	(27 460)
Dochody całkowite akcjonariuszy jednostki dominującej		(136 165)	9 687
Dochody całkowite udziałów niekontrolujących		701	(37 147)
Zysk/ (strata) na jedną akcję:			
Podstawowy zysk/ (strata) na jedną akcję w złotych	20	(1,94)	0,14

Racibórz, dnia 21 marca 2014 roku

Paweł Mortas	Krzysztof Burek	Jarosław Dusilo	Edward Kasprzak	Maciej Modrowski	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Członek Zarządu	Członek Zarządu	Główny Księgowy

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2013 roku

	Nota	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
AKTYWA			
Aktywa trwałe (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwałe	22	197 927	201 859
Nieruchomości inwestycyjne	25	–	–
Wartości niematerialne	26	11 831	13 373
Należności z tytułu dostaw i usług, pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów długoterminowe	29	4 624	855
Należności z tytułu dostaw i usług		3 715	855
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów		909	–
Aktywa finansowe długoterminowe		32 650	120 093
Akcje/udziały w pozostałych jednostkach	28	338	366
Udzielone pożyczki długoterminowe	30	–	–
Lokaty długoterminowe	30	905	1 444
Inne aktywa finansowe długoterminowe	30	31 407	118 283
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	16.3	44 936	33 078
		291 968	369 258
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)			
Zapasy	31	26 884	29 115
Należności z tytułu dostaw i usług, pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów krótkoterminowe	32	519 827	657 633
Należności z tytułu dostaw i usług		144 199	288 916
Należności z tytułu podatku dochodowego		13 587	21 510
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów		362 041	347 207
Należności z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną i związane z wyceną kontraktów rozliczenia międzyokresowe	14	168 211	158 150
Aktywa finansowe krótkoterminowe		57 490	85 663
Instrumenty pochodne	33.1	15	53
Lokaty krótkoterminowe	33.2	892	6 367
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe	33.3	1 863	10 500
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	33.4	54 720	68 743
Pozostałe aktywa niefinansowe krótkoterminowe	34	–	5 676
		772 412	936 237
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	24	1 022	916
SUMA AKTYWÓW		1 065 402	1 306 411

Racibórz, dnia 21 marca 2014 roku

Paweł Mortas	Krzysztof Burek	Jarosław Dusilo	Edward Kasprzak	Maciej Modrowski	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Członek Zarządu	Członek Zarządu	Główny Księgowy

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2013 roku

	Nota	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
PASYWA			
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej)			
Kapitał podstawowy	35.1	139 200	139 200
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	35.4	36 778	36 778
Kapitał zapasowy	35.5	252 821	243 011
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	35.6	134	462
Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty	35.7	(145 980)	(333)
		282 953	419 118
Kapitał udziałowców niekontrolujących	35.10	11 136	10 435
Kapitał własny ogółem		294 089	429 553
Zobowiązania długoterminowe			
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	36	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	41	1 683	1 012
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	16.3	3 067	2 640
Rezerwa z tytułu świadczeń pracowniczych	37	22 119	22 223
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania długoterminowe		18 807	32 198
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	38.1	13 631	17 443
Zobowiązania z tytułu inwestycji	38.1	2 132	2 861
Pozostałe zobowiązania	38.1	3 044	11 894
		45 676	58 073
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania krótkoterminowe		269 477	287 368
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	38.2	206 992	240 523
Zobowiązania z tytułu inwestycji	38.2	1 396	5 511
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	38.9	45	53
Pozostałe zobowiązania	38.2	61 044	41 281
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	36	256 816	291 987
Pozostałe zobowiązania finansowe oraz z tytułu leasingu finansowego	38.2, 41	691	559
Rezerwa z tytułu świadczeń pracowniczych	37	1 550	1 910
Zobowiązania, rezerwy z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną i przychody przyszłych okresów		197 103	236 961
Zobowiązania z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną	14	110 646	140 040
Rezerwy z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną	14	85 899	96 415
Dotacje	39	558	506
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami sklasyfikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży		-	-
		725 637	818 785
Zobowiązania razem		771 313	876 858
SUMA PASYWÓW		1 065 402	1 306 411

Racibórz, dnia 21 marca 2014 roku

Paweł Mortas	Krzysztof Burek	Jarosław Dusilo	Edward Kasprzak	Maciej Modrowski	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Członek Zarządu	Członek Zarządu	Główny Księgowy

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku

	Nota	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		(135 672)	(920)
Korekty o pozycje:		175 640	(343 773)
Amortyzacja	15.5	12 645	17 689
(Zyski)/straty z tytułu różnic kursowych		(1)	813
Odsetki i dywidendy, netto		5 501	6 676
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej	21	15 236	17 722
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań/aktywów finansowych z tytułu wyceny instrumentów pochodnych		38	(5 341)
Utrata kontroli nad jednostką zależną	43	–	(1 955)
Wpływ zmiany szacunków na wycenę należności od jednostek powiązanych w postępowaniu układowym	43, 30, 33.3	94 205	–
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu należności	21	124 163	(292 466)
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu zapasów		2 231	22 850
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań i rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych z wyjątkiem kredytów i pożyczek	21	(25 441)	80 702
Zmiana stanu rozliczeń z tytułu umów o usługę budowlaną	21	(49 971)	(144 010)
Podatek dochodowy zapłacony		(2 351)	(43 736)
Pozostałe		(615)	(2 717)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		39 968	(344 693)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		1 502	2 234
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	21	(10 967)	(44 382)
Sprzedaż aktywów finansowych		11 150	28 531
Nabycie aktywów finansowych		(5 177)	(7 912)
Zmniejszenie środków pieniężnych w skutek utraty kontroli nad jednostką zależną		–	(4 547)
Zmiana stanu środków pieniężnych związana z nabyciem jednostki zależnej		–	532
Dywidendy i odsetki otrzymane		627	1 079
Udzielenie pożyczek		–	(34 271)
Splata udzielonych pożyczek		–	16
Pozostałe		–	(16 176)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(2 865)	(74 896)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		(1 140)	(6 712)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	21	10 064	310 886
Splata pożyczek/kredytów	21	(44 879)	(469)
Odsetki zapłacone		(13 558)	(14 068)
Prowizje bankowe		(1 795)	(30)
Pozostałe		586	673
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(50 722)	290 280
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		(13 619)	(129 309)
Różnice kursowe netto		(404)	(551)
Środki pieniężne na początek okresu	33.4	68 743	198 603
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym:	33.4	54 720	68 743
- o ograniczonej możliwości dysponowania	33.4	1 052	872

Racibórz, dnia 21 marca 2014 roku

Paweł Mortas	Krzysztof Burek	Jarosław Dusilo	Edward Kasprzak	Maciej Modrowski	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Członek Zarządu	Członek Zarządu	Główny Księgowy

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku

	<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej</i>	<i>Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty</i>	<i>Razem</i>	<i>Udziały niekontrolujące</i>	<i>Kapitał własny ogółem</i>
Na 1 stycznia 2013 roku	139 200	36 778	243 011	462	(333)	419 118	10 435	429 553
Dochody całkowite za okres sprawozdawczy	–	–	–	(328)	(135 837)	(136 165)	701	(135 464)
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	9 810	–	(9 810)	–	–	–
Dywidenda	–	–	–	–	–	–	–	–
Na 31 grudnia 2013 roku	<u>139 200</u>	<u>36 778</u>	<u>252 821</u>	<u>134</u>	<u>(145 980)</u>	<u>282 953</u>	<u>11 136</u>	<u>294 089</u>
Na 1 stycznia 2012 roku	139 200	36 778	183 101	610	49 742	409 431	56 184	465 615
Dochody całkowite za okres sprawozdawczy	–	–	–	(148)	9 835	9 687	(37 147)	(27 460)
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	59 910	–	(59 910)	–	–	–
Dywidenda	–	–	–	–	–	–	–	–
Utrata kontroli nad jednostką zależną	–	–	–	–	–	–	(8 602)	(8 602)
Na 31 grudnia 2012 roku	<u>139 200</u>	<u>36 778</u>	<u>243 011</u>	<u>462</u>	<u>(333)</u>	<u>419 118</u>	<u>10 435</u>	<u>429 553</u>

Racibórz, dnia 21 marca 2014 roku

Paweł Mortas	Krzysztof Burek	Jarosław Dusilo	Edward Kasprzak	Maciej Modrowski	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Członek Zarządu	Członek Zarządu	Główny Księgowy

DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

Grupa Kapitałowa RAFAKO („Grupa”) składa się z RAFAKO S.A. („jednostka dominująca”) i jej spółek zależnych przedstawionych w nocie 2.

RAFAKO S.A. ("Spółka", "jednostka dominująca") jest spółką akcyjną z siedzibą w Raciborzu, ul. Łąkowa 33, której akcje znajdują się w publicznym obrocie. Spółka została utworzona aktem notarialnym dnia 12 stycznia 1993 roku. W dniu 24 sierpnia 2001 roku została wpisana do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 34143 prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 270217865.

Czas trwania działalności spółek Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz zawiera dane porównawcze na dzień i za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest:

- Produkcja wytwornic pary, z wyłączeniem kotłów do centralnego ogrzewania gorącą wodą,
- Naprawa i konserwacja metalowych wyrobów gotowych,
- Instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia,
- Produkcja konstrukcji metalowych i ich części,
- Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane,
- Produkcja przemysłowych urządzeń chłodniczych i wentylacyjnych,
- Produkcja pozostałych zbiorników, cystern i pojemników metalowych,
- Obróbka mechaniczna elementów metalowych,
- Obróbka metali i nakładanie powłok na metale,
- Produkcja maszyn do obróbki metalu,
- Naprawa i konserwacja maszyn,
- Działalność w zakresie architektury,
- Działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne,
- Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych,
- Sprzedaż hurtowa pozostałych maszyn i urządzeń,
- Sprzedaż hurtowa metali i rud metali,
- Produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana,
- Produkcja narzędzi,
- Wytwarzanie energii elektrycznej,
- Przesyłanie energii elektrycznej,
- Dystrybucja energii elektrycznej,
- Handel energią elektryczną,
- Wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych,
- Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i dodatkowego wyposażenia hydraulicznego i grzejnego,
- Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi,
- Pozostałe badania i analizy techniczne,
- Pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane,
- Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- Hotele i podobne obiekty zakwaterowania,
- Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania,
- Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne,
- Pozostała usługowa działalność gastronomiczna,
- Działalność obiektów kulturalnych,
- Pozostała działalność rozrywkowa i rekreacyjna,
- Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów,

- Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych,
- Kucie, prasowanie, wylaczanie i walcowanie metali; metalurgia proszków,
- Produkcja instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych,
- Produkcja elektrycznych silników, prądnic i transformatorów,
- Produkcja aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej,
- Produkcja silników i turbin, z wyłączeniem silników lotniczych, samochodowych i motocyklowych,
- Produkcja sprzętu i wyposażenia do napędu hydraulicznego i pneumatycznego,
- Produkcja pozostałych pomp i sprężarek,
- Produkcja urządzeń dźwigowych i chwytaków,
- Naprawa i konserwacja urządzeń elektrycznych,
- Obróbka i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne,
- Demontaż wyrobów zużytych,
- Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami,
- Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych,
- Roboty związane z budową dróg i autostrad,
- Roboty związane z budową dróg szynowych i kolei podziemnej,
- Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych,
- Roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych,
- Roboty związane z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej, gdzie indziej niesklasyfikowane,
- Rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych,
- Przygotowanie terenu pod budowę,
- Wykonywanie wykopów i wierceń geologiczno-inżynierskich,
- Wykonywanie instalacji elektrycznych,
- Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych,
- Wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych,
- Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych,
- Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu,
- Magazynowanie i przechowywanie pozostałych towarów,
- Działalność związana z oprogramowaniem,
- Działalność związana z doradztwem w zakresie informatyki,
- Działalność związana z zarządzaniem urządzeniami informatycznymi,
- Pozostała działalność usługowa w zakresie technologii informatycznych i komputerowych,
- Przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność,
- Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania,
- Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek,
- Wynajem i dzierżawa pozostałych pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli,
- Wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych,
- Wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń biurowych, włączając komputery,
- Wynajem i dzierżawa pozostałych maszyn, urządzeń oraz dóbr materialnych, gdzie indziej niesklasyfikowane,
- Naprawa i konserwacja komputerów i urządzeń peryferyjnych,
- Działalność obiektów sportowych,
- Pozostała działalność związana ze sportem,
- Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania.

Jednostka dominująca posiada oddział w Turcji sporządzający samodzielne sprawozdanie finansowe, zgodne z prawem tureckim. Walutą funkcjonalną oddziału jest EUR.

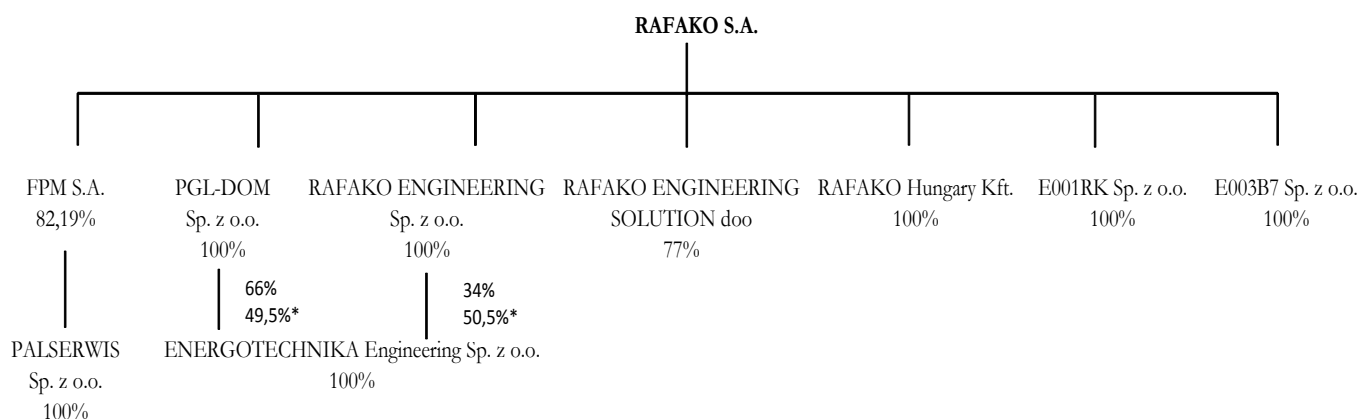
2. Skład Grupy

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie RAFAKO S.A. oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest sporządzane zgodnie z MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe.

W dniu 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa RAFAKO składała się z jednostki dominującej i dziewięciu jednostek zależnych działających w branży energetycznej, usługowej i handlowej.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku konsolidacją sprawozdań finansowych objęto następujące spółki:

* procentowy udział prawa głosu na Zgromadzeniu Wspólników Spółki.

Wykaz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej RAFAKO objętych konsolidacją sprawozdań finansowych:

Nazwa i siedziba jednostki	Podstawowy przedmiot działalności	Właściwy sąd prowadzący rejestr oraz nr KRS	Zastosowana metoda konsolidacji
RAFAKO S.A. Racibórz	Produkcja generatorów pary z wyjątkiem kotłów do centralnego ogrzewania gorącą wodą	Sąd Rejonowy w Gliwicach KRS 34143	–
FPM S.A. Mikolów	Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych	Sąd Rejonowy w Katowicach KRS 15844	pełna
PALSERWIS Sp. z o.o.* Mikolów	Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych	Sąd Rejonowy w Katowicach KRS 166867	pełna
PGL – DOM Sp. z o.o. Racibórz	Obsługa nieruchomości na własny rachunek	Sąd Rejonowy w Gliwicach KRS 58201	pełna
RAFAKO Engineering Sp. z o.o. Racibórz	Działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego	Sąd Rejonowy w Gliwicach KRS 287033	pełna
ENERGETECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o.** Gliwice	Działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego i doradztwo inżynierskie	Sąd Rejonowy w Gliwicach KRS 417946	pełna
RAFAKO ENGINEERING SOLUTION doo Belgrad	Działalność w zakresie projektowania technologicznego łącznie z doradztwem i sprawowaniem nadzoru dla budownictwa, przemysłu i ochrony środowiska	Agencja ds. Rejestrów Gospodarczych Republiki Serbii 20320524	pełna

* jednostka zależna w 100% od FPM S.A., zależna pośrednio od RAFAKO S.A.

** jednostka zależna w 34% od RAFAKO ENGINEERING Sp. z o. o. oraz w 66% od PGL – DOM Sp. z o.o., zależna pośrednio od RAFAKO S.A.

<i>Nazwa i siedziba jednostki</i>	<i>Podstawowy przedmiot działalności</i>	<i>Właściwy sąd prowadzący rejestr oraz nr KRS</i>	<i>Zastosowana metoda konsolidacji</i>
RAFAKO Hungary Kft. Budapeszt	Montaż urządzeń w przemyśle energetycznym i chemicznym	Stoleczny Sąd Rejestrowy w Budapeszcie	pełna
E001RK Sp. z o.o. Racibórz	Realizacja projektów budowlanych oraz związanych z budową dróg i autostrad, dróg szynowych i kolei podziemnej, mostów i tuneli, działalność w zakresie inżynierii i doradztwa technicznego i naukowego, produkcja, naprawa i konserwacja maszyn i urządzeń, wytwarzanie, przesyłanie i handel energią elektryczną.	Sąd Rejonowy w Gliwicach KRS 479758	pełna
E003B7 Sp. z o.o. Racibórz	Realizacja projektów budowlanych, działalność w zakresie doradztwa i projektowania budowlanego, inżynierskiego i technologicznego	Sąd Rejonowy w Gliwicach KRS 486911	pełna

Na dzień 31 grudnia 2013 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Grupę w podmiotach zależnych był równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek, za wyjątkiem jednostki zależnej ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o., w której RAFAKO Engineering Sp. z o.o. posiada 34% udziałów uprzywilejowanych w kapitale spółki (stanowią 50,5% głosów), natomiast PGL – DOM Sp. z o.o. posiada 66% udziałów w kapitale spółki, które stanowią 49,5% liczby głosów.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Grupę w podmiotach zależnych był równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku miały miejsce zmiany w składzie Grupy Kapitałowej RAFAKO.

Dnia 1 lutego 2013 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki zależnej ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o. o. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki z kwoty 5 000,00 złotych do kwoty 755 000,00 złotych, to jest o kwotę 750 000,00 złotych, poprzez utworzenie nowych 1 500 udziałów o wartości nominalnej 500,00 złotych każdy udział, o łącznej wartości nominalnej 750 000,00 złotych. Nowoutworzone udziały zostały objęte w następujący sposób:

- spółka RAFAKO Engineering Sp. z o. o. objęła 500 udziałów o wartości nominalnej 250 000,00 złotych i pokryła je w całości wkładem pieniężnym, przy czym udziały tego wspólnika uprzywilejowano w zakresie prawa głosu, w ten sposób, że na jeden udział RAFAKO Engineering Sp. z o. o. przysługują dwa głosy;
- spółka PGL – DOM Sp. z o. o. objęła 1 000 udziałów o łącznej wartości 500 000,00 złotych i pokryła je w całości wkładem pieniężnym.

W wyniku podjęcia uchwały, kapitał zakładowy spółki zależnej ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o. o. wynosi 755 000,00 złotych, a udziały w kapitale posiadają:

- RAFAKO Engineering Sp. z o. o. - 34% udziałów uprzywilejowanych w kapitale zakładowym, które uprawniają do 50,5% praw głosu na Walnym Zgromadzeniu Wspólników Spółki,
- PGL – DOM Sp. z o. o. – 66% udziałów w kapitale zakładowym, które uprawniają do 49,5% praw głosu na Walnym Zgromadzeniu Wspólników Spółki.

W dniu 24 kwietnia 2013 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Wspólników spółki zależnej RAFAKO Engineering Sp. z o.o. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki o kwotę 500 000,00 złotych poprzez utworzenie 1 000 nowych udziałów o wartości nominalnej 500 złotych każdy udział. Na mocy oświadczenia o objęciu nowych udziałów spółki RAFAKO Engineering Sp. z o.o. z dnia 30 kwietnia 2013 roku nowo utworzone 1 000 udziałów zostało objęte przez RAFAKO S.A.

W dniu 6 czerwca 2013 roku Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki zależnej ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o. podjęło decyzję w sprawie zarządzenia wniesienia przez wspólników dopłat w wysokości 1 200 złotych za jeden udział, łącznie 1 812 tysięcy złotych, w tym:

- spółka RAFAKO Engineering Sp. z o.o. dokonała wniesienia 612 tysięcy złotych,
- spółka PGL – DOM Sp. z o.o. dokonała wniesienia 1 200 tysięcy złotych.

Wniesienie dopłat do kapitału spółki nie spowodowało zmian udziale poszczególnych spółek w kapitale zakładowym spółki ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o.

W dniu 9 października 2013 roku zarejestrowano w Krajowym Rejestrze Sądowym spółkę zależną E001RK Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu, utworzoną na mocy umowy spółki z dnia 8 sierpnia 2013 roku. RAFAKO S.A. jest głównym udziałowcem spółki i posiada 100% udziałów o łącznej wartości 5 000 złotych.

W dniu 22 listopada 2013 roku zarejestrowano w Krajowym Rejestrze Sądowym spółkę zależną E003B7 Sp. z o.o. z siedzibą w Raciborzu, utworzoną na mocy umowy spółki z dnia 15 listopada 2013 roku. RAFAKO S.A. jest głównym udziałowcem spółki i posiada 100% udziałów o łącznej wartości 5 000 złotych.

3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej jednostki dominującej

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku miały miejsce zmiany w składzie Zarządu jednostki dominującej.

W dniu 19 marca 2013 roku Rada Nadzorcza RAFAKO S.A. określiła liczbę członków Zarządu na 5 osób i powołała w skład Zarządu Spółki Edwarda Kasprzaka i Macieja Modrowskiego.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Zarządu jednostki dominującej przedstawia się następująco:

Paweł Mortas	- Prezes Zarządu
Krzysztof Burek	- Wiceprezes Zarządu
Jarosław Dusilo	- Wiceprezes Zarządu
Edward Kasprzak	- Członek Zarządu
Maciej Modrowski	- Członek Zarządu

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku miały miejsce zmiany w składzie Rady Nadzorczej jednostki dominującej.

W dniu 21 czerwca 2013 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAKO S.A. podjęło uchwałę, ustalając liczbę członków Rady Nadzorczej na 7 osób, powołując Radę Nadzorczą VII kadencji w składzie:

Agenor Gawrzyał
Dariusz Sarnowski
Przemysław Schmidt
Edyta Senger – Kałat
Piotr Wawrzynowicz
Małgorzata Wiśniewska
Jerzy Wiśniewski

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej przedstawia się następująco:

Agenor Gawrzyał	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
Jerzy Wiśniewski	- Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Piotr Wawrzynowicz	- Sekretarz Rady Nadzorczej
Dariusz Sarnowski	- Członek Rady Nadzorczej
Przemysław Schmidt	- Członek Rady Nadzorczej
Edyta Senger - Kałat	- Członek Rady Nadzorczej
Małgorzata Wiśniewska	- Członek Rady Nadzorczej

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2013 roku zostało zatwierdzone przez Zarząd jednostki dominującej w dniu 21 marca 2014 roku.

5. Kontynuacja działalności

Najistotniejszym czynnikiem mającym wpływ na kontynuację działalności Grupy kapitałowej RAFAKO jest sytuacja finansowa jednostki dominującej. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej RAFAKO zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym, czyli dniu 31 grudnia 2013 roku.

Kluczową kwestią z perspektywy możliwości kontynuowania działalności Grupy jest płynność finansowa tj. zapewnienie wystarczających źródeł finansowania realizowanych kontraktów. W związku z powyższym Zarząd jednostki dominującej przygotował prognozy finansowe obejmujące 2014 rok oraz lata kolejne, w oparciu o szereg założeń, spośród których najbardziej kluczowe odnoszą się do zapewnienia długoterminowych źródeł finansowania działalności RAFAKO S.A. w formie kredytu bankowego (zgodnie z zawartym aneksem z dnia 20 grudnia 2013 roku termin spłaty posiadanego przez jednostkę dominującą kredytu został wydłużony do dnia 31 marca 2014 roku), dostępu do gwarancji bankowych/ubezpieczeniowych umożliwiających realizację nowych kontraktów oraz pozwalających na uwolnienie środków pieniężnych zablokowanych jako kaucje gwarancyjne wykonania już realizowanych kontraktów.

Z powyższymi przyjętymi założeniami wiążą się kluczowe ryzyka przygotowanych projekcji finansowych. Realizacja tych ryzyk/niepewności wraz z przeterminowanymi zobowiązaniami handlowymi oraz koniecznością zaangażowania przez jednostkę dominującą znaczących środków pieniężnych stanowiących zabezpieczenie gwarancji kontraktowych (na dzień bilansowy wartość kaucji wniesionych jako zabezpieczenie gwarancji wyniosła 110 mln złotych bez uwzględnienia kaucji dotyczącej projektu Opole zwróconej przez zamawiającego po dniu bilansowym) wpływa na istotną niepewność, co do możliwości kontynuowania działalności przez Grupę.

W związku z powyższym, Zarząd jednostki dominującej od ponad roku prowadzi rozmowy z bankiem finansującym działalność RAFAKO S.A. mające na celu przedłużenie limitu kredytowego na poziomie zbliżonym do obecnego zadłużenia na lata kolejne oraz uzyskanie odpowiednich limitów pozwalających na gwarantowanie realizacji kontraktów bez wymaganego zaangażowania środków pieniężnych. W przeciągu ostatniego roku jednostka dominująca zmniejszyła swoje zadłużenie wobec banku, z poziomu ok. 300 mln złotych do poziomu ok. 180 mln złotych na dzień przygotowania niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zredukowała znacząco poziom przeterminowanych zobowiązań handlowych, zabezpieczyła znaczną część budżetowanych przychodów oraz udzieliła bankowi finansującemu odpowiednich zabezpieczeń posiadanego kredytu, zgodnie z oczekiwaniami banku. Wszystkie te działania jednoznacznie wskazują na poprawę sytuacji finansowej Grupy, co powinno mieć wpływ na ocenę ryzyka sytuacji finansowej Grupy z perspektywy instytucji finansujących jej działalność. Dodatkowo wspomniany bank ściśle uczestniczy również w procesie związanym z uruchomieniem projektu budowy bloku w Jaworznie, w związku z tym jest świadomy bieżącej, lepszej sytuacji finansowej Grupy oraz kluczowych parametrów mających wpływ na prognozowaną pozycję finansową Grupy. W związku z powyższym Zarząd jednostki dominującej jest przekonany, że negocjacje z bankiem doprowadzą do zmiany struktury i terminu wymagalności posiadanego kredytu bankowego w sposób umożliwiający prowadzenie działalności zgodnie z przyjętymi założeniami w przygotowanych projekcjach finansowych. Dodatkowo, zdaniem Zarządu jednostki dominującej, negocjacje dotyczące realizacji projektu Jaworzno zakończą się sukcesem, w wyniku czego uwolnione zostaną środki pieniężne pozwalające na uruchomienie linii gwarancyjnych umożliwiających uwolnienie pozostałych zablokowanych środków oraz zabezpieczenie realizacji nowych kontraktów.

Podsumowując, kluczowymi parametrami mającymi wpływ na powodzenie działań Zarządu jednostki dominującej są wydłużenie terminu spłaty posiadanego kredytu oraz zagwarantowanie dostępu do gwarancji bankowych/ubezpieczeniowych umożliwiających zdobywanie nowych oraz realizację już wygranych kontraktów.

Biorąc pod uwagę opisane powyżej ryzyka, w tym obecną, lepszą niż w poprzednich okresach sprawozdawczych, sytuację finansową Grupy oraz status rozmów z bankiem finansującym działalność RAFAKO S.A. Zarząd jednostki dominującej jest przekonany o powodzeniu prowadzonych działań, w szczególności prowadzonych rozmów z bankiem i w związku z tym przygotował załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe w oparciu o zasadę kontynuacji działalności.

6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

6.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa, który wpływa na wielkości wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, w tym w dodatkowych notach objaśniających. Założenia tych szacunków opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu odnośnie bieżących i przyszłych działań oraz zdarzeń w poszczególnych obszarach.

Klasyfikacja umów leasingu, w których Grupa występuje jako leasingobiorca

Spółki Grupy Kapitałowej występują jako strony umów leasingu. Spółki dokonują klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

Identyfikacja wbudowanych instrumentów pochodnych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego kierownictwo Spółek dokonuje oceny, czy w ramach podpisanych umów występują cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej, które byłyby ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu).

Umowy konsorcyjne

Każdorazowo, po podpisaniu umowy o usługę budowlaną realizowanej w ramach konsorcjum, Spółki dokonują oceny charakteru umowy w celu określenia sposobu ujmowania przychodów i kosztów kontraktowych.

6.2. Niepewność szacunków

Decydujący wpływ na poziom prezentowanego wyniku netto za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku oraz wartości aktywów i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2013 roku miały szacunki dotyczące:

- poziomu budżetowanych przychodów i kosztów z tytułu realizacji umów o usługę budowlaną, stanowiący podstawę wyceny realizowanych kontraktów zgodnie z MSR 11,
- wysokości kar umownych z tytułu nieterminowej realizacji umów,
- poziomu rezerw na świadczenia pracownicze (Grupa ponosi koszty świadczeń z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia),
- utraty wartości aktywów, w tym aktywów finansowych (m.in. należności znajdujących się w postępowaniach arbitrażowych i układowych),
- zastosowanych stawek amortyzacyjnych,
- realizacji aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (w tym aktywa z tytułu straty podatkowej).

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na koniec okresu sprawozdawczego, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym okresie sprawozdawczym.

Utrata wartości aktywów

Na koniec okresu sprawozdawczego Grupa przeprowadza test na utratę wartości firmy oraz analizę utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania, w przypadku których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości. Wymaga to oszacowania wartości użytkowej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należą te aktywa. Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek wypracowujący środki pieniężne i ustalenia stopy dyskontowej do zastosowania w celu obliczenia bieżącej wartości tych przepływów. Grupa dokonała oceny, czy występują przesłanki mogące wskazywać na utratę wartości aktywów. Przeprowadzona analiza wykazała, że w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku przesłanki takie nie wystąpiły.

Wartości odpisów aktualizujących wartość aktywów na koniec roku obrotowego zostały przedstawione w notach 22, 32.1, 33.3 oraz 43 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek oraz odpisów amortyzacyjnych jest ustalana na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznego użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych oraz szacunków dotyczących wartości rezydualnej środków trwałych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Składnik aktywów z tytułu podatku dochodowego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie stałoby się nieuzasadnione. Aktywa z tytułu podatku odroczonego są wyceniane przy zastosowaniu stawek podatkowych, które będą stosowane na moment przewidywanego zrealizowania składnika aktywów, przyjmując za podstawę przepisy podatkowe, które obowiązywały na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Rezerwa na przewidywane straty na kontrakcie

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Grupa dokonuje aktualizacji szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu umów o usługę budowlaną rozliczanych metodą stopnia zaawansowania kontraktu. Przewidywaną stratę na kontrakcie Spółka ujmuje jako koszt zgodnie z MSSF. Szczegóły dotyczące rozliczenia przychodów i kosztów z umów o usługę budowlaną za okres sprawozdawczy zostały przedstawione w notach 11.27.6 i 14 skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Rezerwa na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów

Grupa tworzy rezerwę na karę umowną z tytułu nieterminowej realizacji umowy, jeżeli występuje istotne prawdopodobieństwo naliczenia kary za opóźnienie w realizacji przedmiotu umowy i opóźnienie to powstało z winy Spółek Grupy, jako wykonawcy umowy. Wysokość rezerwy wynika z zapisanej w danej umowie wartości kary za dany okres opóźnienia. Szczegóły dotyczące wartości oszacowanych w ten sposób rezerw zostały zaprezentowane w notce 14 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Odpisy aktualizujące wartość aktywów finansowych

Na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego Grupa ocenia czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli wartość możliwa do odzyskania składnika aktywów jest niższa od jego wartości bilansowej dana jednostka dokonuje odpisu aktualizującego do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych. Kwestia wartości godziwej/odzyskiwalnej należności od podmiotów powiązanych znajdujących się w procesie upadłości została szeroko opisana w notce 43.

Rozpoznanie aktywa finansowego (należności) w wyniku utraty kontroli nad jednostką zależną

W wyniku utraty kontroli nad jednostką zależną, o której szerzej mowa w notce 43, jednostka dominująca rozpoznała w sprawozdaniu z sytuacji finansowej za 2012 rok należność, która na moment początkowego ujęcia została wyceniona do wartości godziwej tj. w wartości bieżącej spodziewanych wpływów. Wycena ta została przeprowadzona przy zastosowaniu określonych założeń, takich jak szacowany okres dyskontowania, szacowana kwota wpływu, szacowana stopa dyskontowa. Biorąc pod uwagę niepewność w zakresie dochodzenia przez RAFAKO S.A. wierzytelności z tytułu zwrotu ceny zapłaconej za akcje ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A., oszacowanie poziomu parametrów do wyceny analizowanej należności, w szczególności na potrzeby początkowej jej wyceny było utrudnione i obciążone niepewnością co do realizacji przyjętych szacunków.

Wycena należności od jednostek powiązanych w postępowaniu układowym

Mając na uwadze toczący się proces upadłości układowej jednostki powiązanej, o którym szerzej mowa w notce 43 oraz aktualne propozycje układowe, które na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie zostały jeszcze zatwierdzone, Zarząd jednostki dominującej dokonał aktualizacji wyceny należności w oparciu o nowe założenia, tj. wartość godziwa rozpoznanej należności została oszacowana przy uwzględnieniu spodziewanych wpływów środków pieniężnych do RAFAKO S.A. biorąc pod uwagę propozycje układowe PBG S.A. w upadłości układowej zakładające spłatę w wysokości 500 tysięcy złotych oraz 80 - procentową redukcję wierzytelności powyżej 500 tysięcy złotych (dla której nie rozpoznano aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego) oraz spodziewany pierwszy termin wpływu środków pieniężnych z pięcioletniego okresu spłaty, oszacowany przez Zarząd RAFAKO S.A. na 31 grudnia 2014 roku.

7. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, zmodyfikowaną dla instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej.

7.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz MSSF zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości standardy MSSF, które weszły w życie różnią się od standardów MSSF, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską. Grupa skorzystała z możliwości, występującej w przypadku stosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonych przez UE, zastosowania MSSF 10, MSSF 11, MSSF 12, zmienionego MSR 27 oraz MSR 28 dopiero od okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSFP”).

Grupa zastosowała MSSF według stanu obowiązującego dla sprawozdań finansowych za rok rozpoczynający się 1 stycznia 2013 roku.

7.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych polskich („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

Walutami funkcjonalnymi jednostki dominującej oraz jednostek zależnych, za wyjątkiem RAFAKO Engineering Solution doo. oraz RAFAKO Hungary Kft., jest złoty polski. Walutą funkcjonalną RAFAKO Engineering Solution doo. jest dinar serbski, natomiast spółki RAFAKO Hungary Kft. forint węgierski. Pozycje sprawozdania finansowego spółek zagranicznych są przeliczane przy użyciu odpowiednich kursów wymiany na walutę prezentacji Grupy Kapitałowej RAFAKO.

8. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości (istotne zasady (polityka) rachunkowości)

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2012 roku, z wyjątkiem zastosowania następujących zmian do standardów oraz nowych interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu lub po dniu 1 stycznia 2013 roku:

- Zmiany do MSR 19 Świadczenia pracownicze - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później,

Zmiany wprowadzone do MSR 19 w zakresie programów określonych świadczeń: dotyczą m.in.: usunięcia metody „korytarza”, wprowadzenia wymogu natychmiastowego ujmowania zmian w aktywach/zobowiązaniach programu oraz bezzwłocznego ujmowania kosztów przeszłego zatrudnienia, ujmowania zysków/strat aktuarialnych w innych całkowitych dochodach oraz rozszerzenia zakresu ujawnień. Zmiany te wprowadzają także zmiany w zakresie podziału na krótko i długoterminowe świadczenia pracownicze.

Najistotniejsza dla Grupy zmiana do MSR 19 dotyczy konieczności retrospektywnego ujęcia zysków/strat aktuarialnych w innych całkowitych dochodach.

Grupa zastosowała zmiany standardu MSR 19 począwszy od 1 stycznia 2013 roku. W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa zaprezentowała dane porównywalne za okres zakończony 31 grudnia 2012 roku zgodne z opublikowanym i zatwierdzonym sprawozdaniem finansowym za ten okres. Wpływ zastosowania zmiany standardu MSR 19 na dane porównywalne został zaprezentowany poniżej.

W związku z powyższą zmianą standardu MSR 19 wpływ zmiany na zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym dane porównywalne za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku skutkuje reklasyfikacją strat aktuarialnych w wysokości 2 386 tysięcy złotych z kosztu własnego sprzedaży (skutkujące zmniejszeniem kosztu własnego sprzedaży) do innych całkowitych dochodów. W wyniku powyższej korekty zysk netto Grupy za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku zwiększyłby się o kwotę 1 933 tysiące złotych; o tą samą kwotę zmniejszyłyby się inne całkowite dochody netto. Powyższa kwestia nie ma wpływu na sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2012 roku.

- Zmiany do MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych: Prezentacja pozycji innych całkowitych dochodów – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lipca 2013 roku lub później,

Zastosowanie tych zmian nie miało wpływu na sytuację finansową, wyniki działalności Grupy, ani też na zakres informacji prezentowanych w sprawozdaniu finansowym Grupy.

- MSR 1 Wyjaśnienie dotyczące wymogu danych porównawczych (zmiana),

Zastosowanie tych zmian nie miało wpływu na sytuację finansową, wyniki działalności Grupy, ani też na zakres informacji prezentowanych w sprawozdaniu finansowym Grupy.

- Zmiany do MSR 12 *Podatek dochodowy: Realizacja podatkowa aktywów* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2012 roku lub później – w UE mający zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później,

Zastosowanie tych zmian nie miało wpływu na sytuację finansową, wyniki działalności Grupy, ani też na zakres informacji prezentowanych w sprawozdaniu finansowym Grupy.

- Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy: znacząca hiperinflacja i usunięcie stałych dat dla stosujących MSSF po raz pierwszy* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lipca 2011 roku lub później – w UE mający zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później,

Zmiany do MSSF 1 nie dotyczyły Grupy.

- MSSF 13 *Wycena według wartości godziwej* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później,

MSSF 13 wprowadza jeden zbiór zasad dotyczących sposobu ustalania wartości godziwej finansowych i niefinansowych aktywów i zobowiązań, gdy taka wycena jest wymagana lub dozwolona przez MSSF. MSSF 13 nie wpływa na to, kiedy Grupa ma obowiązek dokonać wyceny według wartości godziwej. Regulacje MSSF 13 mają zastosowanie zarówno do wyceny początkowej, jak i wyceny po początkowym ujęciu. MSSF 13 wymaga nowych ujawnień w obszarze technik (metod) wyceny oraz informacji/ danych wejściowych do ustalenia wartości godziwej oraz wpływu pewnych informacji wejściowych na wycenę według wartości godziwej.

Mając na uwadze nieistotną wartość aktywów / zobowiązań wycenianych według wartości godziwej wykazanych w niniejszym sprawozdaniu finansowym, zastosowanie MSSF 13 nie miało istotnego wpływu na sytuację finansową, wyniki działalności, ani też na zakres informacji prezentowanych w niniejszym sprawozdaniu finansowym Grupy.

- KIMSF 20 *Koszty usuwania nadkładu w fazie produkcyjnej w kopalni odkrywkowej* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później,

Interpretacja nie ma zastosowania dla Grupy.

- Zmiany do MSSF 7 *Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji. Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później,

Zmiany wprowadzają dodatkowe ujawnienia ilościowe i jakościowe dotyczące transferów/ przeniesień aktywów finansowych, jeżeli:

- aktywa finansowe są w całości usuwane z bilansu, ale jednostka utrzymuje zaangażowanie w te aktywa (np. poprzez opcje lub gwarancje dotyczące przeniesionych aktywów),
- aktywa finansowe nie są w całości usuwane z bilansu.

Zastosowanie tych zmian nie miało wpływu na sytuację finansową ani wyniki działalności Grupy.

- Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy: Pożyczki rządowe* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później,

Zmiany do MSSF 1 nie dotyczyły Grupy.

- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF (opublikowane w maju 2012 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później,

MSR 1 – Zmiana wyjaśnia różnicę pomiędzy dobrowolnie przedstawionymi dodatkowymi danymi porównawczymi i wymaganym minimum danych porównawczych,

MSR 16 – Zmiana wyjaśnia, iż główne części zamienne i sprzęt serwisowy, które spełniają kryteria definicji rzeczowych aktywów trwałych nie są zapasami,

MSR 32 – Zmiana usuwa istniejące wymogi dotyczące ujmowania podatku z MSR 32 i wymaga zastosowania MSR 12 w odniesieniu do podatków dochodowych wynikających z dystrybucji do właścicieli instrumentów finansowych,

MSR 34 – Zmiana wyjaśnia wymogi MSR 34 dotyczące informacji na temat łącznej wartości aktywów i zobowiązań każdego segmentu sprawozdawczego w celu wzmocnienia spójności z wymogami MSSF 8 Segmenty operacyjne. Zgodnie ze zmianą łączna wartość aktywów i zobowiązań danego segmentu sprawozdawczego musi zostać ujawniona tylko jeżeli: wartości te są regularnie raportowane do głównego decydenta operacyjnego jednostki oraz nastąpiła istotna zmiana łącznej wartości aktywów i zobowiązań ujawnionych w poprzednim rocznym sprawozdaniu finansowym dla tego segmentu.

Zastosowanie powyższych zmian, za wyjątkiem zmian w zakresie MSR 19 opisanych powyżej, nie miało wpływu na sytuację finansową, wyniki działalności Grupy, ani też na zakres informacji prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

9. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- Faza pierwsza standardu MSSF 9 *Instrumenty Finansowe: Klasyfikacja i wycena* z późniejszymi zmianami – wejście w życie zostało odroczone przez Radę ds. MSSF bez wskazania planowanego terminu zatwierdzenia,
- MSSF 10 *Skonsolidowane sprawozdania finansowe* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później – w UE mający zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później. Grupa zdecydowała stosować MSSF dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku,
- MSSF 11 *Wspólne przedsięwzięcia* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później – w UE mający zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później. Grupa zdecydowała stosować MSSF dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku,
- MSSF 12 *Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później – w UE mający zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później. Grupa zdecydowała stosować MSSF dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku,
- Zmiany do MSSF 10, MSSF 11 i MSSF 12 *Przepisy przejściowe* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 roku lub później – w UE mający zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później,
- MSR 27 *Jednostkowe sprawozdania finansowe* – mający zastosowanie dla okresów rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 lub później – w UE mający zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później, Grupa zdecydowała stosować zmiany do MSR dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku,
- MSR 28 *Investycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólne przedsięwzięcia* – mający zastosowanie dla okresów rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2013 lub później – w UE mający zastosowanie najpóźniej dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później. Grupa zdecydowała stosować zmiany do MSR dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku,
- Zmiany do MSR 32 *Instrumenty finansowe: prezentacja: Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 oraz MSR 27 *Jednostki inwestycyjne* (opublikowane dnia 31 października 2012 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku
- KIMSF 21 *Opłaty publiczne* – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzona przez UE,
- Zmiany do MSR 36 *Ujawnienia dotyczące wartości odzyskiwalnej aktywów niefinansowych* (opublikowano dnia 29 maja 2013 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później,
- Zmiany do MSR 39 *Odnowienie instrumentów pochodnych i kontynuacja rachunkowości zabezpieczeń* (opublikowane dnia 27 czerwca 2013 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2014 roku lub później,
- Zmiany do MSR 19 *Programy określonych świadczeń: Składki pracownicze* (opublikowano dnia 21 listopada 2013) – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lipca 2014 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2010-2012* – niektóre ze zmian mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lipca 2014 roku lub później, a niektóre prospektywnie dla transakcji mających miejsce dnia 1 lipca 2014 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,
- *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2011-2013* – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 lipca 2014 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE,

- *MSSF 14 Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania niezatwierdzony przez UE.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie.

Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego wejście w życie powyższych standardów, zmian oraz interpretacji jak również ich wpływ na informacje finansowe będący skutkiem zastosowania powyższych standardów, zmian bądź interpretacji po raz pierwszy zostało przeanalizowane przez Zarząd jednostki dominującej i w ocenie Zarządu nie wpłynęło istotnie na stosowane przez Grupę zasady (politykę) rachunkowości.

10. Zmiana szacunków

W roku zakończonym 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa dokonała weryfikacji i aktualizacji szacunków w istotnych obszarach, które zostały opisane w notcie 6.2.

11. Istotne zasady rachunkowości

11.1. Wycena do wartości godziwej

Grupa wycenia instrumenty finansowe takie jak instrumenty dostępne do sprzedaży oraz instrumenty pochodne w wartości godziwej na każdy dzień bilansowy.

Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach zbycia składnika aktywów między uczestnikami rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych. Wycena wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się albo:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów bądź zobowiązania,
- w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

Zarówno główny jak i najbardziej korzystny rynek muszą być dostępne dla Grupy.

Wartość godziwa składnika aktywów lub zobowiązania jest mierzona przy założeniu, że uczestnicy rynku przy ustalaniu ceny składnika aktywów lub zobowiązania działają w swoim najlepszym interesie gospodarczym.

Wycena wartości godziwej składnika aktywów niefinansowych uwzględnia zdolność uczestnika rynku do wytworzenia korzyści ekonomicznych poprzez jak największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów lub jego zbycie innemu uczestnikowi rynku, który zapewniłby jak największe i jak najlepsze wykorzystanie tego składnika aktywów.

Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych.

Wszystkie aktywa oraz zobowiązania, które są wyceniane do wartości godziwej lub ich wartość godziwa jest ujawniana w sprawozdaniu finansowym są klasyfikowane w hierarchii wartości godziwej w sposób opisany poniżej na podstawie najniższego poziomu danych wejściowych który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość:

- Poziom 1 – Notowane (nieskorygowane) ceny rynkowe na aktywnym rynku dla identycznych aktywów lub zobowiązań,
- Poziom 2 – Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest bezpośrednio bądź pośrednio obserwowalny,
- Poziom 3 – Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest nieobserwowalny.

Na każdą datę bilansową, w przypadku aktywów i zobowiązań występujących na poszczególne daty bilansowe w sprawozdaniu finansowym Grupa ocenia, czy miały miejsce transfery między poziomami hierarchii poprzez ponowną ocenę klasyfikacji do poszczególnych poziomów, kierując istotnością danych wejściowych z najniższego poziomu, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość).

Zastosowanie MSSF 13 nie miało wpływu na sytuację finansową, wyniki działalności, ani też na zakres informacji prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości dotyczących wyceny do wartości godziwej.

Zarząd jednostki dominującej określa zasady i procedury dotyczące zarówno systematycznego wyceniania do wartości godziwej np. nieruchomości inwestycyjnych oraz nienotowanych aktywów finansowych, jak i wycen jednorazowych np. w przypadku aktywów przeznaczonych do sprzedaży w działalności zaniechanej.

Na potrzeby ujawnienia wyników wyceny do wartości godziwej Grupa ustaliła klasy aktywów i zobowiązań na podstawie rodzaju, cech i ryzyka związanego z poszczególnymi składnikami aktywów i zobowiązań oraz poziom w hierarchii wartości godziwej, jak opisano powyżej.

11.2. Zasady konsolidacji

RAFAKO S.A. jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej RAFAKO i sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe jednostki dominującej oraz sprawozdania finansowe jej spółek zależnych. Sprawozdania finansowe spółek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy spółkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane chyba, że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy posiada ona bezpośrednio lub pośrednio, poprzez swoje jednostki zależne, więcej niż połowę liczby głosów w danej spółce, chyba, że możliwe jest do udowodnienia, że taka własność nie stanowi o sprawowaniu kontroli. Sprawowanie kontroli ma miejsce również wtedy, gdy jednostka dominująca ma możliwość kontrolowania polityki finansowej i operacyjnej danej jednostki.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

11.3. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

W okresach sprawozdawczych objętych niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym jednostki wchodzące w skład Grupy nie prowadziły wspólnych przedsięwzięć z innymi jednostkami gospodarczymi.

11.4. Połączenia z jednostkami gospodarczymi pod wspólną kontrolą

Połączenia z jednostkami znajdującymi się pod wspólną kontrolą, przy założeniu istnienia treści ekonomicznej transakcji, ujmowane są w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą nabycia zgodnie z MSSF 3.

11.5. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Walutą pomiaru i walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych, zrealizowane oraz naliczone różnice kursowe od zobowiązań z tytułu dostaw i usług w przychodach ze sprzedaży, zrealizowane oraz naliczone różnice kursowe od zobowiązań z tytułu dostaw i usług w koszcie wytworzenia lub w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Kursy walutowe przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
USD	3,0120	3,0996
EUR	4,1472	4,0882
GBP	4,9828	5,0119
CHF	3,3816	3,3868
SEK	0,4694	0,4757
TRY	1,4122	1,7357

Walutą funkcjonalną zagranicznych jednostek zależnych jest RSD (dinar serbski) oraz HUF (forint węgierski). Na koniec okresu sprawozdawczego aktywa i zobowiązania tych zagranicznych jednostek zależnych są przeliczane na walutę prezentacji Grupy po kursie obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego, a ich sprawozdania z całkowitych dochodów są przeliczane po średnim ważonym kursie wymiany za dany okres obrotowy. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane w innych całkowitych dochodach i akumulowane w oddzielnej pozycji kapitału własnego. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, zakumulowane odroczone różnice kursowe ujęte w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w zysku lub stracie.

Średnie ważne kursy wymiany za poszczególne okresy obrotowe kształtowały się następująco:

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
RSD	0,0372	0,0368
HUF	0,0141	0,0144

11.6. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe to środki trwałe:

- utrzymywane przez jednostkę w celu wykorzystania ich w procesie produkcyjnym lub przy dostawach towarów i świadczenia usług, w celach administracyjnych lub w celu oddania do używania innym podmiotom na podstawie umowy najmu, a nie stanowiące nieruchomości inwestycyjnych,
- którym towarzyszy oczekiwanie, że będą wykorzystywane przez czas dłuższy niż jeden rok,
- w stosunku do których istnieje prawdopodobieństwo, że jednostka uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne związane ze składnikiem majątku,
- cenę nabycia lub koszt wytworzenia składnika aktywów przez jednostkę można wycenić w wiarygodny sposób.

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz wszelkie odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Na dzień nabycia składnika rzeczowych aktywów trwałych są identyfikowane i wyodrębniane wszystkie istotne elementy wchodzące w skład danego składnika aktywów, mające różny okres ekonomicznej użyteczności (komponenty). Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Grupa dokonała wyceny części środków trwałych według wartości godziwej i uznała tę wartość za zakładany koszt na dzień 1 stycznia 2004 roku, który jest dniem przejścia na stosowanie MSSF.

Podstawę naliczania odpisów amortyzacyjnych stanowi cena nabycia lub koszt wytworzenia środka trwałego pomniejszone o jego wartość rezydualną. Rozpoczęcie amortyzacji następuje, gdy składnik jest dostępny do użytkowania. Amortyzacja środków trwałych następuje na podstawie planu amortyzacji określającego przewidywany okres użytkowania środka trwałego. Zastosowana metoda amortyzacji odzwierciedla tryb konsumowania przez jednostkę gospodarczą korzyści ekonomicznych ze składnika aktywów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

Typ	Stawka amortyzacyjna	Okres
Grunty (prawa wieczystego użytkowania)	–	–
Budynki i budowle	od 1,54 % do 50,00 %	od 2 do 65 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 3,33 % do 50,00%	od 2 do 30 lat
Urządzenia biurowe	od 10,00 % do 50,00%	od 2 do 10 lat
Środki transportu	od 6,67 % do 50,00 %	od 2 do 15 lat
Komputery	od 14,29 % do 50,00 %	od 2 do 7 lat

Do rzeczowych aktywów trwałych Grupa zalicza prawo wieczystego użytkowania gruntów. Ze względu na brak przesłanek wskazujących na cofnięcie lub brak możliwości odnowienia prawa wieczystego użytkowania działek gruntów położonych głównie na terenie zakładów produkcyjnych jednostek, podjęto decyzję o zakwalifikowaniu ww. prawa jako składnika rzeczowych aktywów trwałych nie podlegających amortyzacji tak jak w przypadku gruntów.

Jeżeli przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego zaistniały okoliczności, które wskazują na to, że wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych może nie być możliwa do odzyskania, dokonywany jest przegląd tych aktywów pod kątem ewentualnej utraty wartości. Jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości, a wartość bilansowa przekracza szacowaną wartość odzyskiwalną, wówczas wartość tych aktywów bądź ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których te aktywa należą jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna odpowiada wyższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej.

Przy ustalaniu wartości użytkowej, szacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka związanego z danym składnikiem aktywów. W przypadku składnika aktywów, który nie generuje wpływów pieniężnych w sposób znacząco samodzielny, wartość odzyskiwalna jest ustalana dla ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego ten składnik należy. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są ujmowane w rachunku zysków i strat w kategorii kosztów, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w wyniku okresu, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Na koniec każdego roku obrotowego Grupa przeprowadza weryfikację środków trwałych pod kątem utraty wartości, przyjętego okresu ekonomicznej użyteczności oraz zastosowanej metody amortyzacji i, w razie konieczności, dokonuje stosowych korekt księgowych, mających wpływ na okres bieżący lub lata przyszłe. Jeżeli Spółka dokonuje remontu środka trwałego, który spełnia kryteria jego ujmowania w wartości aktywów, wówczas koszt remontu jest ujmowany jako składnik rzeczowych aktywów trwałych.

11.7. Wartości niematerialne

Na dzień początkowego ujęcia składnik wartości niematerialnych wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia wartości niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Na dzień 1 stycznia 2004 roku Grupa dokonała wyceny części wartości niematerialnych według wartości godziwej i uznała tę wartość za zakładany koszt dla potrzeb MSSF 1.

Grupa ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Z wyjątkiem prac rozwojowych, wartości niematerialne wytworzone przez jednostkę we własnym zakresie nie są ujmowane w aktywach, a nakłady poniesione na ich wytworzenie są ujmowane w ciężar rachunku zysków i strat za ten rok, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne. W przypadku pozostałych wartości niematerialnych ocenia się co roku, czy wystąpiły przesłanki, które mogą świadczyć o utracie ich wartości. Okresy użytkowania są także poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku roku obrotowego.

Do wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosuje się metodę liniową amortyzacji.

Okres amortyzacji wartości niematerialnych wynosi od 2 do 10 lat.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych ze sprawozdania z sytuacji finansowej są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie jego wyksięgowania.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane do rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia/kosztów wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Koszty prac rozwojowych są poddawane ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości corocznie – jeśli składnik aktywów nie został jeszcze oddany do użytkowania, lub częściej – gdy w ciągu okresu sprawozdawczego pojawi się przesłanka utraty wartości wskazująca na to, że ich wartość bilansowa może nie być możliwa do odzyskania.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do wartości niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe
Okresy użytkowania	Dla patentów i licencji użytkowanych na podstawie umowy zawartej na czas określony, przyjmuje się ten okres uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	2 – 5 lat
Wykorzystana metoda	Amortyzowane przez okres umowy (5-10 lat) - metodą liniową	Amortyzowane metodą liniową.
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Nabyte
Weryfikacja pod kątem utraty wartości / badanie wartości odzyskiwalnej	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

11.8. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej kwotę nadwyżki

- sumy:
 - (i) przekazanej zapłaty,
 - (ii) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz
 - (iii) w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej.
- nad kwotą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Spółce, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

11.9. Nieruchomości inwestycyjne

Początkowe ujęcie nieruchomości inwestycyjnych następuje według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Wartość bilansowa nieruchomości inwestycyjnych obejmuje koszt wymiany części składowej nieruchomości inwestycyjnej w chwili jego poniesienia, o ile spełnione są kryteria ujmowania, i nie obejmuje kosztów bieżącego utrzymania tych nieruchomości.

Po początkowym ujęciu, nieruchomości inwestycyjne są wykazywane według wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające ze zmian wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych są ujmowane w zysku lub stracie w tym okresie, w którym powstały.

Nieruchomości inwestycyjne są usuwane z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w zysku lub stracie w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Przeniesienia aktywów do nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania potwierdzona przez zakończenie użytkowania składnika aktywów przez właściciela lub zawarcie umowy leasingu operacyjnego. Jeżeli składnik aktywów wykorzystywany przez właściciela - Spółkę staje się nieruchomością inwestycyjną, Grupa stosuje zasady opisane w części Rzeczowe aktywa trwale aż do dnia zmiany sposobu użytkowania tej nieruchomości. W przypadku przeniesienia aktywów z zapasów do nieruchomości inwestycyjnych, różnicę między wartością godziwą nieruchomości ustaloną na ten dzień przeniesienia a jej poprzednią wartością bilansową ujmuje się w zysku lub stracie.

W przypadku przeniesienia nieruchomości inwestycyjnej do aktywów wykorzystywanych przez właściciela lub do zapasów, domniemany koszt takiego składnika aktywów, który zostanie przyjęty dla celów jego ujęcia w innej kategorii jest równy wartości godziwej nieruchomości ustalonej na dzień zmiany jej sposobu użytkowania.

11.10. Leasing

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane w zysku lub stracie, chyba że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Środki trwale użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty operacyjne w zysku lub stracie metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako koszt w okresie, w którym stają się należne.

11.11. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód w zysku lub stracie. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

11.12. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są częścią ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są ujmowane jako koszt finansowy okresu.

11.13. Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Grupa dokonuje oceny aktywów pod kątem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, dokonuje się formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przewyższa jego wartość odzyskiwalną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna jest jedną z dwóch wartości w zależności od tego, która z nich jest wyższa: wartością godziwą pomniejszoną o koszty zbycia lub wartością użytkową danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne. W przypadku wartości firmy oraz wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania oraz nieoddanych jeszcze do użytkowania Grupa przeprowadza test na utratę wartości.

11.14. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to notowane na aktywnym rynku aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

- a) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
 - nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
 - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,
- b) został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako przychody lub koszty finansowe. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy instrument byłby najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego byłoby zabronione. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowe); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2013 roku do kategorii aktywów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy Grupa zaliczyła akcje i udziały spółek notowanych na giełdzie oraz instrumenty pochodne.

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości ujmuje się jako koszt finansowy.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

11.15. Utrata wartości aktywów finansowych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

11.15.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się poprzez odpis aktualizujący. Kwotę straty ujmuje się w wyniku okresu.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

11.15.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

11.15.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i odsetki) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przeniesiona do rachunku zysków i strat. Nie można ujmować w rachunku zysków i strat odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w zysku lub stracie.

11.16. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

W sytuacji, kiedy składnik rzeczowych aktywów trwałych jest dostępny do sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywa i jego sprzedaż, zgodnie z posiadanymi planami sprzedaży, jest wysoce prawdopodobna w okresie jednego roku, wówczas Grupa klasyfikuje dany składnik aktywów jako przeznaczony do sprzedaży. Wartość takiego składnika aktywów prezentowana w sprawozdaniu finansowym Spółki stanowi niższą z dwóch wartości: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

11.17. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa finansowe, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania finansowe – gdy ich wartość jest ujemna.

Mając na uwadze charakter zabezpieczeń oraz powiązanie z transakcjami zabezpieczanymi, pomimo braku zasad rachunkowości zabezpieczeń, wynik na realizacji oraz wycenie pochodnych instrumentów finansowych stanowiących ekonomiczne zabezpieczenie transakcji zakupu i sprzedaży oraz nie mający charakteru spekulacyjnego, koryguje odpowiednio przychody ze sprzedaży lub koszt własny sprzedanych produktów.

11.18. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Materiały zakupione w celu wykorzystania do produkcji, które w momencie zakupu w jednoznaczny sposób identyfikuje się z realizowaną umową o usługę budowlaną, bądź innymi umowami o dostawę lub świadczenie usług wycenia się w ciągu roku obrotowego metodą szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen zakupu dla konkretnej umowy. Na dzień bilansowy materiały wycenia się zgodnie z zasadami wyceny umów o usługę budowlaną (MSR 11), tj. wartość oraz koszty związane z nabyciem tych materiałów ujmują się w koszcie wytworzenia.

Zużycie pozostałych materiałów jest ujmowane w koszcie wytworzenia wg średniej ceny ważonej.

Zapasy są wykazywane w wartości netto (pomniejszonej o odpisy aktualizujące). Odpisy aktualizujące wartość zapasów tworzy się w związku z utratą ich wartości celem doprowadzenia wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do odzyskania. Kwotę odpisów wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania oraz wszelkie straty w zapasach ujmują się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

11.19. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, za wyjątkiem sytuacji, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, z uwzględnieniem odpisu na utratę wartości.

Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych – zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Wycena należności związana z odwracaniem dyskonta w związku z upływem czasu jest ujmowana jako przychody finansowe.

11.20. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują w szczególności środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów. W przypadku występowania kredytów w rachunkach bieżących stanowiących element zarządzania gotówką, z uwzględnieniem zapisów MSR 7, saldo środków pieniężnych prezentuje się w rachunku przepływów pieniężnych po pomniejszeniu o niespłacone kredyty w rachunkach bieżących.

11.21. Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy w sprawozdaniu finansowym wykazuje się w wysokości określonej w statucie i wpisanej w rejestrze sądowym Spółki. Zadeklarowane, lecz nie wniesione wkłady kapitałowe ujmują się jako należne wkłady na poczet kapitału – jako wielkość ujemną. Akcje własne ujmują się jako odrębną kategorię kapitału własnego ze znakiem ujemnym.

11.22. Rezerwy

Grupa tworzy rezerwy wówczas, gdy na Spółce ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w zysku lub stracie po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

Utworzone rezerwy zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych, pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych, zależnie od okoliczności, z którymi przyszłe zobowiązania się wiążą.

Jeżeli skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, kwota rezerwy odpowiada bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje będą niezbędne do wypełnienia tego obowiązku.

Stopę dyskontową ustala się przed opodatkowaniem, czyli odzwierciedla ona bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko związane konkretnie z danym składnikiem zobowiązań. Stopy dyskontowej nie obciąża ryzyko, o które skorygowano szacunki przyszłych przepływów pieniężnych. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

11.23. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.

Przychody i koszty są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów z chwilą usunięcia zobowiązania ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a także w wyniku naliczania odpisu oraz w wyniku rozliczania metodą efektywnej stopy procentowej.

11.24. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane, ze względu na spełnienie określonych warunków, do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w wyniku okresu jako koszty lub przychody finansowe.

Inne zobowiązania finansowe, niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wyłącza ze swojego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstające z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania obejmują w szczególności zobowiązania z tytułów publiczno-prawnych oraz wynagrodzeń. Pozostałe zobowiązania ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

11.25. Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania, pracownicy Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych/ rentowych w momencie przechodzenia na emeryturę/rentę.

Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami jednostki dokonują również odpisów na ZFŚS dla wywodzących się z nich emerytów.

Grupa uznaje koszty z tych tytułów na bazie memorialowej.

Wysokość nagrody uzależniona jest od stażu pracy i przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Pracownicy otrzymują również jednorazowe wypłaty z tytułu przejścia na emeryturę. Odprawy rentowe przysługują pracownikom, którzy nabyli trwałą niezdolność do pracy. Wielkość wypłat zależy od stażu pracy oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Grupa ujmuje rezerwę z tytułu odpraw emerytalnych, odpraw rentowych, odpisów na ZFŚS i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne, odprawy rentowe oraz odpisy na ZFŚS są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na koniec każdego okresu sprawozdawczego jest obliczona przez niezależnego aktuarusza. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do końca okresu sprawozdawczego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w zysku lub stracie, za wyjątkiem zysków/strat aktuarialnych, które ujmowane są w innych całkowitych dochodach Grupy..

Wycena aktuarialna świadczeń długo- i krótkoterminowych dokonywana jest nie rzadziej niż na koniec każdego roku obrotowego.

11.26. Podatki

11.26.1. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy wykazany w wyniku okresu obejmuje rzeczywiste obciążenie podatkowe za dany okres sprawozdawczy, ustalone przez Grupę zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych ewentualne korekty rozliczeń podatkowych za lata ubiegłe oraz zmianę stanu aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz rezerwy na podatek odroczonego nie rozliczaną z kapitałem własnym.

11.26.1.1. Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

11.26.1.2. Podatek odroczonego

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej podatek odroczonego jest tworzony w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na koniec okresu sprawozdawczego między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczonego ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczonego powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego weryfikuje się na każdy dzień bilansowy. Grupa obniża wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w zakresie, w jakim nie jest prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęte aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlegają weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ujmowane są w takim zakresie, w jakim prawdopodobne staje się, że przyszły dochód do opodatkowania pozwoli na ich zrealizowanie.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności. Aktywa z tytułu podatku dochodowego wykazywane są tylko wtedy, gdy ich realizacja jest prawdopodobna.

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wycenia się z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą stosowane, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując stawki podatkowe (i przepisy podatkowe), które obowiązywały prawnie lub co do których proces legislacyjny zasadniczo się zakończył na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany poza zyskiem lub stratą; w innych całkowitych dochodach dotyczący pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowego ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

11.26.2. Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

11.27. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

11.27.1. Sprzedaż towarów i produktów.

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób a koszty poniesione można wiarygodnie oszacować.

Do przychodów zalicza się kwoty należne za sprzedane wyroby gotowe, towary, materiały oraz pozostałe usługi dotyczące działalności podstawowej ustalone w oparciu o cenę netto, po skorygowaniu o udzielone rabaty i upusty oraz o podatek akcyzowy.

11.27.2. Świadczenie usług

Przychody z wykonania niezakończonych usług długoterminowej w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach sprawozdawczych – ustala się proporcjonalnie do stopnia jej realizacji, jeżeli stopień ten można ustalić w sposób wiarygodny. W zależności od rodzaju transakcji stopień zaawansowania realizacji usługi można ustalić w oparciu o następujące metody:

- pomiary wykonanych prac,
- procentowe ujęcie wykonanych prac na dany dzień w stosunku do całości prac, które mają być wykonane lub
- stosunek kosztów poniesionych na dany dzień do całkowitych szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

Do kosztów poniesionych na dany dzień zalicza się jedynie te koszty, które dotyczą usług wykonanych do tego dnia. Jedynie koszty dotyczące usług już wykonanych lub usług, które mają być wykonane, zalicza się do całkowitych szacowanych kosztów transakcji.

Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które jednostka spodziewa się odzyskać.

11.27.3. Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy gotówkowe przez szacowany okres użytkowania instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

11.27.4. Dywidendy

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy do ich otrzymania.

11.27.5. Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

11.27.6. Umowy o usługi budowlane

Umowy o usługi budowlane to kontrakty handlowe związane z podstawową działalnością operacyjną Spółki, których przedmiotem jest budowa składnika aktywów lub zespołu aktywów, które są ze sobą ściśle powiązane lub wzajemnie zależne pod względem projektowym, technologicznym lub ze względu na ich funkcję użytkową czy ostateczne przeznaczenie lub sposób użytkowania. Większość umów zawieranych jest w cenach stałych i jest rozliczanych zgodnie z metodą stopnia zaawansowania kontraktu.

Przychody całkowite z umowy zawierają początkową kwotę przychodów ustaloną w umowie oraz zmiany dokonywane w trakcie wykonywania umowy, roszczenia oraz premie.

Zmiany w przychodach z umowy są uwzględniane, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że odbiorca zaakceptuje zmiany i kwoty przychodów wynikające z tych zmian, oraz wartość tych przychodów może być wiarygodnie wyceniona. Przychody z umowy wycenia się w wartości godziwej otrzymanej lub należnej zapłaty.

Na całkowity koszt umowy składają się koszty, które bezpośrednio lub z wykorzystaniem racjonalnych metod alokacji można przyporządkować do konkretnej umowy oraz inne koszty, którymi, zgodnie z warunkami umowy, można obciążyć zamawiającego.

Skutki zmian szacunków przychodów lub kosztów związanych z umową oraz skutki zmian szacunków wyników umowy ujmuje się jako zmianę wartości szacunkowej zgodnie z MSR 8 (Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów). Zmienione szacunki stosuje się do określenia wysokości przychodów i kosztów ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów w okresie sprawozdawczym, w którym nastąpiły zmiany, oraz w okresach następujących.

Przychód na koniec okresu sprawozdawczego ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania realizacji umowy, po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w poprzednich okresach sprawozdawczych.

11.27.7. Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do rachunku zysków i strat przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

11.28. Zysk netto na jedną akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji Spółki w danym okresie sprawozdawczym. Grupa nie prezentuje rozwodnionego zysku/straty na akcję, ponieważ nie występują rozważające potencjalne akcje zwykłe.

12. Segmenty operacyjne

Zarządzanie Grupą odbywa się w podziale na segmenty, odpowiednio do rodzaju oferowanych wyrobów i usług. Każdy z segmentów stanowi część składową Grupy osiągającą przychody i ponoszącą koszty, zgodnie z MSSF 8 *Segmenty operacyjne*.

Grupa wyodrębnia następujące segmenty działalności, w których działają poszczególne spółki:

Segmenty operacyjne	Spółki działające w segmencie
Obiekty energetyczne i ochrony środowiska	RAFAKO S.A. E001RK Sp. z o.o. E003B7 Sp. z o.o.
Paleniska i młyny	FPM S.A. Palserwis Sp. z o.o.
Pozostałe segmenty	PGL – DOM Sp. z o.o. RAFAKO ENGINEERING Sp. z o.o. ENERGOTECHNIKA Engineering Sp. z o.o. RAFAKO ENGINEERING SOLUTION doo. RAFAKO Hungary Kft.

Segment obiekty energetyczne i ochrony środowiska oferuje bloki energetyczne, kotły: rusztowe, pyłowe, z cyrkulacyjnym i stacjonarnym złożem fluidalnym i odzyskowe, obiekty i instalacje towarzyszące kotłom energetycznym, technologie mokrego, półsuchego i suchego odsiarczania spalin, technologie odazotowania spalin, urządzenia odpylające obejmujące elektrofiltry i filtry workowe oraz instalacje termicznej utylizacji odpadów komunalnych i przemysłowych. Jest dostawcą zarówno dla energetyki zawodowej, jak i przemysłowej.

Segment paleniska i młyny oferuje młyny do przemiału węgla kamiennego i brunatnego, ruszty mechaniczne i dopalające, odźwiżnice stosowane w maszynach i urządzeniach energetycznych oraz części zamienne do wyżej wymienionych urządzeń. Odbiorcami segmentu są głównie elektrownie i elektrociepłownie. Istotnym odbiorcą produktów tego segmentu wewnątrz Grupy Kapitałowej jest segment obiektów energetycznych i ochrony środowiska.

W skład pozostałych segmentów wchodzi segmenty nie osiągające progów ilościowych określonych w MSSF 8, w tym zarządzanie nieruchomościami oraz usługi projektowe świadczone przez pozostałe jednostki Grupy.

Zarząd monitoruje oddzielnie wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest zysk lub strata na działalności operacyjnej.

Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku lub na dzień 31 grudnia 2013 roku	<i>Działalność kontynuowana</i>				Razem
	<i>Obiekty energetyczne i ochrony środowiska</i>	<i>Paleniska i młyny</i>	<i>Pozostałe segmenty</i>	<i>Korekty konsolidacyjne</i>	
Przychody					
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	739 333	85 711	10 971	–	836 015
Sprzedaż między segmentami	256	2 201	9 854	(12 311)	–
Przychody ze sprzedaży ogółem	<u>739 589</u>	<u>87 912</u>	<u>20 825</u>	<u>(12 311)</u>	<u>836 015</u>
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	(700 564)	(73 196)	(16 864)	12 294	(778 330)
Wynik					
Zysk (strata) na sprzedaży	<u>39 025</u>	<u>14 716</u>	<u>3 961</u>	<u>(17)</u>	<u>57 685</u>
Pozostałe przychody (koszty)	(70 298)	(10 692)	(2 413)	22	(83 381)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(31 273)	4 024	1 548	5	(25 696)
Przychody (koszty) finansowe	(16 554)	658	108	17	(15 771)
Wpływ zmiany szacunków na wycenę należności od jednostek powiązanych w postępowaniu układowym	(94 205)	–	–	–	(94 205)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	(142 032)	4 682	1 656	22	(135 672)
Podatek dochodowy	2 249	(947)	(274)	(4)	1 024
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	<u>(139 783)</u>	<u>3 735</u>	<u>1 382</u>	<u>18</u>	<u>(134 648)</u>
Amortyzacja	10 243	1 688	789	(75)	12 645
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych	–	–	–	–	–
Aktywa i zobowiązania na dzień 31 grudnia 2013 roku					
Aktywa	<u>1 008 361</u>	<u>80 694</u>	<u>44 887</u>	<u>(68 540)</u>	<u>1 065 402</u>
Zobowiązania	<u>751 407</u>	<u>16 788</u>	<u>10 190</u>	<u>(7 072)</u>	<u>771 313</u>
Inne informacje					
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	–	–	–	–	–
Nakłady inwestycyjne	4 049	3 257	906	(118)	8 094

Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012 roku lub na dzień 31 grudnia 2012 roku	Działalność kontynuowana				Razem
	Obiekty energetyczne i ochrony środowiska	Paleniska i młyny	Pozostałe segmenty	Korekty konsolidacyjne	
Przychody					
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	1 218 438	55 476	17 477	–	1 291 391
Sprzedaż między segmentami	12 077	712	4 220	(17 009)	–
Przychody ze sprzedaży ogółem	<u>1 230 515</u>	<u>56 188</u>	<u>21 697</u>	<u>(17 009)</u>	<u>1 291 391</u>
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	(1 129 821)	(44 026)	(20 161)	17 201	(1 176 807)
Wynik					
Zysk (strata) na sprzedaży	<u>100 694</u>	<u>12 162</u>	<u>1 536</u>	<u>192</u>	<u>114 584</u>
Pozostałe przychody (koszty)	(88 467)	(10 011)	(1 059)	(1)	(99 538)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	12 227	2 151	477	191	15 046
Przychody (koszty) finansowe	(18 499)	491	146	(59)	(17 921)
Wynik na utracie kontroli nad jednostką zależną	1 955	–	–	–	1 955
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	(4 317)	2 642	623	131	(920)
Podatek dochodowy	(25 650)	(550)	(161)	(18)	(26 379)
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	<u>(29 967)</u>	<u>2 092</u>	<u>462</u>	<u>113</u>	<u>(27 299)</u>
Amortyzacja	15 447	1 846	471	(75)	17 689
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych	–	–	–	–	–
Aktywa i zobowiązania na dzień 31 grudnia 2012 roku					
Aktywa	<u>1 247 699</u>	<u>79 548</u>	<u>45 458</u>	<u>(66 294)</u>	<u>1 306 411</u>
Zobowiązania	<u>850 208</u>	<u>19 326</u>	<u>11 204</u>	<u>(3 880)</u>	<u>876 858</u>
Inne informacje					
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	–	–	–	–	–
Nakłady inwestycyjne	23 551	3 833	19 842	–	47 226

13. Sezonowość lub cykliczność działalności Grupy

Działalność spółek wchodzących w skład Grupy nie cechuje się sezonowością ani cyklicznością istotnie wpływającą na wynik finansowy Grupy.

14. Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną

Przychody z tytułu umów o usługę budowlaną są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji. Procentowy stan zaawansowania realizacji usługi ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do sumy szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania umowy.

Poniższa tabela przedstawia skutki wyceny umów o usługę budowlaną, w tym przychody oraz koszty realizowanych umów w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dnia 31 grudnia 2012 roku, jak również kwoty należne zamawiającym oraz kwoty należne od zamawiających z tytułu prac wynikających z realizowanych umów na podane powyżej dany.

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012	31 grudnia 2012 w tym: ENERGOMONTAŻ POŁUDNIE S.A.
Poniesione koszty umów (narastająco)	2 147 828	4 401 891	645 665
Ujęte zyski pomniejszone o ujęte straty (narastająco)	131 747	401 047	(15 320)
Przychody z umowy obliczone wg stopnia zaawansowania wykonania umowy (narastająco)	2 279 575	4 802 938	630 345
Należności uwarunkowane wykonaniem umowy (faktury częściowe narastająco)	<u>2 199 760</u>	<u>4 056 990</u>	<u>—</u>
Kwota brutto należna Zamawiającym z tytułu prac wynikających z umowy (pasywa), w tym:			
- zaliczki otrzymane (zobowiązania z tytułu zaliczek)	(110 646)	(140 040)	—
- korekta wartości zaliczek z tytułu kwot należnych od Zamawiających	(108 149)	(193 908)	—
- korekta wartości zaliczek z tytułu kwot należnych od Zamawiających	88 244	97 441	—
- kwota brutto należna zamawiającym z tytułu wyceny kontraktów	(90 741)	(43 573)	—
Kwota brutto należna od Zamawiających z tytułu prac wynikających z umowy (aktywo)	<u>168 211</u>	<u>158 150</u>	<u>—</u>
Rezerwa na kary z tytułu nieterminowej realizacji umów lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych	(50 192)	(64 584)	—
Rezerwa na straty wynikające z umów	<u>(35 707)</u>	<u>(31 831)</u>	<u>—</u>

Spółki Grupy każdorazowo analizują umowy pod kątem potencjalnych strat, które ujmowane są bezzwłocznie jako koszt zgodnie z MSR 11.36. W ramach wyceny umów o usługę budowlaną, zgodnie z MSR 11.11-15 Grupa uwzględnia odpowiednio szacunki kar z tytułu opóźnień w realizacji umów lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych. Szacunki wielkości kar prowadzone są w oparciu o dokumentację źródłową dotyczącą stwierdzonych opóźnień w realizacji prac lub problemów dotyczących gwarantowanych parametrów technicznych, w oparciu o założenia umowne oraz szacunek kierownictwa dotyczący ryzyka ich wystąpienia. Poziom szacowanego ryzyka uzależniony jest w znacznej części od czynników zewnętrznych będących częściowo poza kontrolą i może ulec zmianie w kolejnych okresach. Realizacja części kontraktów w odniesieniu do których rozpoznano rezerwę na kary z tytułu nieterminowej realizacji umów lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych, obarczona jest ryzykiem powstania sporu arbitrażowego, który w ocenie Spółek Grupy Kapitałowej rodzi ryzyko o nieokreślonych konsekwencjach.

W drugiej połowie grudnia 2011 roku, Zarząd jednostki dominującej powziął informację o zgłoszeniu roszczenia, w postaci wezwania do zapłaty kar umownych ze strony członka konsorcjum realizującego kontrakt na dostawę kotła oraz instalacji odsiarczania spalin dla bloku 858 MW dla PGE Elektrownia Belchatów S.A. Szczegółowy opis obecnego statusu sprawy oraz stosowne ujawnienia zostały przedstawione w nocie 29 i 42.

14.1. Rezerwa na straty wynikające z umów o usługę budowlaną

Spółki Grupy Kapitałowej tworzą rezerwy na przewidywane straty na kontraktach zgodnie z metodologią opisaną w nocie 11.27.6. Jeśli na podstawie analizy wyniku, iż szacunkowe koszty całkowite kontraktu przewyższą wiarygodne przychody z kontraktu (tzn. całkowity wynik na kontrakcie będzie stratą), wtedy cała strata na kontrakcie rozpoznawana jest w danym okresie sprawozdawczym.

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Początek okresu	31 831	39 622
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	25 196	30 702
Rozwiązanie/wykorzystanie rezerwy na zobowiązanie	(21 320)	(24 420)
Utrata kontroli nad jednostką zależną	–	(14 073)
 Koniec okresu	<u><u>35 707</u></u>	<u><u>31 749</u></u>
 Krótkoterminowe na dzień	35 707	31 831
Długoterminowe na dzień	–	–
	<u><u>35 707</u></u>	<u><u>31 831</u></u>

14.2. Rezerwa na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów

Spółki Grupy Kapitałowej tworzą rezerwę na karę umowną, jeżeli występuje istotne prawdopodobieństwo naliczenia kary za niedotrzymanie zapisanych w umowie i objętych karą parametrów technicznych lub jeśli w związku z realizacją danej umowy zostały naruszone dobra osób trzecich. Wysokość rezerwy wynika z zapisanej w danej umowie wartości kary za niedotrzymanie parametr techniczny lub z możliwej do oszacowania wartości zobowiązania wobec osób trzecich.

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Początek okresu	64 584	50 072
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	28 895	50 949
Rozwiązanie/wykorzystanie rezerwy na zobowiązanie	(43 287)	(36 437)
 Koniec okresu	<u><u>50 192</u></u>	<u><u>64 584</u></u>
 Krótkoterminowe na dzień	50 192	64 584
Długoterminowe na dzień	–	–
	<u><u>50 192</u></u>	<u><u>64 584</u></u>

15. Przychody i koszty

15.1. Przychody ze sprzedaży produktów i usług

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Przychody netto ze sprzedaży produktów	750 857	1 090 492
- w tym od jednostek powiązanych	12 383	40
Przychody netto ze sprzedaży usług	62 139	204 646
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
Przychody netto ze sprzedaży pozostałych produktów	1 676	1 552
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
Wynik na realizacji instrumentów pochodnych	460	(1 948)
Wynik na wycenie instrumentów pochodnych	(38)	5 853
Kary umowne	(7 477)	(21 134)
Zrealizowane różnice kursowe dotyczące należności z tytułu dostaw i usług	(3 338)	(1 204)
Różnice kursowe dotyczące wyceny należności z tytułu dostaw i usług	2 338	(7 748)
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług, razem	806 617	1 270 509
- w tym od jednostek powiązanych	12 383	40

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku Spółka uzyskała 806 617 tysięcy złotych przychodów ze sprzedaży produktów i usług, tj. o 463 892 tysiące złotych mniej niż w analogicznym okresie 12 miesięcy 2012 roku. Spadek wartości przychodów ze sprzedaży w 2013 roku wynikał głównie:

- z niższego niż w 2012 roku kosztowego zaangażowania realizowanych kontraktów, co przede wszystkim było następstwem różnego etapu realizacji na którym znajdowały się na dzień 31 grudnia danego roku kontrakty wchodzące w skład portfela realizowanych umów w 2012 i 2013 roku;
- z istotnie niższej, średnioważonej marży rozliczonej na realizowanych kontraktach w 2013 roku w porównaniu z marżą zarejestrowaną w 2012 roku;
- z przesunięcia w czasie wejścia w życie kontraktu Opole na budowę dwóch bloków energetycznych oraz rozpoczęcia realizacji kontraktu Jaworzno na budowę bloku energetycznego. Opóźnienia w terminach rozpoczęcia istotnych prac na powyższych, kluczowych dla Spółki kontraktach, m.in. uniemożliwiły wykorzystanie przewidywanych własnych i obcych mocy produkcyjnych, skutkując brakiem możliwości rozpoznania sprzedaży, wyliczanej w proporcji od stopnia kosztowego zaangażowania realizacji danego kontraktu.

W konsekwencji, Grupa odnotowała spadek zarówno sprzedaży krajowej, jak i sprzedaży dla zagranicznych Klientów. Przewidywany przyrost wartości portfela zamówień RAFAKO S.A. w 2014 roku m.in. związany z uruchomieniem budowy bloków energetycznych w elektrowni Opole oraz spodziewanego rozpoczęcia realizacji budowy bloku energetycznego w Elektrowni Jaworzno będzie skutkował wzrostem przychodów ze sprzedaży w 2014 roku.

15.2. Przychody ze sprzedaży materiałów

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Przychody ze sprzedaży materiałów	29 398	20 882
- w tym od jednostek powiązanych	-	22
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	29 398	20 882
- w tym od jednostek powiązanych	-	22

Głównymi odbiorcami wyrobów i usług Grupy są przede wszystkim zagraniczni i krajowi dostawcy obiektów energetycznych oraz krajowa i zagraniczna energetyka zawodowa i przemysłowa.

Przychody ze sprzedaży do jednostek powiązanych szczegółowo przedstawia nota 46 dodatkowych informacji i objaśnień.

Asortyment sprzedaży w podziale na rynki zbytu został zaprezentowany w sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej w 2013 roku w punkcie 4.1.

15.3. Geograficzne obszary działalności

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Przychody ze sprzedaży od klientów krajowych	605 503	751 772
- w tym od jednostek powiązanych	12 383	62
Przychody ze sprzedaży od klientów zagranicznych	230 512	539 619
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
Przychody netto ze sprzedaży, razem	836 015	1 291 391
- w tym od jednostek powiązanych	12 383	62

15.4. Koszty sprzedanych produktów, usług i materiałów

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Amortyzacja	12 645	17 689
Zużycie materiałów i energii	282 595	481 706
Usługi obce	344 874	515 545
Podatki i opłaty	8 553	8 578
Wynagrodzenia	133 171	212 987
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	30 485	50 649
Podróże służbowe	6 663	8 066
Koszty reklamy	2 395	4 601
Naliczone różnice kursowe	858	(2 588)
Zrealizowane różnice kursowe	96	(1 920)
Wynik na wycenie instrumentów pochodnych	-	157
Wynik na realizacji instrumentów pochodnych	-	-
Pozostałe koszty rodzajowe	3 549	15 006
Koszty według rodzaju, razem	825 884	1 310 476
Zmiana stanu zapasów, rezerw i rozliczeń międzyokresowych (w tym korekta wynikająca z MSR 11)	9 535	(56 334)
Koszty wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	(1 670)	(3 376)
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	(40 991)	(27 451)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(43 536)	(53 928)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	749 222	1 169 387
Wartość sprzedanych materiałów	29 108	7 420
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	778 330	1 176 807

Koszt własny sprzedaży produktów i materiałów za 12 miesięcy 2013 roku wyniósł 778 330 tysięcy złotych, co przyniosło Grupie zysk brutto ze sprzedaży w wysokości 57 685 tysięcy złotych. Zmiana w porównaniu do 2012 roku jest głównie następstwem:

- niższej wartości sprzedaży w 2013 roku;
- niższej marży operacyjnej brutto na realizowanych kontraktach w pierwszych 12 miesiącach 2013 roku, w tym realizacji kontraktów z ujemną marżą, które miały stosunkowo wysoki udział w sumarycznej wartości sprzedaży;
- zakończenia w 2012 roku realizacji kontraktów ze stosunkowo wysoką marżą operacyjną i stosunkowo wysokim udzialem w sumarycznej sprzedaży 2012 roku.

Koszty sprzedaży prezentowane przez Grupę zawierają głównie koszty ponoszone przez centra kosztowe przypisane w modelu rozliczania kosztów do kosztów sprzedaży (w znacznej części składają się z kosztów wynagrodzeń oraz kosztów reklamy). Ponadto, do kosztów sprzedaży Grupa zalicza koszty przygotowywania ofert oraz odpisy aktualizujące wartość należności handlowych. Na koszty sprzedaży wykazane w całkowitych dochodach Grupy za 2013 roku w kwocie 40 991 tysięcy złotych miały wpływ:

- koszty sprzedaży z wyłączeniem odpisów aktualizujących w kwocie 32 314 tysięcy złotych (31 grudnia 2012 roku: 39 964 tysiące złotych),
- odpis aktualizujący wartość należności handlowych (utworzenie) w kwocie 8 677 tysięcy złotych (31 grudnia 2012 roku: 12 513 tysięcy złotych (rozwiązanie)).

Wykorzystanie/zmniejszenie odpisów aktualizujących wartość należności w 2012 roku wynika przede wszystkim z ostatecznego rozliczenia kontraktów w Niemczech z HPE na bazie zawartego porozumienia, na podstawie którego dokonano wykorzystania odpisu aktualizującego na kwotę 11 067 tysięcy złotych, a także dokonano rozwiązania odpisów aktualizujących wartość należności handlowych na łączną kwotę 20 012 tysięcy złotych. Ponadto w 2012 roku jednostka dominująca dokonała rozwiązania odpisu aktualizującego wartość należności handlowych z HPE w kwocie 1 038 tysięcy złotych wynikającego z zapłaty zaległych należności.

15.5. Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych, odpisy aktualizujące ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży (koszcie sprzedanych towarów i produktów):	10 834	15 193
Amortyzacja środków trwałych	9 194	12 511
Amortyzacja wartości niematerialnych	1 640	1 686
Trwała utrata wartości rzeczowych środków trwałych		996
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży:	426	533
Amortyzacja środków trwałych	350	334
Amortyzacja wartości niematerialnych	76	199
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:	1 385	1 963
Amortyzacja środków trwałych	1 222	1 707
Amortyzacja wartości niematerialnych	163	256
Łączna wartość amortyzacji	12 645	17 689

15.6. Koszty świadczeń pracowniczych

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Wynagrodzenia, w tym:	133 181	212 987
- koszty bieżących wynagrodzeń	131 071	208 311
- pozostałe świadczenia, w tym świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia	2 110	4 676
Koszty ubezpieczeń społecznych	30 475	50 649
	163 656	263 636

15.7. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Przychody z tytułu kar umownych	610	4 974
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	981	1 160
Dotacje	526	444
Otrzymane odszkodowania	1 313	2 717
Zysk ze sprzedaży praw emisji CO ₂	–	329
Rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość środków trwałych	55	–
Przychody z tytułu nieodpłatnego przyjęcia środków trwałych	98	–
Refundacja kosztów dokształcania pracowników młodocianych	471	817
Najem, dzierżawa	–	3 635
Przychody z umorzonych zobowiązań	138	–
Rozwiązanie rezerwy na rozrachunki publiczno-prawne	–	3 237
Nadwyżki z inwentaryzacji	–	267
Inne	540	1 267
	4 732	18 847

15.8. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Strata na zbyciu niefinansowych aktywów trwałych	–	26 254
Koszty utrzymania inwestycji	–	759
Darowizny i dotacje	383	350
Odszkodowania	–	127
Wynagrodzenia za projekty wynalazcze	–	896
Wycena nieruchomości do wartości godziwej	–	1 832
Koszty z tytułu napraw składników majątku trwałego	177	–
Koszty złomowania środków trwałych	383	–
Koszty złomowania materiałów	212	548
Odpis aktualizujący wartość rzeczowych aktywów trwałych	–	54
Koszty sądowe	370	949
Koszty komornicze	579	–
Koszt organizacji Dnia Energetyka	380	418
Odpisanie należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych	103	77
Utworzenie rezerwy na przyszłe koszty	500	–
Inne	499	4 742
	3 586	37 006

15.9. Przychody finansowe

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Odsetki z tytułu instrumentów finansowych	976	2 571
Odsetki od udzielonych kaucji	6 517	6 826
Pozostałe odsetki	121	191
Przychody z tytułu sprzedaży instrumentów finansowych	–	125
Wycena instrumentów finansowych	43	650
Realizacja instrumentów finansowych	–	218
Rozwiązanie rezerwy na koszty finansowe	–	952
Różnice kursowe dodatnie	287	–
Rozwiązanie odpisu aktualizującego odsetki	–	76
Dywidendy z tytułu udziałów i akcji	15	23
Dyskonto rozrachunków długoterminowych	8 389	4 947
Pozostałe przychody	31	183
	<u><u>16 379</u></u>	<u><u>16 762</u></u>

15.10. Koszty finansowe

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Odsetki z tytułu instrumentów finansowych	13 352	17 204
Pozostałe odsetki	914	46
Prowizje bankowe od otrzymanych kredytów	1 513	687
Koszty akwizycji	–	6
Koszty z tytułu wyceny instrumentów finansowych	71	144
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych	–	2 453
Utworzenie odpisu na należności finansowe sporne	–	27
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość aktywów finansowych	10 500	13 426
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość aktywów niefinansowych	5 676	–
Pozostałe koszty finansowe	124	690
	<u><u>32 150</u></u>	<u><u>34 683</u></u>

Szczegółowe dane dotyczące przychodów i kosztów finansowych związanych z instrumentami finansowymi przedstawia nota 57.2.

15.11. Składniki innych całkowitych dochodów

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	(328)	(148)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej przypadające udziałom niekontrolującym	–	(13)
Zyski/straty aktuarialne	(601)	–
Podatek dochodowy odnoszący się do składników innych dochodów całkowitych	113	–
	<u><u>(816)</u></u>	<u><u>(161)</u></u>

16. Podatek dochodowy

16.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przedstawiają się następująco

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Skonsolidowany rachunek zysków i strat		
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>	(10 294)	(1 284)
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	(10 294)	(1 284)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	–	–
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>	11 318	(25 095)
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	11 318	(25 095)
Korekty dotyczące odroczonego podatku dochodowego z lat ubiegłych	–	–
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	1 024	(26 379)
<i>Odroczony podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów</i>	113	–
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	113	–
Obciążenie podatkowe wykazane innych całkowitych dochodach	113	–

16.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku przedstawia się następująco:

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	(135 672)	(920)
Zysk przed opodatkowaniem z działalności zaniechanej	–	–
Zysk brutto przed opodatkowaniem	(135 672)	(920)
	(135 672)	(920)
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(25 777)	(175)
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów (trwale różnice)	29 682	26 856
z tytułu utworzenia rezerwy na kary umowne	5 934	1 265
z tytułu spisania należności zakwalifikowane jako niepodatkowe	953	183
z tytułu darowizn	67	62
z tytułu kosztów reprezentacji	120	153
z tytułu utworzenia rezerw na koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu	12	77
z tytułu należności z tytułu utraty kontroli nad jednostką zależną	–	9 433
z tytułu wyceny należności od jednostek powiązanych w postępowaniu układowym	17 900	–
z tytułu utworzenia odpisu aktualizującego należność z tytułu pożyczek	–	1 885
z tytułu rezerwy na należności sporne	3 422	–
pozostałe	1 274	13 560
Nieujęte straty podatkowe	–	1 864
Przychody nie będące podstawą do opodatkowania (trwale różnice)	(4 799)	(2 404)
z tytułu kar umownych	(4 050)	(1 806)
z tytułu nieodliczanego podatku od towarów i usług od należności	(185)	(3)
pozostałe	(564)	(595)
Pozostałe	(129)	238
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 0,75% (2012: 22,43%)	(1 024)	26 379
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów	(1 024)	26 379
Podatek dochodowy przypisany działalności zaniechanej	–	–
	(1 024)	26 379

16.3. Odroczonego podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2013 roku

Odroczonego podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku wynika z następujących pozycji:

	<i>Sprawozdanie z sytuacji finansowej</i>		<i>Sprawozdanie z całkowitych dochodów</i>	
	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
- od ulg inwestycyjnych	(4)	(5)	1	1
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością środków trwałych oraz wartości niematerialnych	(16 585)	(15 756)	(829)	6 671
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością aktywów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 841	–	(1 441)	146
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością pożyczek i należności	3 157	5 446	244	(5 109)
- z tytułu odmiennego momentu podatkowego uznania przychodu ze sprzedaży produktów i usług	(30 085)	(39 976)	9 891	(30 030)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zapasów	1 264	1 323	(59)	(448)
- od rezerw bilansowych	21 946	27 257	(5 311)	5 203
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	–	(10)	10	(1 834)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań z tytułu gwarancji, factoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	49	54	(5)	(288)
- z tytułu odmiennego momentu podatkowego uznania kosztu sprzedaży produktów i usług	48 195	47 480	715	9 531
- aktywo podatkowe dotyczące straty podatkowej	1 541	2 935	(1 394)	(6 288)
- korekta kosztów z tytułu niezapłaconych faktur	9 464	–	9 464	–
- pozostałe	1 086	1 690	145	1 230
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego			11 431	(21 215)
Aktywa/rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	41 869	30 438		
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	44 936	33 078		
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	(3 067)	(2 640)		

W roku zakończonym 31 grudnia 2012 roku jednostka dominująca zanotowała stratę podatkową w kwocie 15 446 tysięcy złotych, która w kwocie 7 721 tysięcy złotych została rozliczona w 2013 roku.

Polityka tworzenia odroczonego podatku dochodowego została przedstawiona w nocie 11.26.1.2

17. Działalność zaniechana

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku Grupa nie zaniechała żadnej działalności.

18. Propozycja pokrycia straty za 2013 rok

Zarząd jednostki dominującej rekomenduje pokrycie straty netto za 2013 rok w kwocie 139 781 tysięcy złotych kapitałem zapasowym jednostki dominującej.

19. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Spółki wchodzące w skład Grupy tworzą takie fundusze i dokonują okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego oraz odpisu dla emerytów i rencistów. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Spółek, pożyczek udzielonych ich pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Aktywa Funduszy Spółek wchodzących w skład Grupy	3 367	2 684
Środki pieniężne ZFŚS	2 946	2 248
Pożyczki udzielone pracownikom spółek z funduszy	421	436
Zobowiązania wobec ZFŚS	(3 162)	(2 579)
Saldo rozrachunków z funduszami	205	105
	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	2 804	2 755
	2 804	2 755

20. Wynik przypadający na jedną akcję

Wynik podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie skonsolidowanego wyniku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych jednostki dominującej występujących w ciągu okresu.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące wyniku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia zysku na jedną akcję:

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	(134 648)	(27 299)
Zysk/(strata) z działalności zaniechanej	–	–
Zysk/(strata) netto	(134 648)	(27 299)
Zysk/(strata) netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia zysku na jedną akcję	<u>(135 349)</u>	<u>9 835</u>
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję	69 600 000	69 600 000
Wpływ rozwodnienia:	–	–
Opcje na akcje	–	–
Umarzalne akcje uprzywilejowane	–	–
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	<u>69 600 000</u>	<u>69 600 000</u>
Zysk/(strata) na jedną akcję		
– podstawowy z zysku za okres przypadający zwykłym akcjonariuszom	<u>(1,94)</u>	<u>0,14</u>

W okresie między końcem okresu sprawozdawczego a dniem sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne transakcje dotyczące akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych jednostki dominującej.

Grupa nie prezentuje zysku/(straty) rozwodnionego na jedną akcję za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku, ponieważ nie posiada instrumentów finansowych powodujących rozwodnienie akcji.

21. Istotne pozycje wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Zmniejszenie stanu należności wykazane w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku w kwocie 124 163 tysiące złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

– ze zmniejszenia stanu należności handlowych w kwocie	141 857 tysięcy złotych,
– ze zmniejszenia stanu należności budżetowych (w tym z tytułu podatku VAT)	18 862 tysiące złotych,
– ze zwiększenia stanu udzielonych zaliczek w kwocie	(1 604) tysięcy złotych,
– ze zwiększenia stanu należności z tytułu kaucji w kwocie	(48 853) tysiące złotych,
– ze zwiększenia stanu należności z tytułu ZFŚS w kwocie	(80) tysięcy złotych,
– ze zmniejszenia stanu rozliczeń międzyokresowych z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	16 696 tysięcy złotych,
– ze zwiększenia stanu należności z tytułu sprzedaży wierzytelności	(667) tysięcy złotych,
– ze zwiększenia stanu pozostałych należności w kwocie	(2 048) tysięcy złotych.

Dokładny opis zmian wartości kaucji w 2013 roku został zamieszczony w notcie 32.

Zmniejszenie stanu zobowiązań wykazana w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych w kwocie 25 441 tysięcy złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

– zmniejszenie stanu zobowiązań handlowych w kwocie	(37 343) tysiące złotych,
– zmniejszenia stanu rezerw na świadczenia emerytalne (z wyłączeniem zysków/(strat) aktuarialnych) w kwocie	(464) tysiące złotych,
– zmniejszenia stanu rezerw na naprawy gwarancyjne w kwocie	(1 294) tysięcy złotych,
– zmniejszenie stanu rezerw na premie w kwocie	(7 635) tysięcy złotych,
– zwiększenie stanu rezerwy na koszty niezafakturowanych usług i materiałów w kwocie	15 754 tysiące złotych,
– zmniejszenie stanu rezerw na urlopy w kwocie	(272) tysiące złotych,
– zwiększenie stanu pozostałych zobowiązań w kwocie	5 813 tysięcy złotych.

Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych wykazana w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych w kwocie minus 49 971 tysięcy złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

– zwiększenie stanu należności z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną i związanych z wyceną kontraktów rozliczeń międzyokresowych w kwocie	(10 061) tysiące złotych,
– zmniejszenie stanu zobowiązań z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną w kwocie w tym:	(29 394) tysiące złotych,
– zmniejszenie stanu zaliczek w kwocie	(76 561) tysięcy złotych,
– zmniejszenie stanu rezerw z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną w kwocie	(10 516) tysięcy złotych.

Zmiana wartości zaliczek w 2013 roku w kwocie 76 561 tysięcy złotych wynikała przede wszystkim:

- rozliczenia zaliczki otrzymanej w związku z realizacją kontraktu dotyczącego „Projektu, produkcji, dostawy, montażu, uruchomienia i przekazania do eksploatacji kompletnego filtra bloku E” dla HITACHI POWER EUROPE GmbH w Elektrowni Eemshaven blok B na kwotę 35 678 tysięcy złotych;
- rozliczenia zaliczki otrzymanej w związku z realizacją kontraktu dotyczącego „Projektu, produkcji, dostawy, montażu, uruchomienia i przekazania do eksploatacji kompletnego filtra bloku A-1” dla HITACHI POWER EUROPE GmbH w Elektrowni Eemshaven blok B na kwotę 21 558 tysięcy złotych;
- rozliczenia zaliczki otrzymanej w związku z realizacją kontraktu dotyczącego „Projektu, produkcji, dostawy, montażu, uruchomienia i przekazania do eksploatacji kompletnego filtra bloku E” dla HITACHI POWER EUROPE GmbH w Elektrowni Westfallen na kwotę 11 244 tysiące złotych,

Grupa wykazała w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych zysk/stratę na działalności inwestycyjnej w kwocie 15 236 tysięcy złotych, która wynikała w głównej mierze z utworzenia odpisu aktualizującego wartość zaliczki na poczet nabycia praw do pożyczki w kwocie 10 500 oraz wartość zaliczki na poczet nabycia udziałów w Bioelektrowni Szarlej Sp. z o.o. w kwocie 5 676 tysięcy złotych, co zostało zaprezentowane w notach 33.3. i 34.

Wartość nabycia rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych wykazana w kwocie 10 967 tysięcy złotych wynikała z poniesionych nakładów inwestycyjnych na zakup rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 10 085 tysięcy złotych oraz na zakup wartości niematerialnych w kwocie 882 tysiące złotych. Nakłady poniesione na zakup środków trwałych dotyczyły przede wszystkim modernizacji budynków i budowli spółek Grupy Kapitałowej, zakupu maszyn i urządzeń.

Wpływy z tytułu kredytów i pożyczek wykazane w działalności finansowej skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych w kwocie 10 064 tysiące złotych wynikały:

- z wpływów z tytułu zaciągniętych pożyczek w kwocie 1 200 tysięcy złotych,
- z wykorzystania kredytu z PKO BP S.A. w kwocie 8 864 tysiące złotych.

Splata kredytów i pożyczek wykazane w działalności finansowej sprawozdania z przepływów pieniężnych w kwocie 44 879 tysięcy złotych wynikały:

- ze spłaty zaciągniętych pożyczek w kwocie 1 200 tysięcy złotych,
- ze spłaty kredytu z PKO BP S.A. w kwocie 43 679 tysięcy złotych.

Na wartość środków pieniężnych z działalności finansowej Grupy miały także wpływ zapłacone odsetki od otrzymanego kredytu bankowego z PKO BP S.A. w kwocie 13 374 tysiące złotych (31 grudnia 2012 roku: 10 851 tysięcy złotych).

22. Rzeczowe aktywa trwałe

31 grudnia 2013 roku	<i>Grunty</i>	<i>Budynki</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2013 roku	28 289	103 471	57 438	3 697	268	8 696	201 859
Transfery ze środków trwałych w budowie	–	7 604	5 500	1 014	–	(14 118)	–
Nabycia	97	8	711	90	100	6 746	7 752
Likwidacja/sprzedaż	(9)	(437)	(325)	(57)	–	–	(828)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(4)	1	–	–	(3)
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy	–	(3 082)	(7 018)	(623)	(43)	–	(10 766)
(Utworzenie)/rozwiązanie odpisu aktualizującego	–	–	3	52	–	–	55
Pozostałe, w tym reklasyfikacja środków trwałych na/z aktywa przeznaczone do sprzedaży	(6)	(126)	(8)	(2)	–	–	(142)
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2013 roku	28 371	107 438	56 297	4 172	325	1 324	197 927
Na dzień 1 stycznia 2013 roku							
Wartość brutto	28 289	124 874	112 834	7 171	3 007	8 750	284 925
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(21 403)	(55 396)	(3 474)	(2 739)	(54)	(83 066)
Wartość netto	28 289	103 471	57 438	3 697	268	8 696	201 859
Na dzień 31 grudnia 2013 roku							
Wartość brutto	28 371	130 307	116 356	8 288	2 923	1 378	287 623
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(22 869)	(60 059)	(4 116)	(2 598)	(54)	(89 696)
Wartość netto	28 371	107 438	56 297	4 172	325	1 324	197 927

31 grudnia 2012 roku	<i>Grunty</i>	<i>Budynki</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2012 roku	22 328	130 253	61 318	13 469	2 905	7 389	237 662
Transfery ze środków trwałych w budowie	–	12 600	12 845	321	–	(25 766)	–
Nabycia	13 773	4 289	1 969	732	313	27 382	48 458
Nabycie jednostki zależnej	–	170	387	–	–	–	557
Utrata kontroli nad jednostką zależną	(7 405)	(38 924)	(10 077)	(8 894)	(2 577)	(255)	(68 132)
Likwidacja/sprzedaż	(346)	(331)	(651)	(82)	(14)	–	(1 424)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(27)	10	–	–	(17)
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy (Utworzenie)/rozwiązanie odpisu aktualizującego	–	(4 034)	(8 269)	(1 890)	(359)	–	(14 552)
Pozostałe, w tym reklasyfikacja środków trwałych na/z aktywa przeznaczone do sprzedaży	–	–	–	–	–	(54)	(54)
	(61)	(552)	(57)	31	–	–	(639)
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2012 roku	28 289	103 471	57 438	3 697	268	8 696	201 859
Na dzień 1 stycznia 2012 roku							
Wartość brutto	22 344	158 373	129 301	29 792	18 054	7 389	365 253
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(16)	(28 120)	(67 983)	(16 323)	(15 149)	–	(127 591)
Wartość netto	22 328	130 253	61 318	13 469	2 905	7 389	237 662
Na dzień 31 grudnia 2012 roku							
Wartość brutto	28 289	124 874	112 834	7 171	3 007	8 750	284 925
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(21 403)	(55 396)	(3 474)	(2 739)	(54)	(83 066)
Wartość netto	28 289	103 471	57 438	3 697	268	8 696	201 859

Opis zabezpieczeń ustanowionych na środkach trwałych

Na dzień 31 grudnia 2013 roku na nieruchomościach, których jednostka dominująca jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym z wyłączeniem nieruchomości mieszkalnych została ustanowiona hipoteka na łączną kwotę ok. 300 000 000,00 złotych, stanowiąca zabezpieczenie kredytu w rachunku bieżącym z banku PKO BP S.A.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku żaden ze środków trwałych będących własnością Grupy i zakwalifikowanych do rzeczowych aktywów trwałych nie stanowił zabezpieczenia zobowiązań.

23. Środki trwałe w leasingu

Na dzień 31 grudnia 2013 roku jednostka dominująca i jednostki zależne posiadały i użytkowały składniki aktywów na mocy umowy leasingu finansowego w wartości 3 867 tysięcy złotych brutto na dzień nabycia przedmiotu leasingu.

Okres użytkowania tych środków jest zgodny z okresem trwania umów leasingowych i wynosi od 35 do 61 miesięcy. Spółki Grupy dokonują odpisów amortyzacyjnych tych środków metodą liniową.

24. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Spółki Grupy wyodrębniły środki trwałe o wartości 1 022 tysiące złotych (31 grudnia 2012: 916 tysięcy złotych) jako przeznaczone do sprzedaży.

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży, w tym:		
grunty	66	63
budynki i budowle	886	791
urządzenia techniczne i maszyny	68	62
środki transportu	2	–
	1 022	916
	1 022	916

25. Nieruchomości inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała nieruchomości inwestycyjnych.

26. Wartości niematerialne

	Wartość firmy	Patenty i licencje	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania	Ogółem
31 grudnia 2013 roku					
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2013 roku	4 209	8 507	657	–	13 373
Transfery z wartości niematerialnych w trakcie realizacji	–	172	37	(209)	–
Nabycia	–	–	132	209	341
Likwidacja/sprzedaż	–	–	(4)	–	(4)
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(1 700)	(179)	–	(1 879)
Na dzień 31 grudnia 2013 roku	4 209	6 979	643	–	11 831
Na dzień 1 stycznia 2013 roku					
Wartość brutto	4 209	19 903	1 485	1 699	27 296
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(11 396)	(828)	(1 699)	(13 923)
Wartość netto	4 209	8 507	657	–	13 373
Na dzień 31 grudnia 2013 roku					
Wartość brutto	4 209	20 075	1 642	173	26 099
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(13 096)	(999)	(173)	(14 268)
Wartość netto	4 209	6 979	643	–	11 831
	4 209	6 979	643	–	11 831

31 grudnia 2012 roku	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Inne wartości niematerialne</i>	<i>Wartości niematerialne w trakcie wytwarzania</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2012 roku	115 272	9 131	3 044	–	127 447
Transfery z wartości niematerialnych w trakcie realizacji	–	1 698	–	(1 698)	–
Zwiększenia stanu	–	88	1 766	1 698	3 552
Zmniejszenia stanu	–	(426)	–	–	(426)
Nabycie jednostki zależnej	–	–	494	–	494
Utrata kontroli nad jednostką zależną	(111 063)	(145)	(3 338)	–	(114 546)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	–	(996)	–	(996)
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(1 839)	(306)	–	(2 145)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(7)	–	(7)
Na dzień 31 grudnia 2012 roku	4 209	8 507	657	–	13 373
Na dzień 1 stycznia 2012 roku					
Wartość brutto	115 272	19 646	4 856	2 255	142 029
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(10 515)	(1 812)	(2 255)	(14 582)
Wartość netto	115 272	9 131	3 044	–	127 447
Na dzień 31 grudnia 2012 roku					
Wartość brutto	4 209	19 903	1 485	1 699	27 296
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(11 396)	(828)	(1 699)	(13 923)
Wartość netto	4 209	8 507	657	–	13 373

W skład wartości niematerialnych wchodzi patenty, licencje i oprogramowanie. Największe pozycje stanowią:

- licencja na kotły nadkrytyczne typu BENSON, której wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosi 1 675 tysięcy złotych (31 grudnia 2012: 2 011 tysięcy złotych); pozostały od dnia 31 grudnia 2013 roku okres amortyzacji licencji wynosi 5 lat;
- licencja na katalityczne odazotowanie spalin, której wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosi 1 066 tysięcy złotych (31 grudnia 2012 roku: 1 242 tysiące złotych); pozostały od dnia 31 grudnia 2013 roku okres amortyzacji licencji wynosi 7 lat;
- oprogramowanie komputerowe Primavera 6, którego wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosi 1 114 tysięcy złotych (31 grudnia 2012: 1 247 tysięcy złotych); pozostały od dnia 31 grudnia 2013 roku okres amortyzacji licencji wynosi 8 lat.

Opis zabezpieczeń ustanowionych na wartościach niematerialnych

Wartości niematerialne nie stanowiły zabezpieczenia zobowiązań Grupa na dzień 31 grudnia 2013 roku ani na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Wartości niematerialne przeznaczone do sprzedaży

W Grupie na dzień 31 grudnia 2013 roku ani na dzień 31 grudnia 2012 roku nie występują wartości niematerialne przeznaczone do sprzedaży.

Wartość firmy

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa wykazała wartość firmy w kwocie 4 209 tysięcy złotych powstałą w wyniku:

- rozliczenia przeprowadzonej przez jednostkę dominującą w 2007 roku transakcji nabycia przedsiębiorstwa Wyrskich Zakładów Urządzeń Przemysłowych „NOMA INDUSTRY” Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w Wyrach w kwocie 376 tysięcy złotych;
- przejęcia kontroli nad Grupą Kapitałową FPM w 2008 roku w kwocie 3 833 tysiące złotych.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku jednostka dominująca i jednostka zależna będąca jednocześnie jednostką dominującą niższego szczebla dokonały oceny przesłanek potencjalnej utraty wartości i takich przesłanek nie stwierdzono.

Amortyzacja patentów i licencji

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2012 roku patenty i licencje amortyzowane były równomiernie przez okres ich ekonomicznego użytkowania wynoszący od 2 do 10 lat.

Prace rozwojowe

Grupa w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2012 roku nie poniosła kosztów prac rozwojowych.

27. Udział we wspólnym przedsięwzięciu

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2012 roku Grupa nie prowadziła wspólnych przedsięwzięć z innymi jednostkami gospodarczymi.

28. Akcje/udziały w pozostałych jednostkach

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Akcje/udziały w pozostałych spółkach notowanych na giełdzie	319	347
Akcje/udziały w pozostałych spółkach nie notowanych na giełdzie	19	19
	338	366

Akcje/udziały w pozostałych spółkach nie stanowiły zabezpieczenia zobowiązań Grupy na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku.

29. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów - długoterminowe

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Należności z tytułu dostaw i usług, w tym:	3 715	855
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	–	–
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek	3 715	855
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowych kosztów, w tym:	909	–
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	909	–
Należności ogółem (netto)	4 624	855
Odpis aktualizujący należności	–	–
Należności brutto	4 624	855

W 2013 roku w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa wyodrębniła pozycję „Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów długoterminowe” w kwocie 909 tysięcy złotych, w której zostały ujęte długoterminowe rozliczenia z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych.

30. Inne aktywa finansowe długoterminowe

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Pożyczki udzielone	–	–
Lokaty długoterminowe, w tym:	905	1 444
- stanowiące zabezpieczenie udzielonych Grupie gwarancji bankowych	905	1 444
Pozostałe aktywa finansowe długoterminowe, w tym:	31 407	118 283
Należność od PBG S.A. w upadłości układowej z tytułu zwrotu akcji spółki ENERGMONTAŻ – POŁUDNIE S.A.	25 786	98 110
Należność od PBG S.A. w upadłości układowej z tytułu udzielonej pożyczki spółce HYDROBUDOWA S.A. w upadłości likwidacyjnej	5 612	20 164
Inne aktywa finansowe długoterminowe	9	9
	32 312	119 727
	32 312	119 727

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku Spółka dokonała aktualizacji wyceny wartości należności z tytułu zwrotu akcji spółki ENERGMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. oraz należności z tytułu udzielonej pożyczki spółce HYDROBUDOWA S.A., w związku ze zmianą szacunków i założeń, co zostało szerzej opisane w nocie 43.

Zmiana wartości należności w porównaniu do kwoty wykazanej na dzień 31 grudnia 2012 roku wynika z wyceny tej należności zgodnie z koncepcją zamortyzowanego kosztu, przy uwzględnieniu założeń i szacunków, o których mowa w nocie 6.

31. Zapasy

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Materialy (według ceny nabycia)	25 038	27 601
Według ceny nabycia	31 602	34 540
Według wartości netto możliwej do uzyskania	25 038	27 601
Produkcja w toku	–	–
Według kosztu wytworzenia	–	–
Towary	1 453	1 195
Według ceny nabycia/kosztu wytworzenia	1 453	1 195
Według wartości netto możliwej do uzyskania	1 453	1 195
Produkty gotowe:	393	319
Według ceny nabycia/kosztu wytworzenia	400	344
Według wartości netto możliwej do uzyskania	393	319
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	26 884	29 115
- w tym: stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	5 000	5 000

Odpisy aktualizujące wartość zapasów

	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012
Stan na początek okresu	(6 964)	(6 330)
Utworzenie odpisu aktualizującego	(812)	(5 628)
Rozwiązanie odpisu aktualizującego	1 205	248
Utrata kontroli nad jednostką zależną	–	4 746
Stan na koniec okresu	(6 571)	(6 964)
	(6 571)	(6 964)

32. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów krótkoterminowe

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Należności z tytułu dostaw i usług, w tym:	144 199	288 916
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	21	–
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek	144 178	288 916
Należności z tytułu podatku dochodowego	13 587	21 510
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowych kosztów, w tym:	362 041	347 207
Należności z tytułu udzielonych zaliczek	30 223	28 619
Należności budżetowe	6 241	25 103
Rozliczenie kosztów ubezpieczenia rzeczowego	942	1 122
Rozliczenia z Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych	213	133
Należności sporne	–	76 386
Koszty przyszłych okresów	1 039	619
Kaucje	241 613	192 760
Sprzedaż wierzytelności	667	–
Należności z tytułu naliczonych kar umownych	2 738	4 263
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	1 229	17 925
Inne należności	76 386	–
Pozostałe	750	277
Pozostałe należności od podmiotów powiązanych	–	–
Należności ogółem (netto)	519 827	657 633
Odpis aktualizujący należności	58 253	45 133
Należności brutto	578 080	702 766

Należności budżetowe obejmują przede wszystkim należności z tytułu podatku VAT zarówno krajowego, jak i zagranicznego.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-dniowy termin płatności. Jednakże, dla niektórych kontrahentów okres spłaty należności ustalany na podstawie indywidualnych umów zawiera się w przedziale od 1 do 3 miesięcy.

Grupa posiada politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem na nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych.

Należności handlowe krótkoterminowe wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2013 roku w kwocie 144 199 tysięcy złotych dotyczą kontraktów handlowych z krajowymi oraz zagranicznymi kontrahentami. Największe pozycje w tej grupie należności stanowią przede wszystkim należności od:

- EDF Polska S.A. w kwocie 38 024 tysiące złotych,
- Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A. w kwocie 32 238 tysięcy złotych,
- ALSTOM Power Sp. z o.o. w kwocie 8 675 tysięcy złotych,
- Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA S.A. w kwocie 7 536 tysięcy złotych,
- ENEA Wytwarzanie S.A. w kwocie 7 487 tysięcy złotych,
- Richard Kablitz & Mitthof GmbH w kwocie 7 451 tysięcy złotych,
- Aalborg Energie Technik a/s w kwocie 7 096 tysięcy złotych.

W 2013 roku Grupa zanotowała znaczny spadek należności z tytułu dostaw i usług krótkoterminowych na kwotę 144 717 tysięcy złotych. Główną przyczyną spadku poziomu należności było zawarcie porozumienia z ALSTOM Power Sp. z o.o., które zostało szerzej opisane w nocie 42 oraz otrzymanie na bazie tego porozumienia płatności od ALSTOM Power Sp. z o.o.

W 2013 roku nastąpił spadek poziomu kosztów przyszłych okresów z tytułu gwarancji finansowych i ubezpieczeń w kwocie 16 696 tysięcy złotych. Zmiana wartości tej pozycji bilansowej związana była przede wszystkim z rozliczeniem gwarancji finansowych oraz ubezpieczeniowych dotyczących realizacji kontraktu z PGE Elektrownia Opole S.A.

W 2013 roku Grupa zanotowała natomiast wzrost poziomu należności z tytułu kaucji w kwocie 48 853 tysiące złotych, co związane jest z wpłatą kaucji pieniężnych stanowiących zabezpieczenie realizowanych przez spółki Grupy kontraktów.

Główny wpływ na zmianę poziom wartości należności z tytułu kaucji na dzień 31 grudnia 2013 roku miała realizacja następujących kontraktów:

- spłata kaucji pieniężnej związana z realizacją umowy z PGE Elektrownia Opole S.A. na wykonanie na zasadzie „pod klucz”, obiektu składającego się z bloku energetycznego nr 5 oraz bloku energetycznego nr 6 w PGE Elektrownia Opole S.A. wraz z urządzeniami i wyposażeniem, jak również związanymi z nimi budynkami oraz budowlami; zmiana wartości wpłaconych kaucji w 2013 roku wynosiła minus 5 277 tysięcy złotych; kaucja dotycząca realizacji niniejszej umowy została w całości zwrócona przez PGE Elektrownia Opole S.A. po dniu bilansowym w dniu 30 stycznia 2014 roku, co zostało szerzej opisane w nocie 59;
- wpłata kaucji pieniężnej związana z realizacją umowy z TAURON Polska Energia S.A. na wykonanie projektu, dostawę, montaż i uruchomienie kotła OFz-201 na biomasę w TAURON Polska Energia S.A. Elektrownia Jaworzno III - Elektrowni II; wartość wpłaconych kaucji w 2013 roku wynosiła 20 290 tysięcy złotych;
- wpłata kaucji pieniężnej związana z realizacją umowy z PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Elektrownia Belchatów na „Modernizację instalacji odsiarczania spalin na blokach nr 5 i 6 w PGE GiEK Oddział Elektrownia Belchatów”; wartość wpłaconych w 2013 roku kaucji wynosiła 14 271 tysięcy złotych;
- wpłata kaucji pieniężnej związana z realizacją umowy z Elektrownią Połaniec S.A. Grupa GDF SUSEZ Energia Polska na wykonanie „Instalacji katalitycznego odazotowania spalin dla bloków K2 do K7”; wartość wpłaconych w 2013 roku kaucji wynosiła 9 446 tysięcy złotych.

W pozycji należności z tytułu kaucji ujęte są także kaucje zawarte pod akredytywy w kwocie 1 733 tysiące złotych. Akredytywy są otwierane na rzecz dostawców jako zabezpieczenie przyszłych płatności. Są one otwierane na pełną wartość kontraktu/zamówienia bądź też jego wybraną część. Termin obowiązywania akredytywy jest uzależniony od terminów realizacji kontraktu/zamówienia.

Istotną pozycję wykazaną w pozostałych należnościach stanowią zaliczki, które na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiły 30 223 tysiące złotych, w tym:

- zaliczki na rzecz spółki Thomas Broadbent & Sons Ltd. w kwocie 10 744 tysiące złotych,
- zaliczki na rzecz spółki Wallstein Ingenieur Gesellschaft GmbH w kwocie 7 070 tysięcy złotych,
- zaliczki na rzecz spółki Termokimik Corporation SPA w kwocie 2 152 tysiące złotych.

Należności sporne wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2012 roku na kwotę 76 386 tysięcy złotych dotyczyły roszczeń spornych ze spółkami z Grupy Alstom. Ze względu na podpisane porozumienie, które zostało szerzej opisane w nocie 42 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego na dzień 31 grudnia 2013 roku zostały zaprezentowane jako „Inne należności” i zostały zapłacone oraz rozliczone w pierwszym kwartale 2014 roku.

Należności z tytułu dostaw, robót i usług o wartości bilansowej 53 207 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie udzielonych gwarancji oraz kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2013 roku (31 grudnia 2012 roku: 42 866 tysięcy złotych).

32.1. Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych oraz pozostałych należności

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Stan na początek okresu, w tym:	(45 133)	(64 949)
- należności od podmiotów powiązanych	-	-
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności handlowych	(12 977)	(14 128)
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość pozostałych należności	(10 179)	(9 013)
Rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość należności handlowych, w tym	4 300	26 641
- należności od podmiotów powiązanych	-	-
Wykorzystanie odpisu aktualizującego wartość pozostałych należności	5 623	2 451
Wykorzystanie odpisu aktualizującego wartość należności handlowych	113	11 189
Zmniejszenie stanu odpisów aktualizujących wynikające z utraty kontroli nad jednostką zależną	-	2 676
Stan na koniec okresu	(58 253)	(45 133)
- należności od podmiotów powiązanych	-	-

Wykorzystanie/zmniejszenie odpisów aktualizujących wartość należności w 2012 roku wynikało przede wszystkim z ostatecznego rozliczenia kontraktów w Niemczech z HPE realizowanych przez jednostkę zależną na bazie zawartego porozumienia, na podstawie którego dokonano wykorzystania odpisu aktualizującego na kwotę 11 067 tysięcy złotych, a także dokonano rozwiązania odpisów aktualizujących wartość należności handlowych na łączną kwotę 20 012 tysięcy złotych. Ponadto w 2012 roku jednostka dominująca dokonała rozwiązania odpisu aktualizującego wartość należności handlowych z HPE w kwocie 1 038 tysięcy złotych wynikającego z zapłaty zaległych należności.

W 2013 roku jednostka dominująca dokonała utworzenia odpisu aktualizującego wartość naliczonych kar umownych w kwocie 10 139 tysięcy złotych oraz dokonała na skutek otrzymanych płatności rozwiązania odpisu z tego tytułu w kwocie 3 779 tysięcy złotych, ponadto dokonała także rozwiązania odpisu na należności sporne w wysokości 1 836 tysięcy złotych.

W 2012 roku Grupa dokonała utworzenia odpisu aktualizującego wartość naliczonych kar umownych w kwocie 9 004 tysiące złotych oraz dokonała na skutek otrzymanych płatności rozwiązania odpisu z tego tytułu w kwocie 2 434 tysiące złotych.

Poniżej przedstawiono analizę należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności finansowych, które na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku były przeterminowane, ale nie uznano ich za nieściągalne i nie objęto odpisem.

	Razem	Nieprzeterminowane	< 30 dni	Przeterminowane, lecz ściągalne			
				30 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
31 grudnia 2013	469 318	442 610	5 398	1 596	1 152	18 562	–
	Razem	Nieprzeterminowane	< 30 dni	Przeterminowane, lecz ściągalne			
				30 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
31 grudnia 2012	563 180	425 234	6 163	11 590	3 008	91 954*	25 231*

* w głównej mierze należności od grupy Alstom, zapłacone w 2013 oraz w 2014 roku

W 2013 roku Grupa zanotowała znaczny spadek należności z tytułu dostaw i usług krótkoterminowych na kwotę 144 717 tysięcy złotych. Główną przyczyną spadku poziomu należności było zawarcie porozumienia ze spółkami z Grupy Alstom, które zostało szerzej opisane w notcie 42.

33. Aktywa finansowe krótkoterminowe

33.1. Instrumenty pochodne

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Kontrakty forward	15	53
Opcje walutowe	–	–
	15	53
	15	53

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa posiada nierozliczone transakcje walutowe typu forward o dodatniej wartości godziwej. Są to transakcje sprzedaży EUR w kwocie 1 300 tysięcy EUR. Wycena transakcji dokonana przez banki wynosi 15 tysięcy złotych (31 grudnia 2012: 53 tysiące złotych).

Transakcje walutowe typu forward zostały zawarte w związku z realizowanymi kontraktami handlowymi denominowanymi w EUR, w oparciu o warunki rynkowe nie odbiegające od warunków powszechnie stosowanych dla tego typu transakcji finansowych.

Spółki Grupy Kapitałowej nie stosują rachunkowości zabezpieczeń, niemniej jednak stosowane transakcje nie mają charakteru spekulacyjnego, a ich celem jest zabezpieczenie transakcji kupna/sprzedaży denominowanych w walucie. W związku z powyższym Grupa ujmuje efekt wyceny/realizacji instrumentów podobnie jak różnice kursowe, w ramach działalności operacyjnej (przychodów oraz kosztów).

33.2. Lokaty krótkoterminowe

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Lokaty krótkoterminowe, w tym:	892	6 367
- stanowiące zabezpieczenie wypłaty z akredytywy	–	–
- stanowiące zabezpieczenie roszczeń beneficjenta gwarancji*	851	6 367
	892	6 367
	892	6 367

* zabezpieczenie utrzymywane do terminu płatności lub wygaśnięcia gwarancji bankowej

Lokaty krótkoterminowe są środkami pieniężnymi Grupy zdeponowanymi w bankach na różne okresy, od trzech miesięcy do jednego roku. Grupa klasyfikuje lokaty do aktywów długo- lub krótkoterminowych wg terminu zapadalności.

33.3. Inne aktywa finansowe krótkoterminowe

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe, w tym:	1 863	10 500
Zaliczka na poczet nabycia prawa do pożyczki	10 500	10 500
Odpis aktualizujący wartość zaliczki na poczet nabycia prawa do pożyczki	(10 500)	–
Należność od PBG S.A. w upadłości układowej z tytułu zwrotu akcji spółki ENERGMONTAŻ – POŁUDNIE S.A.	1 549	–
Należność od PBG S.A. w upadłości układowej z tytułu udzielonej pożyczki spółce HYDROBUDOWA S.A. w upadłości likwidacyjnej	314	–
	1 863	10 500

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku na bazie przyjętych założeń Grupa rozpoznała w innych aktywach finansowych krótkoterminową część należności z tytułu zwrotu akcji spółki ENERGMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. oraz należności z tytułu udzielonej pożyczki spółce HYDROBUDOWA S.A.

W dniu 18 kwietnia 2012 roku jednostka dominująca zawarła z Olenia Ltd umowę przedwstępną sprzedaży/zakupu 50% udziałów spółki Bioelektrownia Szarlej sp. z o.o. oraz przelewu praw do wierzytelności w postaci pożyczki udzielonej tej spółce. Łączna kwota zaliczki zapłaconej przez RAFAKO S.A. w związku z zawartą umową wyniosła 16 176 tysięcy złotych (z czego 5 676 tysięcy złotych w odniesieniu do udziałów zaprezentowanych jako pozostałe aktywa niefinansowe, 10 500 tysięcy złotych w odniesieniu do pożyczki zaprezentowanych jako inne aktywa finansowe). Bioelektrownia Szarlej sp. z o.o. to spółka celowa utworzona w celu budowy elektrowni biogazowej finansowanej ze środków własnych, pozyskanych od inwestorów w formie pożyczki, oraz z przyznanej dotacji. W związku z pisemną informacją uzyskaną od pełnomocnika Olenia Ltd status inwestycji kształtuje się następująco:

- mając na uwadze problemy administracyjne, Bioelektrownia Szarlej sp. z o.o. wypowiedziała umowę z wykonawcą budowy,
- w konsekwencji spowodowało to opóźnienie w realizacji prac oraz wypowiedzenie umowy o dofinansowanie projektu,
- w odniesieniu do zaistniałej sytuacji, Bioelektrownia Szarlej sp. z o.o. zatrudniła niezależnego doradcę – lidera na rynku przygotowania i realizacji inwestycji dotyczących energii odnawialnej, który przygotował model realizacji i finansowania inwestycji, uwzględniający zaistniałe okoliczności. Przewidywał on wznowienie inwestycji jesienią 2013 roku oraz jej zakończenie w roku 2015.

Ze względu na status realizacji inwestycji opisany powyżej, Zarząd jednostki dominującej ocenił, że ryzyko nierealizowalności powyższych aktywów istotnie wzrosło i podjął decyzję o objęciu wartości inwestycji odpisem aktualizującym w pełnej wysokości.

33.4. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Środki pieniężne w banku i w kasie	15 823	38 157
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy, w tym:	38 897	30 586
- stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	–	582
	54 720	68 743
w tym: środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania	1 052	872

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe, klasyfikowane jako środki pieniężne, są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania spółek wchodzących w skład Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych z bankiem stóp procentowych

Spółki Grupy posiadają środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, do których zaliczają otrzymane w ramach przyznanych dotacji środki pieniężne ulokowane na wyodrębnionych rachunkach bankowych, które Grupa może wykorzystywać do uregulowania zobowiązań wynikających z realizowanych projektów.

34. Pozostałe aktywa niefinansowe krótkoterminowe

Na dzień 31 grudnia 2012 roku w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa wyodrębniła pozycję „Pozostałe aktywa niefinansowe krótkoterminowe”, w której zaprezentowana została zaliczka na poczet nabycia udziałów w kwocie 5 676 tysięcy złotych, co zostało szerzej opisane w nocie 33.3.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa dokonała utworzenia odpisu aktualizującego wartość pozostałych aktywów niefinansowych krótkoterminowych w kwocie 5 676 tysięcy złotych.

35. Kapitał własny

35.1. Kapitał podstawowy

Na dzień 31 grudnia 2013 roku kapitał podstawowy jednostki dominującej wynosił 139 200 000 złotych i dzielił się na 69 600 000 akcji zwykłych o wartości nominalnej 2,00 złote każda następujących serii:

<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Liczba akcji w szt.</i>	<i>Wartość akcji w tys. zł</i>
Akcje serii A	900 000	1 800
Akcje serii B	2 100 000	4 200
Akcje serii C	300 000	600
Akcje serii D	1 200 000	2 400
Akcje serii E	1 500 000	3 000
Akcje serii F	3 000 000	6 000
Akcje serii G	330 000	660
Akcje serii H	8 070 000	16 140
Akcje serii I	52 200 000	104 400
	69 600 000	139 200

35.2. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 2,00 złote i zostały objęte w zamian za wkłady pieniężne.

35.3. Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

35.4. Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej został utworzony z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną w kwocie 77 947 tysięcy złotych. W dniu 15 maja 2000 roku Walne Zgromadzenie jednostki dominującej podjęło uchwałę o przeznaczeniu kwoty 41 169 tysięcy złotych na pokrycie nierozliczonych strat z lat ubiegłych. W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2013 roku nie wystąpiły zdarzenia powodujące zmianę w kapitale ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej, który na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosił 36 778 tysięcy złotych (31 grudnia 2012: 36 778 tysięcy złotych).

35.5. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy powstał z ustawowych odpisów z zysków generowanych w poprzednich latach obrotowych, a także z nadwyżek z podziału zysku ponad wymagany odpis w jednostkach Grupy. Wartość kapitału zakładowego na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 252 821 tysięcy złotych (31 grudnia 2012: 243 011 tysięcy złotych).

35.6. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych

Saldo kapitału rezerwowego z tytułu różnic kursowych jest korygowane o różnice kursowe wynikające z przeliczenia sprawozdania finansowego zagranicznej jednostki zależnej oraz zagranicznego oddziału jednostki dominującej. Na dzień 31 grudnia 2013 roku wartość kapitału z przeliczenia jednostki zagranicznej wynosiła 134 tysiące złotych (31 grudnia 2012: 462 tysiące złotych).

35.7. Zyski zatrzymane/niepokryte straty i wypłacone dywidendy

Na dzień 31 grudnia 2013 roku, w wyniku ujęcia straty netto za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku w wysokości 135 837 tysięcy złotych oraz przeniesienia zysków z lat ubiegłych na kapitał zapasowy w wysokości 9 810 tysięcy złotych wartość zysków zatrzymanych Grupy wyniosła minus 145 980 tysięcy złotych.

Jednostka dominująca oraz pozostałe spółki Grupy Kapitałowej nie deklarowały wypłaty dywidendy ani nie wypłacały dywidendy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa dywidenda może być wypłacona jedynie z zysku pojedynczych jednostek wchodzących w skład Grupy, a nie w oparciu o skonsolidowany wynik Grupy Kapitałowej.

35.8. Zarządzanie kapitałem

Zarządzanie kapitałem przez Grupę Kapitałową mające na celu zapewnienie możliwie wysokiego poziomu bezpieczeństwa działalności operacyjnej przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów pozyskiwania źródeł finansowania. Zabezpieczenie stabilnego rozwoju Grupy wymaga utrzymywania odpowiedniej relacji pomiędzy własnym i obcymi kapitałami oraz efektywnego zarządzania nadwyżkami finansowymi. Grupa analizuje strukturę kapitału poprzez wskaźnik kapitalizacji (udział kapitału własnego w sumie bilansowej).

31 grudnia 2013 31 grudnia 2012

Udział zadłużenia w kapitale własnym

Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	282 953	419 118
Kapitał obcy (kredyt bankowy)	256 816	291 987
Suma bilansowa	1 066 428	1 306 411

Wskaźnik kapitalizacji

	0,27	0,32
--	------	------

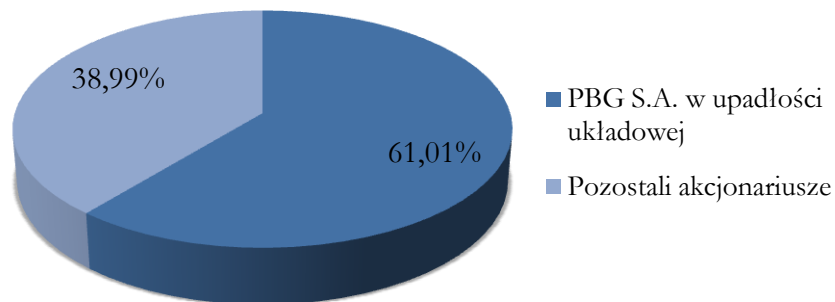
35.9. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A., jednostki dominującej na koniec okresu sprawozdawczego

<i>Nazwa podmiotu</i>	<i>Liczba akcji (w sztukach)</i>	<i>Liczba głosów wynikających z posiadanych akcji</i>	<i>Udział w kapitale zakładowym</i>	<i>Procentowy udział w ogólnej liczbie głosów na WZA</i>
PBG S.A. w upadłości układowej ¹ , w tym	42 466 000	42 466 000	61,01%	61,01%
bezpośrednio	7 665 999	7 665 999	11,01%	11,01%
Pośrednio przez Spółkę Multaros Trading Company Limited ² (spółka zależna od PBG S.A.)	34 800 001	34 800 001	50% + 1 akcja	50% + 1 akcja

1 – stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 8 sierpnia 2012 roku

2 – stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 15 listopada 2011 roku

Struktura akcjonariatu na dzień 31 grudnia 2013 roku

Zgodnie z zawiadomieniem otrzymanym od BZ WBK Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. w wyniku sprzedaży akcji RAFAKO S.A. w dniu 17 października 2013 roku Fundusz stał się posiadaczem akcji zapewniających mniej niż 5 % w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu RAFAKO S.A.

35.10. Kapitał udziałów niekontrolujących (niekontrolujący udział w kapitale własnym)

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Początek okresu	10 435	56 184
Różnice kursowe z przeliczenia kapitałów jednostek zagranicznych	–	(13)
Udział w wyniku jednostek zależnych	701	(37 134)
Utrata kontroli nad jednostką zależną	–	(8 602)
Koniec okresu	<u><u>11 136</u></u>	<u><u>10 435</u></u>

36. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

Na dzień 31 grudnia 2013 roku spółki Grupy Kapitałowej wykazywały zobowiązania z tytułu kredytów bankowych oraz otrzymanych pożyczek w wysokości 256 816 tysięcy złotych. Wskaźnik zadłużenia bankowego, będący relacją sumy kredytów i pożyczek do sumy kapitału własnego, na dzień 31 grudnia 2013 roku wyniósł 87%.

<i>Kredyty i pożyczki krótkoterminowe</i>	<i>Zabezpieczenie</i>	<i>Inne</i>	<i>Waluta</i>	<i>Efektywna stopa procentowa</i>	<i>Termin spłaty</i>	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
PKO BP S.A.	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelew wierzytelności z kontraktów*, klauzula potrącenia wierzytelności z rachunków RAFAKO S.A., hipoteka**, oświadczenie o poddaniu się egzekucji	Umowa kredytu odnawialnego w rachunku bieżącym na kwotę 280 milionów złotych***	PLN	WIBOR 1M + marża	31.03.2014****	256 816	291 987
						256 816	291 987

* zabezpieczenie udzielonego kredyt stanowią należności z kontaktów realizowanych przez Spółkę, w tym: przelew wierzytelności z kontraktów realizowanych na rzecz PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. na modernizację i remont elementów w Elektrowni Belchatów, w Elektrociepłowni Kielce oraz wierzytelności kontraktu realizowanego na rzecz Elektrowni Polaniec;

** na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Spółka ustanowiła hipotekę na nieruchomościach Spółki (za wyjątkiem mieszkań i budynków mieszkalnych) na łączną kwotę ok. 300 milionów złotych, która ma stanowić dodatkowe zabezpieczenie udzielonego przez bank PKO BP S.A. kredytu;

*** na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zgodnie z aneksem do umowy kredytowej podpisanego dnia 4 marca 2014 roku, limit kredytu w rachunku bieżącym wynosi 180 000 000 złotych,

**** w dniu 20 grudnia 2013 roku Spółka podpisała z bankiem PKO BP S.A. aneks do umowy kredytowej zmniejszający limit udzielonego kredytu do kwoty 280 milionów złotych oraz przedłużający termin jego spłaty do dnia 31 marca 2014 roku.

Jednostka dominująca przewiduje przedłużenie umowy kredytowej na kolejne okresy. Sytuację kredytową Grupy należy analizować w powiązaniu z notą 5 dotyczącą kontynuacji działalności Grupy.

37. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

37.1. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz inne świadczenia

Na podstawie prognozy wyceny dokonanej na koniec okresu obrachunkowego przez profesjonalną firmę aktuarialną Grupa tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych, nagród jubileuszowych oraz ZFŚS. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Na dzień 1 stycznia	24 133	29 031
Koszty odsetek	972	1 174
Koszty bieżącego zatrudnienia	528	967
(Zyski)/straty aktuarialne	601	2 478
Koszty wypłaconych świadczeń	(2 565)	(2 595)
Utrata kontroli nad jednostką zależną	–	(6 922)
Koniec okresu	23 669	24 133
Rezerwy długoterminowe	22 119	22 223
Rezerwy krótkoterminowe	1 550	1 910

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień i zakładane w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Stopa dyskontowa (%)	4,0	4,0
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)*	–	–
Wskaźnik rotacji pracowników	5	5
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	1,83	4

* Brak danych w raporcie aktuarium

Analiza wrażliwości

Zmiana przyjętej stopy dyskontowej o pół punktu procentowego:

	<i>Wzrost</i> (w tys. złotych)	<i>Spadek</i> (w tys. złotych)
<i>31 grudnia 2013</i>		
Wpływ na zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń	(1 090)	1 189
<i>31 grudnia 2012</i>		
Wpływ na zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń	(1 029)	1 279

38. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

38.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania długoterminowe

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, w tym:		
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	73	61
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	13 558	17 382
	13 631	17 443
	13 631	17 443
Zobowiązania finansowe, w tym:		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 683	1 012
	1 683	1 012
	1 683	1 012
Pozostałe zobowiązania, w tym:		
Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii	355	1 101
Zobowiązania z tytułu inwestycji	2 132	2 861
Rezerwy na koszty napraw gwarancyjnych	2 689	10 793
	5 176	14 755
	5 176	14 755

38.2. Rezerwy, zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania krótkoterminowe

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, w tym:		
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	265	3 128
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	206 727	237 395
	206 992	240 523
	206 992	240 523
Zobowiązania z tytułu inwestycji, w tym:		
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	-	-
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	1 396	5 511
	1 396	5 511
	1 396	5 511

Pozostałe zobowiązania		
Podatek VAT	872	1 885
Podatek dochodowy od osób fizycznych	2 371	1 835
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	9 934	7 598
Rozrachunki z Urzędem Skarbowym	–	–
Pozostałe zobowiązania z tytułu podatków, cel i ubezpieczeń	17	6
Rozliczenia z Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych	8	14
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	9 758	9 200
Rezerwy na koszty niewykorzystanych urlopów	2 397	2 669
Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii	1 351	8 240
Rezerwy na koszty napraw gwarancyjnych	8 813	2 003
Rezerwa na niezafakturowane usługi i materiały	20 854	5 100
Rezerwa na badanie bilansu	126	126
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji finansowych i poręczeń	882	854
Zaliczki na poczet przyszłych dostaw	1 463	–
Pozostałe rozrachunki z pracownikami	729	–
Pozostałe	1 469	1 751
	<u>61 044</u>	<u>41 281</u>
Pozostałe zobowiązania finansowe		
Wycena instrumentów pochodnych	–	–
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	660	559
Pozostałe zobowiązania finansowe	31	–
	<u>691</u>	<u>559</u>

38.3. Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych

Na dzień 31 grudnia 2013 roku spółki Grupy Kapitałowej nie posiadają nierozliczonych transakcji walutowe typu forward o ujemnej wartości godziwej.

38.4. Zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2013 roku jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej RAFAKO wykazywały zobowiązania z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 3 528 tysięcy złotych. Jednostki Grupy nie posiadały podpisanych umów dotyczących planowanych w 2014 roku nakładów inwestycyjnych, które nie zostały na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego ujęte w księgach rachunkowych.

38.5. Rezerwa na koszty z tytułu niewykorzystanych urlopów

Rezerwa na koszty niewykorzystanych urlopów wyliczana jest miesięcznie w oparciu o faktyczną ilość dni niewykorzystanych urlopów na koniec każdego miesiąca. W ciągu roku obrotowego na każdy miesiąc przypada jedna dwunasta należnego urlopu za cały rok, powiększona o wszystkie niewykorzystane dni z okresów poprzednich. Ustalona w ten sposób ilość dni mnożona jest przez średnią stawkę dzienną dla danego pracownika, ustaloną w oparciu o wynagrodzenie z miesiąca, na który rezerwa jest wyliczana powiększone o obciążenia z tytułu ZUS.

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Początek okresu	2 669	4 311
Nabycie jednostki zależnej	–	–
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	208	3 294
Utrata kontroli nad jednostką zależną	–	(2 857)
Koszty wypłaconych świadczeń	(480)	(1 966)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	–	(113)
Koniec okresu	2 397	2 669
Krótkoterminowe na dzień	2 397	2 669
Długoterminowe na dzień	–	–
	2 397	2 669

38.6. Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii

Jednostka dominująca wypłaca pracownikom premię roczną, której wysokość jest uzależniona od stopnia realizacji zysku operacyjnego firmy. Zgodnie z postanowieniami Układu Zbiorowego Pracy (UZP), po zatwierdzeniu rocznych sprawozdań finansowych jednostek Grupy Kapitałowej, w terminie do 30 dni, Zarząd – po zasięgnięciu opinii Związków Zawodowych – podejmuje decyzję o wypłacie premii uznaniowej dla pracowników Spółek. W ciągu roku obrotowego spółki Grupy tworzą rezerwę z tytułu premii rocznej w wysokości określonej w UZP, o ile Zarządy Spółek nie podejmą decyzji o jej nie tworzeniu. Jednostka dominująca tworzy również rezerwę z tytułu premii dla kierowników projektów, wypłacaną po zakończeniu realizacji umowy.

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Początek okresu	9 341	13 989
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	4 849	7 501
Koszty wypłaconych świadczeń	(4 785)	(7 795)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	(7 699)	(4 354)
Koniec okresu	1 706	9 341
Krótkoterminowe na dzień	1 351	8 240
Długoterminowe na dzień	355	1 101
	1 706	9 341

38.7. Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych

Rezerwy na naprawy gwarancyjne są tworzone w następstwie oszacowania spodziewanych i możliwych do oszacowania kosztów nadzoru, napraw, prac i robót gwarancyjnych związanych z zobowiązaniami kontraktowymi jednostek wchodzących w skład Grupy, wynikającymi z zakończenia realizacji umowy o usługę budowlaną.

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Początek okresu	12 796	15 514
Nabycie jednostki zależnej	–	–
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	7 906	12 724
Utrata kontroli nad jednostką zależną	–	(4 392)
Poniesione koszty napraw gwarancyjnych	(9 200)	–
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	–	(11 050)
	11 502	12 796
Koniec okresu	11 502	12 796
Krótkoterminowe na dzień	8 813	2 003
Długoterminowe na dzień	2 689	10 793
	11 502	12 796
	11 502	12 796

38.8. Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji bankowych i poręczeń

Jednostka dominująca utworzyła rezerwę na spodziewane koszty z tytułu udzielonego poręczenia gwarancji bankowych wystawionych przez ING Bank Śląski S.A. na zlecenie Fabryki Elektrofiltrów ELWO S.A. w upadłości. Roszczenie Banku wobec RAFAKO S.A. wynika z Umowy Kredytowej z dnia 25 czerwca 2008 roku, o której Grupa informowała we wcześniejszych raportach. Jednostka dominująca w 2011 roku rozwiązała część rezerwy, dokonując jednocześnie odpisu aktualizującego wartość należności spornej.

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Początek okresu	854	1 418
Nabycie jednostki zależnej	–	–
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	137	17
Utrata kontroli nad jednostką zależną	–	(449)
Poniesione koszty	(109)	(76)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	–	(56)
	882	854
Koniec okresu	882	854
Krótkoterminowe na dzień	882	854
Długoterminowe na dzień	–	–
	882	854
	882	854

38.9. Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Podatek dochodowy od osób prawnych	45	53
	45	53
	45	53

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku w jednostce dominującej miała miejsce kontrola podatkowa w zakresie podatku od towarów i usług za miesiąc luty 2013 roku; kontrola nie wykazała istotnych nieprawidłowości powodujących sankcje karno – skarbowej.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku w jednostkach zależnych nie miały miejsca żadne kontrole podatkowe.

39. Dotacje

Dotacje wykazane w sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiły 558 tysięcy złotych. Otrzymane dotacje dotyczą:

- działalności prewencyjnej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A., w ramach której spółka dofinansowała projekt, dostawy oraz instalację systemów detekcji i sygnalizacji gazu ziemnego dla dwóch pieców gazowych w RAFAKO S.A.; dotacja ma charakter pieniężny,
- projektu badawczego pt.: ”Opracowanie technologii dla wysokosprawnych „zero-emisyjnych” bloków węglowych zintegrowanych z wychwytem CO₂ ze spalin” realizowanego w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Zaawansowane technologie pozyskiwania energii” Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z siedzibą w Warszawie; dotacja ma charakter pieniężny,
- projekt badawczo-rozwojowy pt.: „Innovative after- treatemnt system for marine diesel engine emission control”, realizowanego przez międzynarodowe konsorcjum, którego koordynatorem jest Brunel University; dotacja ma charakter pieniężny,
- projekt badawczo-rozwojowy pt.: „Materiały dla wysokosprawnych, zeroemisyjnych bloków energetycznych opalanych paliwem kopalnym” realizowanym we współpracy z Katedrą Metaloznawstwa i Metalurgii Proszków z Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie; dotacja ma charakter pieniężny,
- projekt badawczo-rozwojowy pt.: „Opracowanie wytycznych projektowych dla technologii SCR pod kątem: zmniejszenia konwersji SO₂ do SO₃, rozkładu resztkowego (nieprzereagowanego) amoniaku – zawartość w popiele, gipsie i ściekach. Prawdopodobieństwo tworzenia się ABS (wodosiarczanu amonu) i AS (siarczanu amonu), realizowanego przy współpracy Instytutu Maszyn i Urządzeń Energetycznych z Politechniki Śląskiej w Gliwicach; dotacja ma charakter pieniężny,
- projektu badawczego pt.: ”Ocena zachowania się i prognoza długotrwałej pracy stali nowych generacji na elementy kotłowych eksploatowanych powyżej temperatury granicznej”, realizowanego w ramach programu badań naukowych i prac rozwojowych Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z siedzibą w Warszawie; dotacja ma charakter pieniężny,
- modernizację środka trwałego mającej na celu poprawę konkurencyjności spółki zależnej poprzez wdrożenie nowej technologii czyszczenia powierzchni,
- modernizacji środka trwałego mającej na celu zwiększenie wydajności procesu cięcia profili kształtowych o dużych gabarytach, poprawę warunków bhp, obniżenie kosztów produkcji oraz podwyższenie jakości oferowanych produktów.

Rozliczenia z tytułu dotacji:

<i>Cel dotacji</i>	<i>Stan na 1 stycznia 2013</i>	<i>Zwiększenia w okresie</i>	<i>Odpisanie dotacji w pozostałe przychody operacyjne w okresie</i>	<i>Zwrot dotacji w okresie</i>	<i>Inne zmniejszenia dotacji w okresie</i>	<i>Stan na 31 grudnia 2013</i>
Modernizacja środków trwałych	25	–	(2)	–	–	23
Realizacja części projektu badawczego	481	593	(533)	(6)	–	535
	506	593	(535)	(6)	–	558

40. Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

Jednostki objęte konsolidacją w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2013 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2012 roku nie przeprowadzały emisji, wykupu i spłaty dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych.

41. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Na dzień 31 grudnia 2013 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	<i>31 grudnia 2013</i>		<i>31 grudnia 2012</i>	
	<i>Opłaty minimalne</i>	<i>Wartość bieżąca opłat</i>	<i>Opłaty minimalne</i>	<i>Wartość bieżąca opłat</i>
W okresie do 1 roku	660	660	559	559
W okresie od 1 do 5 lat	1 878	1 683	1 419	1 013
Powyżej 5 lat	–	–	–	–
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	2 538	2 343	1 978	1 572
Minus koszty finansowe	(195)	–	(407)	–
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	2 343	2 343	1 571	1 572
Krótkoterminowe	660	660	559	559
Długoterminowe	1 683	1 683	1 012	1 013

42. Sprawy sporne, postępowania sądowe

Poniżej zaprezentowano kluczowe sprawy sporne oraz postępowania sądowe prowadzone przez Spółki Grupy Kapitałowej, w tym dotyczące należności od Grupy Alstom.

W dniu 3 listopada 2009 roku Spółka RAFAKO S.A. wniosła do Sądu Okręgowego w Warszawie, XX Wydziału Gospodarczego pozew o zapłatę przeciwko ING Bankowi Śląskiemu S.A. RAFAKO S.A. w procesie żąda zwrotu bezpodstawnie wyegzekwowanej, przez ING Bank Śląski S.A., z jej rachunków kwoty 9 milionów złotych. Sąd I instancji w dniu 29 listopada 2010 roku wydał wyrok, którym zasądził od ING Banku Śląskiego S.A. na rzecz RAFAKO S.A. kwotę 8 996 566,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi oraz kosztami postępowania. Od wyroku Sądu I instancji pełnomocnik ING Banku Śląskiego S.A. złożył apelację. W dniu 12 października 2011 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie po przeprowadzeniu rozprawy nie uznał zarzutów podniesionych w apelacji przez ING Bank Śląski S.A. za uzasadnione, ale z urzędu stwierdził, iż Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sporu, uchylił wyrok i przekazał sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Obecnie sprawa toczy się przed Sądem Okręgowym w Warszawie, XX Wydziałem Gospodarczym. Kolejny termin rozprawy został wyznaczony na dzień 1 kwietnia 2014 roku.

W lipcu 2010 roku ING Bank Śląski S.A. wniósł przeciwko RAFAKO S.A. i RAFAKO Engineering Sp. z o.o. do Sądu Okręgowego w Warszawie, XX Wydziału Gospodarczego pozew o zapłatę w postępowaniu nakazowym tytułem zwrotu kwoty wypłaconej w dniu 01 lutego 2010 roku beneficjentowi gwarancji wystawionej rzekomo przez ING Bank Śląski S.A. na zlecenie Fabryki Elektrofiltrów ELWO S.A. w upadłości. W ocenie ING Banku Śląskiego S.A., roszczenie wobec RAFAKO S.A. ma rzekomo wynikać z Umowy Kredytowej z dnia 25 czerwca 2008 roku. Dnia 9 czerwca 2011 roku Sąd Okręgowy w Warszawie, XX Wydział Gospodarczy wydał na rozprawie wyrok zaoczny zasądzając na rzecz ING Banku Śląskiego S.A. od RAFAKO S.A. kwotę 1 462 176,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od 1 lutego 2010 roku oraz kwotę 80 326,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. W dniu 17 czerwca 2011 roku pomimo zawiadomienia przez pełnomocnika RAFAKO S.A. i RAFAKO Engineering Sp. z o.o. pełnomocnika ING Banku Śląskiego S.A. o złożeniu sprzeciwu – Komornik na wniosek ING Banku Śląskiego S.A. dokonał zajęcia rachunków bankowych RAFAKO S.A. Postanowieniem z dnia 22 czerwca 2011 roku Sąd Okręgowy w Warszawie, XX Wydział Gospodarczy na wniosek pełnomocnika Pozwanych Spółek zawiesił rygor natychmiastowej wykonalności zawarty w wyroku zaocznym uznając, że istnieją poważne wątpliwości co do zasadności wydania wyroku zaocznego. W wyniku działań podjętych przez pełnomocnika Pozwanych Spółek z kwot wyegzekwowanych przez Komornika od RAFAKO S.A. na rzecz ING Banku Śląskiego S.A. została przelana kwota 128 392,90 złotych, zaś kwota 1 687 856,93 złotych została przekazana do depozytu sądowego. W dniu 21 marca 2012 roku w sprawie został ogłoszony wyrok, w którym Sąd uchylił wyrok zaoczny w całości, zasądził solidarnie na rzecz ING Banku Śląskiego S.A. od RAFAKO S.A. i RAFAKO Engineering Sp. z o.o. kwotę 1 333 783,10 złotych z ustawowymi odsetkami oraz ustawowe odsetki od kwoty 128 392,90 złotych, w pozostałym zakresie powództwo oddalił. Pełnomocnik RAFAKO S.A. złożył apelację, która na rozprawie 21 lutego 2013 roku została w całości oddalona i Sąd zasądził solidarnie od pozwanych spółek zwrot kosztów zastępstwa procesowego. Wyrok został zrealizowany.

Nawiązując do opisywanych w poprzednich raportach finansowych sporów ze spółkami z Grupy Alstom, dotyczące wzajemnych sporów arbitrażowych oraz sądowych związanych z realizacją kontraktów realizowanych w Karlsruhe, Hamm/Westfalia oraz PGE Elektrownia Belchatów S.A., RAFAKO S.A. informuje, iż w dniu 15 października 2013 roku podpisano ugodę, która kompleksowo reguluje zarówno zasady rozliczeń finansowych oraz zrzeczenie się wzajemnych roszczeń pomiędzy RAFAKO S.A. oraz Grupą Alstom, jak i zakres współpracy pomiędzy jednostką dominującą oraz grupą Alstom na projektach realizowanych przez RAFAKO S.A.. Ostateczne porozumienia i uгода ze spółkami Grupy Alstom obejmowała następujące kluczowe postanowienia:

- (i) Spółki z Grupy Alstom dokonały zapłaty na rzecz RAFAKO S.A. kwoty 23 mln EUR w terminie 10 dni od dnia wejścia w życie Ugody; wpływ środków pieniężnych do Spółki miał miejsce w dniu 31 października 2013 roku;
- (ii) Spółki z Grupy Alstom dokonały zapłaty na rzecz RAFAKO S.A. kwoty 20,5 mln EUR w terminie 30 dni późniejszego z następujących dwóch zdarzeń: (i) od dnia wejścia w życie Ugody albo (ii) od dnia wydania przez PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. („PGE”) Polecenia Rozpoczęcia Prac zgodnie z umową dotyczącą budowy bloków nr 5 i 6 w Elektrowni Opole z dnia 15 lutego 2012 roku („Kontrakt Opole”); wpływ środków pieniężnych do Spółki miał miejsce w dniu 28 lutego 2014 roku;
- (iii) spółka RAFAKO S.A. oraz Grupa Alstom zrzekły się dotychczasowych wzajemnych roszczeń związanych z projektami Karlsruhe, Westfalen oraz projektem Belchatów oraz wycofały pozwy oraz wnioski o arbitraż złożone w związku z powyższymi sporami; oraz
- (iv) spółka RAFAKO S.A. zobowiązała się do współpracy z Grupą Alstom w związku z Kontraktem Opole w tym do podzlecenia na rzecz Grupy Alstom części zakresu prac przypadających na Spółkę zgodnie z Kontraktem Opole. Szczegółowe zasady współpracy oraz zakres prac zleconych na rzecz Grupy Alstom uregulowany został w umowie wielostronnej pomiędzy Grupą Alstom, Spółką, PGE oraz pozostałymi członkami konsorcjum, któremu przyznany został Kontrakt Opole („Umowa Wielostronna”) oraz w porozumieniu pomiędzy Grupą Alstom, a konsorcjum realizującym Kontrakt Opole („Porozumienie”).

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania wszystkie warunki zawieszające ugodę zostały spełnione oraz zrealizowane zostały obie transze płatności dla jednostki dominującej, tj. łącznie 43,5 miliona EUR.

W dniach 6 - 7 listopada 2013 roku strony złożyły stosowne pisma wycofujące swoje pozwy i pozwy wzajemne, dotyczące sporu przed Sądem Arbitrażowym Międzynarodowej Izby Handlowej w Paryżu dotyczącego realizacji kontraktu w PGE Elektrownia Belchatów S.A., sporu przed Sądem Arbitrażowym Międzynarodowej Izby Handlowej w Zurychu dotyczącego realizacji kontraktu w Karlsruhe oraz sporu przed Izłą Handlową Sądu w Stuttgarcie dotyczącego realizacji kontraktu w Hamm/Westfalia, w wyniku czego wszystkie postępowania sądowe zostały zakończone. Wycofanie wszystkich pozwów i zawarcie ugody oraz zapłata środków pieniężnych wynikająca z zawartego porozumienia zamknęła wszystkie rozliczenia, spory, kwestie kar i roszczeń pomiędzy RAFAKO S.A. a spółkami Grupy Alstom w związku z projektami Hamm/Westfalia, Karlsruhe, i Elektrownia Belchatów, co szczegółowo zostało opisane w analogicznych notach do poprzednich sprawozdań finansowych.

Po przeprowadzonej przez ZUS Odział w Rybniku kontroli doręczona została RAFAKO S.A. w dniu 17 listopada 2011 roku decyzja w przedmiocie przypisu składek na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. ZUS zakwestionował dokonywane przez RAFAKO S.A. wypłaty ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych okolicznościowych kuponów podarunkowych. Z decyzji wynika zatem obowiązek zapłaty na rzecz ZUS kwoty w wysokości 2 369 923,72 złotych (bez odsetek). RAFAKO S.A. nie zgadzając się z ustaleniami zawartymi w treści decyzji zdecydowało o wniesieniu od niej odwołania do Sądu Okręgowego w Gliwicach IX Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Sąd uznał argumentację Spółki i wydał korzystne dla niej wyroki, od których ZUS złożył apelacje. Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego termin rozprawy apelacyjnej nie został jeszcze wyznaczony. Spółka jest przekonana, że sąd II instancji podtrzyma korzystne dla niej rozstrzygnięcia. W związku z uzyskaniem korzystnego dla Spółki wyroku sądowego RAFAKO S.A. dokonało w 2012 roku rozwiązania utworzonej na ten cel rezerwy w kwocie 2 370 tysięcy złotych, a także rezerwy na odsetki z tego tytułu w kwocie 952 tysiące złotych.

Istotnym postępowaniem prowadzonym przez Spółkę jest postępowanie sądowe o odszkodowanie od firmy Donieckoblenergo z siedzibą na Ukrainie o wartości 11 500 tysięcy USD (38 151 tysięcy złotych) z powodu ostatecznego zaniechania realizacji budowy kotła przez klienta. W 2009 roku sąd pierwszej i drugiej instancji wydał korzystny dla Spółki wyrok, jednakże Wyższy Sąd Gospodarczy, po rozpatrzeniu skargi kasacyjnej strony pozwanej, uchylił te wyroki i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. W dniu 6 sierpnia 2010 roku Spółka otrzymała wyrok Izby Sądowej do spraw gospodarczych Sądu Najwyższego Ukrainy, na mocy którego pozytywnie została rozpatrzona skarga kasacyjna złożona przez Spółkę w dniu 2 marca 2010 roku i postanowiono utrzymać w mocy wyrok Donieckiego Apelacyjnego Sądu Gospodarczego z dnia 23 grudnia 2008 roku, w którym to orzeczeniu została zasądzona na rzecz RAFAKO S.A. tytułem odszkodowania, odsetek za zwłokę, kosztów sądowych i kosztów zastępstwa procesowego łącznie kwota 56,7 miliona hrywien, co w przeliczeniu stanowiło w dniu wniesienia powództwa kwotę około 11 500 tysięcy USD. Ze względu na niepewność skuteczności windykacji zasądzonej wierzytelności, Spółka nie ujęła powyższej kwoty w przychodach. Pełnomocnik RAFAKO S.A. poinformował, że w lipcu 2012 roku Sąd Gospodarczy okręgu Donieckiego wznowił rozpatrywanie sprawy ze względu na żądanie Donieckoblenergo uznania umowy z dnia 16 maja 1994 roku za nieważną. Zdaniem pełnomocnika nie ma żadnych nowych argumentów i dowodów dla uznania takiego żądania. Kolejna rozprawa przewidziana jest na 10 kwietnia 2014 roku.

43. Należności od jednostek powiązanych znajdujących się w procesie upadłości układowej

Grupa na dzień bilansowy wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej należności netto od podmiotów powiązanych objęte postępowaniem upadłości układowej w kwocie 33 milionów złotych.

W dniu 20 grudnia 2011 roku Spółka RAFAKO S.A. zawarła ze spółką PBG S.A. („jednostka dominująca wyższego szczebla”) z siedzibą w Wysogotowie umowę („Umowa”), na mocy której dokonała nabycia akcji spółki ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE Spółka Akcyjna („EP”) z siedzibą w Katowicach, ul. Mickiewicza 15. Na podstawie umowy RAFAKO S.A. nabyła 46 021 520 akcji zwykłych na okaziciela EP o wartości nominalnej 1 złoty każda akcja i łącznej wartości nominalnej 46 021 520 złotych, stanowiących 64,84% udziału w kapitale zakładowym oraz 64,84% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu, tj. uprawniających do wykonywania 46 021 520 głosów z akcji. Na podstawie umowy, PBG S.A. zbyła posiadane akcje za kwotę 160 154 889,60 złotych, tj. 3,48 złotych za 1 akcję. Płatność ceny nabycia nastąpiła w dniu 30 grudnia 2011 roku. W wyniku przeprowadzonej analizy, uwzględniając prawdopodobieństwo realizacji dopłat oraz roszczeń RAFAKO S.A., Zarząd jednostki dominującej ustalił cenę nabycia na poziomie 160 154 889,60 złotych powiększoną o koszty transakcyjne w kwocie 557 363,40 złotych.

W wyniku wyżej opisanych transakcji spółka ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. stała się jednostką zależną Grupy Kapitałowej RAFAKO.

Nabycie akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. zostało ujęte w sprawozdaniu finansowym Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2011 roku jako nabycie inwestycji w jednostkę zależną. Wartość bilansowa tej inwestycji na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła 160 712,3 tysiąca złotych. Zgodnie z polityką rachunkowości Spółki akcje w jednostce zależnej wykazane zostały według kosztu historycznego (z uwzględnieniem ewentualnych odpisów z tytułu utraty wartości).

W dniu 4 czerwca 2012 roku PBG S.A. złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości. Dnia 13 czerwca 2012 roku sąd zatwierdził ten wniosek, przy czym ogłoszenie upadłości PBG S.A. nastąpiło w opcji z możliwością zawarcia układu.

Zarząd RAFAKO S.A. otrzymał w dniu 16 lipca 2012 roku od Nadzorca Sądowego PBG S.A. w upadłości układowej (PBG), pismo skierowane do PBG S.A. w upadłości układowej („PBG”), w którym PBG S.A. zostało poinformowane, że transakcja zbycia 46 021 520 akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. przez PBG S.A. na rzecz Spółki z dnia 20 grudnia 2011 roku: „jako czynność prawna odpłatna dokonana przez Upadłego (PBG) w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (tj. 4 czerwca 2012 roku) ze spółką powiązaną, wobec której dodatkowo Upadły (PBG) był spółką dominującą – pozostaje bezskuteczna wobec masy upadłości PBG S.A.”, zgodnie z art. 128 ust 2 Ustawy Prawo Upadłościowe i Naprawcze („Pismo”). Nadzorca Sądowy wezwał Zarząd PBG S.A. do niezwłocznego podjęcia w trybie art. 134 Ustawy Prawo Upadłościowe i Naprawcze czynności zmierzających do zwrotnego przeniesienia 46 021 520 akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. na rachunek PBG S.A.

W dniu 7 sierpnia 2012 roku Zarząd RAFAKO S.A. zawarł z PBG S.A. w upadłości układowej, z siedzibą w Wysogotowie umowę dotyczącą przeniesienia akcji spółki ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE Spółka Akcyjna z siedzibą w Katowicach. Przedmiotem umowy jest przeniesienie 46 021 520 akcji zwykłych na okaziciela Spółki o wartości nominalnej 1 złotych każda akcja stanowiących 64,84% udziału w kapitale zakładowym EPD oraz 64,84% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu spółki ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A., tj. uprawniających do wykonywania 46 021 520 głosów. Transakcja przeniesienia akcji została zarejestrowana na rachunku domu maklerskiego w dniu 7 sierpnia 2012 roku.

Zgodnie z analizami prawnymi posiadanymi przez Zarząd jednostki dominującej, w związku z ogłoszeniem w dniu 13 czerwca 2012 roku upadłości PBG S.A., zbycie akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. przez PBG S.A. na rzecz RAFAKO S.A. na mocy umowy zawartej w dniu 20 grudnia 2011 roku jest bezskuteczne w stosunku do masy upadłości z mocy prawa z datą postanowienia sądu o ogłoszeniu upadłości PBG S.A. z możliwością zawarcia układu, tj. z datą 13 czerwca 2012 roku (data utraty kontroli). Oznacza to, że Spółka jest zobowiązana zwrócić akcje spółki ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. do masy upadłości PBG S.A., tj. spowodować zapisanie ich na rachunku papierów wartościowych PBG S.A. Obowiązek ten powstał z mocy prawa w momencie ogłoszenia upadłości PBG S.A. Biorąc powyższe pod uwagę, po dokonaniu analizy posiadanych opinii prawnych dotyczących bezskuteczności transakcji nabycia akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. od PBG S.A. w upadłości układowej, Zarząd Spółki podjął decyzję o poddaniu się procedurze zwrotu w/w akcji.

Wobec bezskuteczności zbycia przez PBG S.A. akcji ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. na rzecz RAFAKO S.A., jednostce dominującej przysługuje roszczenie o zwrot ceny zapłaconej za akcje ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. Prawo RAFAKO S.A. do zwrotu zapłaconej ceny za akcje ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A. skutkuje rozpoznaniem w sprawozdaniu z sytuacji finansowej należności, która na moment początkowego ujęcia została wyceniona do wartości godziwej przez odniesienie do wartości bieżącej spodziewanych wpływów. Konsekwentnie, wartość godziwa rozpoznanej należności została oszacowana przy uwzględnieniu spodziewanych wpływów środków pieniężnych do Spółki biorąc pod uwagę wstępne propozycje układowe PBG S.A. zakładające 31-procentową redukcję wierzytelności (dla której nie rozpoznano aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego) oraz spodziewany termin wpływu pierwszej raty środków pieniężnych do RAFAKO S.A., oszacowany przez Zarząd jednostki dominującej na koniec 2014 roku.

W trzecim kwartale 2013 roku jednostka dominująca dokonała ponownej wyceny tego aktywa w oparciu o zaktualizowane propozycje układowe przedstawione przez PBG S.A. w upadłości układowej zakładające spłatę 500 tysięcy złotych oraz 80-procentową redukcję należności powyżej 500 tysięcy złotych. Należność będzie spłacana w okresach rocznych przez okres 5 lat począwszy od trzech miesięcy po zatwierdzeniu układu. Zarząd RAFAKO S.A. szacuje, że pierwsza spłata zostanie dokonana do 31 grudnia 2014 roku. Wartość należności ustalonej przy wykorzystaniu wyżej omówionych założeń na dzień 31 grudnia 2013 roku, wykazanej w pozycji „Inne aktywa finansowe długoterminowe” wynosi 25,8 miliona złotych oraz w pozycji „Inne aktywa finansowe krótkoterminowe” wynosi 1,5 miliona złotych. Powyższa wierzytelność w pełnej kwocie tj. 160 154 889,60 złotych znalazła się w zgłoszeniu wierzytelności do masy upadłościowej PBG S.A. i widnieje na liście wierzytelności uznanych przez nadzorcę sądowego (ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 4 czerwca 2013 roku).

Dodatkowo, w dniu 10 stycznia 2012 roku RAFAKO S.A. zawarła ze spółką Hydrobudowa Polska S.A. z siedzibą w Wysogotowie umowę pożyczki, na podstawie której RAFAKO S.A. udzieliło spółce Hydrobudowa Polska S.A. na okres 12 miesięcy (tj. do dnia 9 stycznia 2013 roku) pożyczki pieniężnej w kwocie 32 miliony złotych z przeznaczeniem na finansowanie bieżącej działalności. Tytułem zabezpieczenia zwrotu kwoty udzielonej pożyczki spółka Hydrobudowa Polska S.A. przekazała RAFAKO S.A. weksel własny in blanco z klauzulą bez protestu poręczony przez spółkę PBG S.A. oraz Multaros Trading Company Ltd. wraz z deklaracjami wekslowymi. RAFAKO S.A. jest uprawniona do wypełnienia weksla na kwotę niezwróconej w terminie pożyczki powiększonej o odsetki, która to kwota nie może przekroczyć 35 000 000 złotych (słownie: trzydzieści pięć milionów złotych). Pożyczka ta została oprocentowana w wysokości WIBOR 1M plus marża w stosunku rocznym. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego RAFAKO S.A. nie otrzymała od Hydrobudowa Polska S.A. jakiegokolwiek kwoty, czy to tytułem zwrotu kapitału, czy to tytułem zapłaty odsetek od pożyczki.

W dniu 4 czerwca 2012 roku spółka PBG S.A. oraz Hydrobudowa Polska S.A. złożyły do Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, XI Wydział Gospodarczy do Spraw Upadłościowych i Naprawczych wnioski o ogłoszenie upadłości PBG S.A. oraz Hydrobudowa Polska S.A. z możliwością zawarcia układu. W dniu 13 czerwca 2012 roku Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, XI Wydział Gospodarczy do Spraw Upadłościowych i Naprawczych wydał postanowienie w sprawie ogłoszenia upadłości PBG S.A. z możliwością zawarcia układu. Natomiast w dniu 11 czerwca 2012 roku Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, XI Wydział Gospodarczy do Spraw Upadłościowych i Naprawczych wydał postanowienie w sprawie ogłoszenia upadłości Hydrobudowa Polska S.A. obejmującej likwidację majątku Spółki. W związku z ogłoszeniem upadłości przez spółkę Hydrobudowa Polska S.A., stosownie do art. 124 ust. 2 Prawa Upadłościowego i Naprawczego, RAFAKO S.A. jest uprawniona do dochodzenia zwrotu faktycznie udzielonej pożyczki na zasadach określonych w Prawie Upadłościowym i Naprawczym. Zarząd Spółki w dniu 26 października 2012 roku dokonał zgłoszenia wierzytelności z tytułu pożyczki w postępowaniu upadłościowym Hydrobudowa Polska S.A., która znajduje się na liście wierzytelności uznanych przez syndyka.

Mając na uwadze proces upadłości likwidacyjnej spółki Hydrobudowa Polska S.A., celem dochodzenia zwrotu pożyczki, Zarząd jednostki dominującej w dniu 21 września 2012 roku dokonał zgłoszenia wierzytelności z tytułu pożyczki w postępowaniu upadłościowym PBG S.A. z możliwością zawarcia układu. W trzecim kwartale 2013 roku, biorąc pod uwagę aktualne propozycje układowe wartość godziwa rozpoznanej należności została oszacowana przy uwzględnieniu spodziewanych wpływów środków pieniężnych do RAFAKO S.A. zakładające spłatę 500 tysięcy złotych, przypadające na jednego wierzyciela, oraz 80-procentową redukcję należności powyżej 500 tysięcy złotych (dla której nie rozpoznano aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego) oraz spodziewany termin pierwszego wpływu środków pieniężnych do RAFAKO S.A., oszacowany przez Zarząd jednostki dominującej na 31 grudnia 2014 roku (propozycje układowe zakładają spłatę należności w okresach rocznych przez okres 5 lat). Na dzień 31 grudnia 2013 roku wartość należności ustalonej przy wykorzystaniu wyżej omówionych założeń, wykazanej w pozycji „Inne aktywa finansowe długoterminowe” wynosi 5,6 miliona złotych oraz w pozycji „Inne aktywa finansowe krótkoterminowe” wynosi 0,3 miliona złotych. Powyższa wierzytelność w pełnej kwocie tj. 32 915 787,40 złotych znalazła się w zgłoszeniu wierzytelności do masy upadłościowej PBG S.A. i widnieje się na liście wierzytelności uznanych przez nadzorcę sądowego (ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 4 czerwca 2013 roku).

Łączna kwota należności od jednostki powiązanej (PBG S.A.) w stosunku do której toczy się postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu, wynikająca z powyższych tytułów i wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, wynosi 33 miliony złotych. Wpływ zmiany szacunków na wycenę należności od jednostek powiązanych w postępowaniu układowym w 2013 roku wyniósł minus 94 205 tysięcy złotych. Wartość odzyskiwalna tych należności zależy od warunków układu z wierzycielami tej jednostki, który do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie został zawarty, oraz od możliwości realizacji przez jednostkę powiązaną tego układu w przyszłości.

44. Zmiany pozycji pozabilansowych

	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Pozycje pozabilansowe z tytułu gwarancji bankowych otrzymanych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym:	272 728	171 669
- od jednostek powiązanych	-	-
Należności z tytułu otrzymanych poręczeń, w tym:	7 600	7 600
- od jednostek powiązanych	-	-
Weksle otrzymane jako zabezpieczenie, w tym:	45 806	49 700
- od jednostek powiązanych	-	12 338
Akredytywy	2 127	3 257
	328 261	232 226
	<i>31 grudnia 2013</i>	<i>31 grudnia 2012</i>
Pozycje pozabilansowe z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym:	280 701	490 421
- na rzecz jednostek powiązanych	-	-
Zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń, w tym:	-	-
- na rzecz jednostek powiązanych	-	-
Weksle wydane pod zabezpieczenie, w tym:	23 725	5 181
- na rzecz jednostek powiązanych	-	-
Akredytywy	1 733	1 881
	306 159	497 483

W okresie 12 miesięcy 2013 roku Grupa Kapitałowa RAFAKO zanotowała spadek poziomu zobowiązań warunkowych w kwocie 191 324 tysiące złotych, w tym spadek zobowiązań z tytułu gwarancji w kwocie 209 720 tysięcy złotych oraz spadek zobowiązań z tytułu akredytyw w kwocie 148 tysięcy złotych i wzrost z tytułu weksli wydanych pod zabezpieczenie o 18 544 tysiące złotych. W roku 2013 na zlecenie Grupy banki oraz firmy ubezpieczeniowe udzieliły kontrahentom gwarancji w kwocie 65 631 tysięcy złotych, głównie gwarancji przetargowych oraz gwarancji z tytułu dobrego wykonania umowy. Największą pozycję w tej grupie zobowiązań stanowi gwarancja przetargowa na kwotę 10 milionów złotych, wystawiona w pierwszym kwartale 2013 roku w związku z udziałem w przetargu na budowę bloków energetycznych. Największą pozycją wśród gwarancji udzielonych, które wygasły w 2013 roku była gwarancja zwrotu zaliczki w kwocie 79 310 tysięcy złotych związana z kontraktem dotyczącym budowy bloków energetycznych.

W okresie 12 miesięcy 2013 roku Grupa odnotowała wzrost poziomu należności warunkowych otrzymanych głównie pod zabezpieczenie należytego wykonania umów w kwocie 96 035 tysięcy złotych, w tym spadek poziomu należności z tytułu weksli w wysokości 3 894 tysiące złotych. W 2013 roku nastąpił również wzrost poziomu należności z tytułu otrzymanych gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych w kwocie 101 059 tysięcy złotych. Największą pozycję wśród gwarancji otrzymanych w 2013 roku stanowi gwarancja płatności w kwocie 85 018 tysięcy złotych. W okresie Grupa zanotowało jednak spadek należności z tytułu akredytyw otwartych na rzecz Grupy w wysokości 1 130 tysięcy złotych. Największą pozycją wśród gwarancji wygasłych w 2013 roku stanowiła gwarancja dobrego wykonania umowy w kwocie 3 541 tysięcy złotych.

45. Gwarancje

Grupa Kapitałowa na dzień 31 grudnia 2013 roku posiadała zobowiązania warunkowe wynikające z gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych o łącznej wartości 280 701 tysięcy złotych, w tym:

<i>Lp.</i>	<i>Bank/ubezpiaczyciel wystawiający gwarancję</i>	<i>Kwota gwarancji</i>	<i>Przedmiot gwarancji</i>	<i>Zabezpieczenie</i>
1.	BOŚ S.A.	16 120	dobrze wykonanie umowy, zwrot zaliczki, należyte usunięcie wad i usterek	pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bankowymi; weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową; przelew wierzytelności z kontraktu
2.	BRE Bank S.A.	16 703	należyte usunięcie wad i usterek, dobre wykonanie umowy, zwrot zaliczki	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową; przelew wierzytelności z kontraktu
3.	BZ WBK S.A.	77 325	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki, retention	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową; oświadczenie o poddaniu się egzekucji; przelew wierzytelności z kontraktu
4.	DEUTSCHE Bank Polska S.A.	9 788	należyte usunięcie wad i usterek, dobre wykonanie umowy, zwrot zaliczki, udział w przetargu	oświadczenie o poddaniu się egzekucji; przelew wierzytelności z kontraktu; kaucja
5.	T.U. Euler HERMES S.A.	23 633	należyte usunięcie wad i usterek, dobre wykonanie umowy, zwrot zaliczki	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową
6.	STU ERGO HESTIA S.A.	17 402	należyte usunięcie wad i usterek, dobre wykonanie umowy	weksle własne in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi
7.	PKO BP S.A.	67 086	należyte usunięcie wad i usterek, dobre wykonanie umowy, zwrot zaliczki, udziału w przetargu	oświadczenie o poddaniu się egzekucji; klauzula potrącenia z rachunków; przelew wierzytelności z kontraktu; kaucja
8.	PZU S.A.	28 241	należyte usunięcie wad i usterek, dobre wykonanie umowy	weksle własne in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi; oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 Kpc
9.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	1 185	należyte usunięcie wad i usterek	oświadczenie o poddaniu się egzekucji; pełnomocnictwo do rachunku bankowego
10.	UNIQA TU S.A.	3 274	należyte usunięcie wad i usterek, dobre wykonanie umowy, udział w przetargu	weksle własne in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi
11.	TuiR WARTA S.A.	19 944	dobrze wykonanie umowy i należyte usunięcie wad i usterek	weksle własne in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi; oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 Kpc
		280 701		

46. Informacje o podmiotach powiązanych

W okresie 12 miesięcy 2013 roku oraz w okresie 12 miesięcy 2012 roku Grupa nie zawierała istotnych transakcji z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe.

Łączne kwoty transakcji z podmiotami powiązаныmi za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku oraz za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012 roku:

<i>Podmiot powiązany</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia:</i>	<i>Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych</i>	<i>Zakupy od podmiotów powiązanych</i>	<i>Należności od podmiotów powiązanych</i>	<i>Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych</i>
Podmiot dominujący:					
PBG S.A. w upadłości układowej*	2013	–	516	33 261*	129
	2012	–	243	118 274*	22
Jednostki z Grupy Kapitałowej PBG S.A.**:					
GasOil Engineering a.s.	2013	–	338	–	313
	2012	–	1 466	–	366
Hydrobudowa Polska S.A. w upadłości likwidacyjnej					
	2013	–	–	–	–
	2012	–	–	10 782	–
PBG Avatia Sp. z o.o.					
	2013	–	3	–	–
	2012	–	–	–	–
PBG Energia Sp. z o.o.***					
	2013	12 378	–	–	–
	2012	–	–	–	–
ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE Sp. z o.o.**					
	2013	522	13 633	–	–
	2012	–	12 221	–	228
ENERGOMONTAŻ – POŁUDNIE S.A.**					
	2013	5	274	–	–
	2012	3	1 874	583	1 236

* należności od PBG S.A. w upadłości układowej, które zostały opisane w notcie 43,

** jednostka powiązana do dnia 30 czerwca 2013 roku

*** jednostka powiązana do dnia 4 grudnia 2013 roku

47. Jednostka dominująca Grupy

Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej RAFAKO jest RAFAKO S.A.

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej RAFAKO jest spółka PBG S.A. w upadłości układowej.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku PBG S.A. z siedzibą w Wysogotowie posiadała 61,01% akcji zwykłych Spółki (bezpośrednio posiada 11,01% akcji, pośrednio 50% + 1 akcja).

48. Wspólne przedsięwzięcia, w których jednostki wchodzące w skład Grupy są współnikami

Jednostki wchodzące w skład Grupy nie prowadzą wspólnych przedsięwzięć.

49. Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi

W okresie 12 miesięcy 2013 roku jednostka dominująca i jednostki zależne nie zawierały istotnych transakcji z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe. Wszelkie transakcje z podmiotami powiązаныmi są przeprowadzane na warunkach stosowanych przez Grupę w relacjach gospodarczych z podmiotami niepowiązаныmi. Wynagrodzenie ustalane jest najczęściej w drodze przetargu, ustalane są standardowe warunki płatności. Podmiot powiązany musi zapewnić wykonanie usługi zgodnie z dokumentacją, udzielić gwarancji na określony czas oraz przedstawić zabezpieczenie w postaci bankowej gwarancji dobrego wykonania. Wobec podmiotów powiązanych obowiązują również standardowe kary umowne, zapisy

zabezpieczające zachowanie tajemnicy, własności przemysłowej, ubezpieczenia kontraktu, działania siły wyższej i rozstrzygnięcia ewentualnych sporów.

50. Transakcje z udziałem innych członków Zarządu i Rady Nadzorczej

W okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym nie udzielono pożyczek członkom Zarządów i Rad Nadzorczych jednostek wchodzących w skład Grupy.

W okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym jednostki wchodzące w skład Grupy nie prowadziły żadnych transakcji z członkami Zarządów i Rad Nadzorczych.

51. Akcje w posiadaniu członków organów zarządzających i nadzorujących

Ilość akcji jednostki dominującej będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących, a także ilość akcji i udziałów w jednostkach powiązanych z jednostką dominującą, będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących, według stanu na 31 grudnia 2013 roku, przedstawia poniższa tabela:

	<i>Nazwa spółki</i>	<i>Łączna liczba akcji (udziałów)</i>	<i>Wartość nominalna akcji (udziałów) w złotych</i>
<i>Osoba zarządzająca</i>			
Paweł Mortas	RAFAKO S.A.	10 693	21 386
Edward Kasprzak	RAFAKO S.A.	2 000	4 000
Jarosław Dusilo	PBG S.A. w upadłości układowej Hydrobudowa Polska S.A. w upadłości likwidacyjnej	100 150	100 150
<i>Osoba nadzorująca</i>			
Małgorzata Wiśniewska	PBG S.A. w upadłości układowej	3 279	3 279
Jerzy Wiśniewski	PBG S.A. w upadłości układowej	3 881 224	3 881 224

52. Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych

Jednostki wchodzące w skład Grupy nie prowadzą programu akcji pracowniczych.

53. Wynagrodzenia wyższej kadry kierowniczej Grupy

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012</i>
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	13 437	5 154
Nagrody jubileuszowe	81	–
Świadczenia po okresie zatrudnienia	–	493
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	120	–
Pozostałe świadczenia na rzecz pracowników	–	–
Łączna kwota kosztów z tytułu wynagrodzenia głównej kadry kierowniczej*	13 638	5 647

*w tym członkowie Zarządów i Rad Nadzorczych jednostki dominującej i spółek zależnych

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki dominującej za rok zakończony 31 grudnia 2013 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie wyplacone w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	2 314	510	112
Pawel Mortas	600	150	27
Krzysztof Burek	480	–	–
Jarosław Dusilo	480	120	16
Kasprzak Edward	377	120	11
Modrowski Maciej	377	120	58
Rada Nadzorcza	1 038	–	577
Piotr Wawrzynowicz	144	–	101
Jerzy Wiśniewski	228	–	476
Małgorzata Wiśniewska	108	–	–
Agenor Gawrzyal	240	–	–
Przemysław Cieszyński	51	–	–
Ryszard Wojnowski	51	–	–
Edyta Senger-Kalat	108	–	–
Przemysław Schmidt	54	–	–
Dariusz Sarnowski	54	–	–
Razem	3 352	510	689

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki dominującej za rok zakończony 31 grudnia 2012 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie wyplacone w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	2 426	715	53
Pawel Mortas	112	–	2
Krzysztof Burek	480	192	2
Jarosław Dusilo	480	–	–
Wiesław Różacki	496	360	22
Dariusz Karwacki	461	23	27
Bożena Kawalko	397	20	–
Piotr Wawrzynowicz	–	77	–
Maciej Kaczorowski	–	43	–
Rada Nadzorcza	977	–	202
Witold Okarma	4	–	–
Robert Koński	25	–	–
Piotr Rutkowski	98	–	–
Przemysław Szkudlarczyk	98	–	–
Piotr Wawrzynowicz	220	–	60
Jerzy Wiśniewski	208	–	142
Małgorzata Wiśniewska	141	–	–
Tomasz Woroch	29	–	–
Leszek Wysłocki	98	–	–
Agenor Gawrzyal	23	–	–
Przemysław Cieszyński	11	–	–
Ryszard Wojnowski	11	–	–
Edyta Senger-Kalat	11	–	–
Razem	3 403	715	255

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej Spółki jednostki zależnej DOM Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2013 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	86	28	–
Mirosław Dziedzic	86	28	–
Rada Nadzorcza	120	–	–
Mariusz Łożyński	46	–	–
Jolanta Markowicz	37	–	–
Adam Górnicki	37	–	–
Razem	206	28	–

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki zależnej DOM Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2012 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	83	24	–
Mirosław Dziedzic	83	24	–
Rada Nadzorcza	172	–	–
Iwona Tabakiernik-Wyslocka	32	–	–
Jolanta Markowicz	46	–	–
Adam Górnicki	46	–	–
Piotr Wawrzynowicz	25	–	–
Bożena Kawalko	19	–	–
Mariusz Łożyński	4	–	–
Razem	255	24	–

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki zależnej RAFAKO Engineering Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2013 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	69	–	–
Alan Beroud	23	–	–
Norbert Lejeune	23	–	–
Justyna Mirek	23	–	–
Rada Nadzorcza	104	–	–
Grzegorz Podsiadlo	32	–	–
Maciej Modrowski	36	–	–
Roman Karbasz	36	–	–
Razem	173	–	–

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki zależnej RAFAKO Engineering Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2012 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	121	18	–
Norbert Lejeune	49	18	–
Justyna Mirek	72	–	–
Rada Nadzorcza	120	–	–
Andrzej Banasiewicz	16	–	–
Jolanta Górczna	16	–	–
Roman Karbasz	36	–	–
Dariusz Karwacki	15	–	–
Agata Stachoń	13	–	–
Piotr Wawrzynowicz	18	–	–
Grzegorz Podsiadlo	3	–	–
Maciej Modrowski	3	–	–
Razem	241	18	–

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki zależnej ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2013 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	328	-	-
Justyna Mirek	184	-	-
Jan Miodek	144	-	-
Razem	328	-	-

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki zależnej ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2012 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	72	-	-
Justyna Mirek	24	-	-
Jan Miodek	48	-	-
Razem	72	-	-

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki zależnej FPM S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2013 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	533	1 870	174
Piotr Dzierżęga	276	1 062	8
Marian Januszkiewicz	180	808	150
Maciej Solarczyk	77	-	16
Rada Nadzorcza	264	-	-
Michał Kajzerek	41	-	-
Krzysztof Matysek	61	-	-
Piotr Wawrzynowicz	64	-	-
Dariusz Karwacki	2	-	-
Tomasz Tomczak	45	-	-
Edward Kasprzak	45	-	-
Krzysztof Jeremicz	6	-	-
Razem	797	1 870	174

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki zależnej FPM S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2012 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	456	215	40
Piotr Dzierżęga	276	115	8
Marian Januszkiewicz	180	100	32
Rada Nadzorcza	231	–	–
Iwona Tabakiernik-Wyslocka	25	–	–
Michał Kajzerek	59	–	–
Krzysztof Matysek	64	–	–
Piotr Wawrzynowicz	46	–	–
Dariusz Karwacki	37	–	–
Razem	687	215	40

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki zależnej pośrednio PALSERWIS Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2013 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	96	–	–
Andrzej Bies	96	–	–
Rada Nadzorcza	83	–	–
Piotr Dzierżęga	25	–	–
Marian Januszkiewicz	28	–	–
Józef Wojtuszek	30	–	–
Razem	179	–	–

Koszty wynagrodzeń członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej jednostki zależnej pośrednio PALSERWIS Sp. z o.o. za rok zakończony 31 grudnia 2012 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	25	–	–
Andrzej Bies	25	–	–
Rada Nadzorcza	83	–	–
Piotr Dzierżęga	25	–	–
Marian Januszkiewicz	28	–	–
Józef Wojtuszek	30	–	–
Razem	108	–	–

54. Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz

Grupa nie publikowała prognoz na 2013 rok.

55. Informacja o umowie z biegłym rewidentem lub podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

W dniu 11 kwietnia 2012 roku, Rada Nadzorcza jednostki dominującej działając na podstawie uprawnienia wynikającego ze Statutu Spółki, dokonała wyboru firmy Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. (dawniej Ernst & Young Audit Sp. z o.o.) z siedzibą w Warszawie, Rondo ONZ 1, wpisaną do rejestru KIBR pod numerem 130, jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych za lata 2012, 2013 i 2014. Wybór audytora nastąpił zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. W przeszłości Spółka korzystała z usług ww. firmy w zakresie przeglądu i badania sprawozdań finansowych jednostkowych i Grupy Kapitałowej RAFAKO za lata 2002-2005 oraz za 2011 rok.

W dniu 15 czerwca 2012 roku Spółka zawarła umowę z firmą Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. (dawniej Ernst & Young Audit Sp. z o.o.) z siedzibą w Warszawie na dokonanie przeglądu i badania sprawozdań jednostkowych i skonsolidowanych za lata 2012 – 2014. Łączna wysokość wynagrodzenia za przegląd i badanie sprawozdań finansowych została ustalona na poziomie 537 tysięcy złotych.

W dniu 29 października 2013 roku, Rada Nadzorcza spółki zależnej FPM S.A. działając na podstawie uprawnienia wynikającego ze Statutu Spółki, dokonała wyboru firmy REWIDO spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. wpisaną do rejestru KIBR pod numerem 2302, jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. Wybór audytora nastąpił zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. W dniu 4 listopada 2013 roku Spółka zawarła umowę z firmą REWIDO spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. na dokonanie przeglądu i badania sprawozdań jednostkowych i skonsolidowanych rok 2013. Łączna wysokość wynagrodzenia za przegląd i badanie sprawozdań finansowych została ustalona na poziomie 21 tysięcy złotych.

W dniu 17 grudnia 2013 roku, Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki zależnej ENERGOTECHNIKA Engineering Sp. z o.o., działając na podstawie uprawnienia wynikającego ze Statutu Spółki, dokonała wyboru firmy DORADCA Zespół Doradców Finansowo - Księgowych Sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie, wpisaną do rejestru KIBR pod numerem 232, jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. Wybór audytora nastąpił zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. W przeszłości Spółka korzystała z usług ww. firmy w zakresie przeglądu i badania sprawozdań finansowych jednostkowych za rok 2012. W dniu 19 grudnia 2013 roku Spółka zawarła umowę z firmą DORADCA Zespół Doradców Finansowo - Księgowych Sp. z o.o. na dokonanie przeglądu i badania sprawozdania jednostkowego za rok 2013. Łączna wysokość wynagrodzenia za badanie sprawozdania finansowego została ustalona na poziomie 4,5 tysiąca złotych.

W dniu 8 stycznia 2014 roku, Rada Nadzorcza spółki zależnej RAFAKO Engineering Sp. z o.o., działając na podstawie uprawnienia wynikającego ze Statutu Spółki, dokonała wyboru firmy DORADCA Zespół Doradców Finansowo - Księgowych Sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie, wpisaną do rejestru KIBR pod numerem 232, jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. Wybór audytora nastąpił zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. W przeszłości Spółka korzystała z usług ww. firmy w zakresie przeglądu i badania sprawozdań finansowych jednostkowych za lata 2009 - 2012. W dniu 20 stycznia 2014 roku Spółka zawarła umowę z firmą DORADCA Zespół Doradców Finansowo - Księgowych Sp. z o.o. na dokonanie przeglądu i badania sprawozdania jednostkowego za rok 2013. Łączna wysokość wynagrodzenia za badanie sprawozdania finansowego została ustalona na poziomie 4 tysiące złotych.

W dniu 20 grudnia 2013 roku, Rada Nadzorcza spółki zależnej PGL –DOM Sp. z o.o. działając na podstawie uprawnienia wynikającego ze Statutu Spółki, dokonała wyboru firmy DORADCA Zespół Doradców Finansowo-Księgowych Sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie, wpisaną do rejestru KIBR pod numerem 232, jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. Wybór audytora nastąpił zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. W przeszłości Spółka korzystała z usług ww. firmy w zakresie przeglądu i badania sprawozdań finansowych jednostkowych za lata 2006-2012. W dniu 8 stycznia 2014 roku Spółka zawarła umowę z firmą DORADCA Zespół Doradców Finansowo-Księgowych Sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie na dokonanie badania sprawozdania jednostkowego za rok 2013. Łączna wysokość wynagrodzenia za badanie sprawozdania finansowego została ustalona na poziomie 7 tysięcy złotych.

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku w podziale na rodzaje usług:

Rodzaj usługi	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2013*</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2012*</i>
Obowiązkowe badanie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego jednostki dominującej	179	177
Inne usługi poświadczające	–	–
Usługi doradztwa podatkowego	–	–
Pozostałe usługi	19	353
Razem	198	530

* odnosi się do Ernst & Young Audit Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, sp.k. (dawniej Ernst & Young Audit Sp. z o.o.).

56. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Celem zarządzania ryzykiem finansowym Grupy Kapitałowej RAFAKO jest ograniczenie zmienności generowanych przepływów pieniężnych oraz osiąganych wyników finansowych na podstawowej działalności biznesowej do akceptowalnego poziomu. Do głównych instrumentów finansowych z których korzystają Spółki Grupy należą: środki pieniężne, lokaty krótkoterminowe, udzielone pożyczki, walutowe transakcje terminowe, kredyt w rachunku bieżącym i umowy leasingu.. Głównym zadaniem wspomnianych instrumentów jest wspomaganie i zabezpieczenie finansowe bieżącej działalności operacyjnej Spółek poprzez stabilizowanie i neutralizowanie ryzyk płynności finansowej, zmienności kursów walutowych i stóp procentowych, a także bezpieczne i efektywne lokowanie nadwyżek finansowych. Pozostałe instrumenty finansowe – takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług – powstają w związku z prowadzeniem przez Spółki Grupy bieżącej działalności biznesowej i są nieodłącznym jej elementem.

Spółki Grupy Kapitałowej nie prowadzi obrotu instrumentami finansowymi. Wszystkie opisane w niniejszym rozdziale instrumenty mają charakter wspomagający bezpośrednie procesy biznesowe, wynikające z prowadzonej działalności podstawowej. Spółki nie dopuszczają do wykorzystania instrumentów finansowych w celach spekulacyjnych czy innych, niepowiązanych ściśle z podstawową działalnością operacyjną.

Najistotniejszym rodzajem ryzyka finansowego na jakie narażona jest Grupa jest ryzyko płynności, które zostało szeroko opisane w nocie 5.

W 2013 roku jednostka dominująca posiadała podpisaną z PKO BP S.A. Umowę Kredytu w rachunku bieżącym na kwotę 280 milionów złotych, w związku z tym narażona jest na ryzyko stopy procentowej, które będzie miało wpływ na wysokość kosztów finansowych ponoszonych przez Spółkę w kolejnych okresach.

Dodatkowym rodzajem ryzyka finansowego w analizowanym okresie było i jest obecnie ryzyko walutowe Spółek Grupy Kapitałowej. Wielkość tego ryzyka została przedstawiona w nocie 56.2.

Zaangażowanie Spółek Grupy Kapitałowej w funduszach inwestycyjnych stanowi element rozproszenia ryzyka związanego z kumulacją aktywów finansowych w jednym miejscu. Zaangażowanie w ten rodzaj instrumentów (jednostki uczestnictwa) nie stanowi istotnego udziału w portfelu depozytowym Grupy, ponadto Grupa dopuszcza inwestowanie tylko w instrumenty o stabilnym poziomie bezpieczeństwa (pieniężne, papierów dłużnych), z wykluczeniem udziału we wszelkiego rodzaju agresywnych funduszach. Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego Grupa nie posiada jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych.

Zasady rachunkowości Spółek Grupy Kapitałowej dotyczące instrumentów pochodnych zostały omówione w nocie 11.17.

56.1. Ryzyko stopy procentowej

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Grupa Kapitałowa posiadała aktywną umowę kredytową, w związku z czym ryzyko kredytowe oraz ewentualne zmiany stóp procentowych stanowią ryzyko dla działalności Grupy Kapitałowej. Ryzyko związane ze zmianą stóp procentowych może oddziaływać na zmianę oprocentowania kredytu oraz depozytów posiadanych przez Spółki Grupy Kapitałowej.

Wrażliwość tego rodzaju zmian wskazano w tabeli poniżej.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników (lokaty, udzielone pożyczki, kredyt bankowy, zobowiązania z tytułu leasingu). Nie przedstawiono wpływu na kapitał własny Grupy.

	<i>Zwiększenie/ zmniejszenie o punkty procentowe</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>
Okres zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku		
PLN	+ 1%	(1 472)
EUR	+ 1%	377
RSD	+ 1%	1
PLN	- 1%	1 472
EUR	- 1%	(377)
RSD	- 1%	(1)
Okres zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku		
PLN	+ 1%	(1 073)
EUR	+ 1%	1 094
BAM	+ 1%	31
PLN	- 1%	1 073
EUR	- 1%	(1 094)
BAM	- 1%	(31)

56.2. Ryzyko walutowe

Najistotniejszym rodzajem ryzyka finansowego, na które narażona jest Grupa jest ryzyko walutowe, które wynika ze zmian kursu walutowego, powodujących niepewność, co do przyszłego poziomu przepływów pieniężnych denominowanych w walutach obcych. Ekspozycja na ryzyko walutowe Grupy wynika z faktu, że znaczna część jej przepływów pieniężnych jest wyrażona w walutach obcych. Zmiany kursu PLN do walut obcych, szczególnie mające miejsce w krótkim okresie czasu i występujące z dużą dynamiką, mogą mieć istotny wpływ zarówno na rentowność realizowanych kontraktów denominowanych w walutach obcych, jak i poziom różnic kursowych liczonych od pozycji aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, a przeliczanych na PLN.

W minionym okresie ponad 35% zafakturowanych przychodów Grupy wyrażonych było w walutach obcych, przede wszystkim w EUR.

Strategia zarządzania ryzykiem walutowym stosowana przez spółki Grupy Kapitałowej zakłada wykorzystanie w jak największym stopniu naturalnego zabezpieczenia. Spółki dążą do jak największego strukturalnego dopasowania przychodów i kosztów w tej samej walucie w ramach realizowanych kontraktów. Ekspozycja netto na ryzyko walutowe, która nie jest zabezpieczana w sposób naturalny, zabezpieczana jest w momencie zawierania transakcji w granicach od 30% do 70% szacowanej wartości ekspozycji netto, wyłącznie za pomocą zaakceptowanych typów instrumentów pochodnych.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku, Spółki Grupy Kapitałowej posiadały jedną, otwartą pozycję zabezpieczającą (forwardowa transakcja kupna przez bank) w wysokości 1 300 tysięcy EUR.

Z uwagi na dokonane przez Zamawiających wybory najkorzystniejszej ofert w istotnych procedurach przetargowych i przewidywaną zmianą pozycji z tzw. eksportera na importera w ekspozycji walutowej netto Grupa nie zawierała nowych transakcji walutowych na sprzedaż walut obcych w granicach wyznaczonych przyjętą polityką zabezpieczania ryzyka walutowego. Po ostatecznych rozstrzygnięciach przetargowych Spółki Grupy Kapitałowej dokonają uaktualnienia wartości swoich pozycji walutowych i podejmą decyzje co do ich ewentualnego zabezpieczenia.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto (w związku ze zmianą wartości aktywów i zobowiązań pieniężnych) na racjonalnie możliwe wahania kursu EUR, CHF, RSD, BAM, DKK przy założeniu niezmienności innych czynników.

	<i>Wzrost/ spadek kursu waluty</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy netto</i>
31 grudnia 2013 – EUR	+10%	(899)	(728)
	-10%	899	728
31 grudnia 2013 – CHF	+10%	(7)	(6)
	-10%	7	6
31 grudnia 2013 – RSD	+10%	(34)	(28)
	-10%	34	28
31 grudnia 2013 – DKK	+10%	(3)	(2)
	-10%	3	2
31 grudnia 2012 – EUR	+10%	19 956	16 164
	-10%	(19 956)	(16 164)
31 grudnia 2012 – CHF	+10%	17	14
	-10%	(17)	(14)
31 grudnia 2012 – DKK	+10%	107	87
	-10%	(107)	(87)
31 grudnia 2012 – BAM	+10%	314	254
	-10%	(314)	(254)

56.3. Ryzyko cen towarów

Grupa jest narażona na ryzyko wzrostu cen, szczególnie materiałów strategicznych dla jej działalności. Na poziom tego ryzyka znacząco wpływa sytuacja na światowych rynkach cen surowców – stali, metali szlachetnych, paliw i energii powodowana zarówno wahaniami kursów walut jak i koncentracją producentów zmierzającą do prowadzenia wspólnej kontroli cen. Strategia zarządzania ryzykiem cen towarów zakłada dążenie do zawierania kontraktów z poddostawcami materiałów i usług w walucie kontraktu głównego, lokowanie dostaw materiałów po stronie klienta, jak również zawieranie umów zakupowych w cenach stałych. Spółki Grupy nie zawierają wieloletnich umów z poddostawcami, zakres dostaw i dostawcy ustalani są indywidualnie w zależności od potrzeb.

56.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Grupy Kapitałowej RAFAKO jest ściśle związane z prowadzeniem podstawowej działalności Spółek. Wynika ono z zawartych kontraktów handlowych i związane jest z potencjalnym wystąpieniem zdarzeń, które mogą przybrać postać niewypłacalności kontrahenta, częściowej spłaty należności lub istotnego opóźnienia w spłacie należności. Udzielanie klientom, tzw. kredytu kupieckiego jest aktualnie nieodłącznym elementem prowadzenia działalności gospodarczej, jednakże Spółki podejmują szereg działań mających na celu zminimalizowanie ryzyk związanych z podjęciem współpracy z potencjalnie niezetelnym klientem. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji.

Klienci, którzy w opinii Spółek Grupy, na podstawie przeprowadzonej weryfikacji, nie są wiarygodni finansowo, są zobowiązani do przedstawienia odpowiednich zabezpieczeń finansowych, które minimalizują ryzyko niewypłacalności tych firm wobec Grupy.

56.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa jest narażona na ryzyko płynności w przypadku niedopasowania struktury terminowej przepływów pieniężnych na realizowanych kontraktach. Grupa dąży do zapewnienia tzw. pozytywnych przepływów pieniężnych, co przy założeniu terminowego regulowania należności eliminuje ryzyko płynności. Nominalna wartość linii kredytowych, do których ma dostęp Spółka skutecznie zapobiega ewentualnym negatywnym zdarzeniom związanym z opóźnieniami w terminowym regulowaniu należności. Jednostka dominująca korzysta od 2013 roku z zewnętrznych źródeł finansowania działalności. Dostępne limity kredytowe w bankach były wykorzystane w istotnym stopniu i były wystarczające do obsługi operacyjnej działalności Grupy.

Kwestia płynności finansowej Grupy (kontynuacji działalności) w odniesieniu do 2013 roku została szeroko opisana w nocie 5 skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2013 roku wg daty zapadalności na podstawie umownych niezdykontowanych płatności.

31 grudnia 2013	Na żądanie	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Oprocentowane kredyty i pożyczki	–	256 816*	–	–	–	256 816
Zobowiązania z tytułu leasingu	–	54	119	2 365	–	2 538
Instrumenty pochodne	–	–	15	–	–	15
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	67 825	124 789	15 288	15 310	939	224 151
Dyskonto zobowiązań	–	–	–	1 312	328	1 640
	67 825	381 659	15 422	18 987	1 267	485 160

* zgodnie z aneksem do umowy kredytowej podpisanego dnia 20 grudnia 2013 roku

31 grudnia 2012	Na żądanie	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Oprocentowane kredyty i pożyczki	–	–	291 987	–	–	291 987
Zobowiązania z tytułu leasingu	–	–	147	1 831	–	1 978
Instrumenty pochodne	–	53	–	–	–	53
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	84 134	123 538	41 096	16 999	571	266 338
Dyskonto zobowiązań	–	–	–	2 285	237	2 522
	84 134	123 591	333 230	21 115	808	562 878

57. Instrumenty finansowe

57.1. Wartość bilansowa klas i kategorii instrumentów finansowych

Wartość bilansową klas i kategorii instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku prezentują poniższe tabele.

Grupa prezentuje poszczególne kategorie i klasy instrumentów finansowych w wartości bilansowej, których wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej.

Kategorie i klasy aktywów finansowych	Wartość bilansowa 31 grudnia 2013	Wartość bilansowa 31 grudnia 2012
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	15	53
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	–	–
Instrumenty pochodne	15	53
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	319	347
Udziały i akcje długoterminowe	319	347
Pożyczki i należności	503 718	699 774
Należności z tytułu dostaw i usług	147 914	289 771
Pozostałe należności	320 737	273 409
Pożyczki udzielone	–	–
Lokaty długoterminowe	905	1 444
Lokaty krótkoterminowe	892	6 367
Inne aktywa finansowe długoterminowe	31 407	118 283
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe	1 863	10 500
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	54 720	68 743
	558 772	768 917

<i>Kategorie i klasy zobowiązań finansowych</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2013</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2012</i>
Zobowiązania finansowe wycenianie w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	–
Instrumenty pochodne	–	–
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	480 967	558 325
Kredyty i pożyczki	256 816	291 987
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług (w tym inwestycyjne)	224 151	266 338
Pozostałe zobowiązania finansowe	–	–
Zobowiązania z tytułu gwarancji, factoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	2 343	1 571
Zobowiązania z tytułu leasingu i umów dzierżawy z opcją zakupu	2 343	1 571
	483 310	559 896

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa posiadała następujące instrumenty finansowe wyceniane według wartości godziwej:

<i>31 grudnia 2013 roku</i>	<i>Poziom 1</i>	<i>Poziom 2</i>	<i>Poziom 3</i>
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	15	–
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	–	–	–
Instrumenty pochodne	–	15	–
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	319	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	319	–	–
Zobowiązania finansowe wycenianie w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	–	–
Instrumenty pochodne	–	–	–
 <i>31 grudnia 2012 roku</i>			
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	53	–
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	–	–	–
Instrumenty pochodne	–	53	–
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	347	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	347	–	–
Zobowiązania finansowe wycenianie w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	–	–
Instrumenty pochodne	–	–	–

57.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu wyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Aktywa finansowe</i>								
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (długoterminowe), w tym:	DDS	-	-	-	(28)	-	15	(13)
- akcje i udziały	DDS	-	-	-	(28)	-	15	(13)
Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe), w tym:	PiN	9 520	(25)	-	(88 899)	-	-	(79 394)
- należności od jednostek powiązanych znajdujących się w procesie upadłości układowej	PiN	9 192	-	-	(88 928)	-	-	(79 736)
- pożyczki długoterminowe	PiN	-	-	-	29	-	-	29
- lokaty długoterminowe	PiN	328	(25)	-	-	-	-	303
Pozostałe aktywa finansowe (krótkoterminowe), w tym:	PiN	3	-	(10 500)	(5 277)	-	-	(15 774)
- lokaty krótkoterminowe	PiN	3	-	-	-	-	-	3
- certyfikaty depozytowe	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
- należności od jednostek powiązanych znajdujących się w procesie upadłości układowej	WwWGpWF	-	-	-	(5 277)	-	-	(5 277)
- zaliczka na poczet nabycia praw do pożyczki	WwWGpWF	-	-	(10 500)	-	-	-	(10 500)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	6 639	(826)	(13 233)	(374)	-	-	1 398
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	WwWGpWF	-	-	-	178	460	-	638
- walutowe kontrakty terminowe typu <i>forward</i>	WwWGpWF	-	-	-	178	460	-	638
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	PiN	644	137	-	-	-	-	781
Razem		16 806	(714)	(23 733)	(94 400)	460	15	(101 566)

Okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu wyceny	Zyski / (straty) z sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Zobowiązania finansowe</i>								
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:	PZFWgZK	(13 237)	–	–	(29)	–	(1 513)	(14 779)
- długoterminowe oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(129)	–	–	(29)	–	–	(158)
- kredyty w rachunku bieżącym oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(13 108)	–	–	–	–	(1 513)	(14 621)
- pozostałe kredyty krótkoterminowe wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym:	PZFWgZK	(148)	–	–	–	–	–	(148)
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	PZFWgZK	(148)	–	–	–	–	–	(148)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	(881)	(952)	–	(429)	–	–	(2 262)
Instrumenty zabezpieczające – ubezpieczenia bankowe)		–	–	–	–	–	–	–
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	WwWGpWF	–	–	–	(216)	–	–	(216)
- walutowe kontrakty terminowe typu <i>forward</i>	WwWGpWF	–	–	–	(216)	–	–	(216)
Razem		(14 266)	(952)	–	(674)	–	(1 513)	(17 405)

Okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu wyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Aktywa finansowe</i>								
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (długoterminowe), w tym:	DDS	-	-	(144)	-	-	23	(121)
- akcje i udziały	DDS	-	-	(144)	-	-	23	(121)
Pozostałe aktywa finansowe (długoterminowe), w tym:	PiN	412	(827)	-	(1)	-	-	(416)
- lokaty długoterminowe	PiN	383	(817)	-	-	-	-	(434)
- pożyczki długoterminowe		29	(10)	-	(1)	-	-	18
Pozostałe aktywa finansowe (krótkoterminowe), w tym:		197	-	-	506	125	-	828
- lokaty krótkoterminowe	PiN	197	-	-	-	-	-	197
- certyfikaty depozytowe	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
- jednostki uczestnictwa TFI Allianz	WwWGpWF	-	-	-	506	125	-	631
- jednostki uczestnictwa TFI KBC	WwWGpWF	-	-	-	-	-	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	13 658	(9 938)	5 951	70	-	-	9 741
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	WwWGpWF	-	-	-	6 049	(1 644)	-	4 405
- walutowe kontrakty terminowe typu <i>forward</i>	WwWGpWF	-	-	-	6 049	(1 644)	-	4 405
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	PiN	2 035	(297)	-	-	-	-	1 738
Razem		16 302	(11 062)	5 807	6 624	(1 519)	23	16 175

Okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Kategoria zgodnie z MSR 39	Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	Zyski / (straty) z tytułu nyceny	Zyski / (straty) ze sprzedaży instrumentów finansowych	Pozostałe	Razem
<i>Zobowiązania finansowe</i>								
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:	PZFWgZK	(14 561)	–	–	–	–	(687)	(15 248)
- kredyty w rachunku bieżącym oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(14 498)	–	–	–	–	(687)	(15 185)
- pozostałe kredyty krótkoterminowe wg zmiennej stopy procentowej	PZFWgZK	(63)	–	–	–	–	–	(63)
Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym:	PZFWgZK	(1 375)	–	–	–	–	–	(1 375)
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	PZFWgZK	(1 375)	–	–	–	–	–	(1 375)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFWgZK	(1 288)	1 935	–	(1 859)	–	–	(1 212)
Instrumenty zabezpieczające – ubezpieczenia bankowe)		–	–	–	–	–	–	–
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	WwWGpWF	–	–	–	(353)	(86)	–	(439)
- walutowe kontrakty terminowe typu <i>forward</i>	WwWGpWF	–	–	–	(353)	(86)	–	(439)
Razem		(17 224)	1 935	–	(2 212)	(86)	(687)	(18 274)

57.3. Ryzyko stopy procentowej

W poniższych tabelach przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

31 grudnia 2013 roku

<i>Oprocentowanie stałe</i>	<i><1 rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2–3 lat</i>	<i>3–4 lat</i>	<i>4–5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Lokaty długoterminowe	–	888	17	–	–	–	905
Lokaty krótkoterminowe	892	–	–	–	–	–	892
<i>Oprocentowanie zmienne</i>	<i><1rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2–3 lat</i>	<i>3–4 lat</i>	<i>4–5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	54 720	–	–	–	–	–	54 720
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	173	222	1 948	–	–	–	2 343
Kredyty w rachunku bieżącym	256 816	–	–	–	–	–	256 816

31 grudnia 2012 roku

<i>Oprocentowanie stałe</i>	<i><1 rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2–3 lat</i>	<i>3–4 lat</i>	<i>4–5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Lokaty długoterminowe	–	1 444	–	–	–	–	1 444
Lokaty krótkoterminowe	6 367	–	–	–	–	–	6 367
<i>Oprocentowanie zmienne</i>	<i><1rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2–3 lat</i>	<i>3–4 lat</i>	<i>4–5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	68 743	–	–	–	–	–	68 743
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	147	174	19	–	1 231	–	1 571
Kredyty w rachunku bieżącym	291 987	–	–	–	–	–	291 987

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

58. Zatrudnienie

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w okresie styczeń – grudzień 2013 roku kształtowało się na poziomie 2 373 osoby. Szczegółowy opis zmian w strukturze zatrudnienia został zaprezentowany w Sprawozdaniu z działalności Zarządu Grupy Kapitałowej RAFAKO w 2013 roku w punkcie 12.

59. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego

Za wyjątkiem zdarzeń opisanych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, nie wystąpiły istotne zdarzenia, które powinny być ujęte lub ujawnione w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

W dniu 30 stycznia 2014 roku miał miejsce wpływ środków pieniężnych od spółki PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Elektrownia Opole S.A. z tytułu zwrotu zapłaconych kaucji w kwocie 125,5 miliona złotych.

W dniu 29 stycznia 2014 roku RAFAKO S.A. otrzymała od PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Elektrownia Opole S.A. zaliczkę w kwocie 317,2 miliona złotych, którą RAFAKO S.A., na mocy umowy podwykonawczej, przekazała spółkom Grupy Alstom.

W dniu 31 stycznia 2014 roku konsorcjum w składzie: RAFAKO S.A., Polimex-Mostostal S.A. oraz Mostostal Warszawa S.A. otrzymało od PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Polecenie Rozpoczęcia Prac na Projekcie Opole.

W dniu 27 lutego 2014 roku RAFAKO S.A. złożyło spółce TAURON Wytwarzanie S.A. oświadczenie o przedłużeniu terminu związania oferty na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w TAURON Wytwarzanie S.A. – Budowę bloku energetycznego o mocy 800 – 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II – w zakresie: kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i AKPiA bloku” złożonej przez konsorcjum do dnia 30 kwietnia 2014 roku oraz przedstawiło aneks do gwarancji wadialnej wydłużający jej dotychczasowy okres ważności do dnia 30 kwietnia 2014 roku.

W dniu 3 lutego 2014 roku RAFAKO S.A. podpisało z Powszechną Kasą Oszczędności Bankiem Polskim S.A. z siedzibą w Warszawie aneksu do umowy kredytowej. Zgodnie z brzmieniem Aneksu kwota kredytu w rachunku bieżącym przeznaczony na finansowanie bieżącej działalności Emitenta udzielonego na podstawie umowy kredytowej, wynosi obecnie 240 000 000 złotych. Aneks nie zmienia znacząco treści pozostałych warunków przedstawionych w umowie kredytowej.

W dniu 4 marca 2014 roku RAFAKO S.A. podpisało z Powszechną Kasą Oszczędności Bankiem Polskim S.A. z siedzibą w Warszawie aneksu do umowy kredytowej. Zgodnie z brzmieniem Aneksu kwota kredytu w rachunku bieżącym przeznaczony na finansowanie bieżącej działalności Emitenta udzielonego na podstawie umowy kredytowej, wynosi obecnie 180 000 000 złotych. Aneks nie zmienia treści pozostałych warunków przedstawionych w umowie kredytowej.

W dniu 13 lutego 2014 roku na mocy Aktu Notarialnego została utworzona spółka zależna RAFAKO Construction Sp. z o.o. Kapitał zakładowy wynosi 5 000 złotych i dzieli się na 100 udziałów o wartości nominalnej 50 złotych. Udziały w nowo utworzonej spółce zostały objęte za wkłady pieniężne przez RAFAKO Engineering Sp. z o.o., która objęła 99 udziałów oraz E001RK Sp. z o.o., która objęła 1 udział. Głównym przedmiotem działalności spółki jest przygotowanie terenu pod budowę, rozbiórka i burzenie obiektów budowlanych oraz wykonywanie wykopów i wierceń geologiczno - inżynierskich.

W dniu 12 lutego 2014 roku miało miejsce Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAKO S.A., które wyraziło zgodę na ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego w postaci zastawu rejestrowego na zbiorze rzeczy ruchomych i prawach stanowiących całość gospodarczą przedsiębiorstwa RAFAKO S.A. na rzecz banku PKO BP S.A. w celu zabezpieczenia kredytu w rachunku bieżącym.

W dniu 25 lutego 2014 roku RAFAKO S.A. raportem bieżącym poinformowała o zwołaniu na dzień 24 marca 2014 roku Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, którego celem jest podjęcie uchwały dotyczącej zmiany statutu Spółki w związku z upoważnieniem Zarządu do podwyższenia kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego oraz przyznaniem Zarządowi prawa do wyłączenia prawa poboru.

W dniu 28 lutego 2014 roku miał miejsce wpływ środków pieniężnych w kwocie 20,5 miliona EUR od spółek z Grupy Alstom, związany z zawarciem porozumienia, które zostało dokładnie opisane w nocie 42 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej RAFAKO zostało zatwierdzone do publikacji w dniu 21 marca 2014 roku uchwałą numer 27 Zarządu RAFAKO S.A. z dnia 21 marca 2014 roku.

Podpisy:

21 marca 2014 roku	Paweł Mortas	Prezes Zarządu
21 marca 2014 roku	Krzysztof Burek	Wiceprezes Zarządu
21 marca 2014 roku	Jarosław Dusilo	Wiceprezes Zarządu
21 marca 2014 roku	Edward Kasprzak	Członek Zarządu
21 marca 2014 roku	Maciej Modrowski	Członek Zarządu
21 marca 2014 roku	Jolanta Markowicz	Główny Księgowy